Немачка 3.00 DEM САД 1.25 USD Швајцарска 2.50 CHF
Шведска 13.00 SEK Аустрија 20.00 ATS
Грчка 300 GRD Енглеска 1.00 GBP

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

9 770032 339010

17. I 1992. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIV ● ЦЕНА 70 ДИН. ● БРОЈ 2090

ПРОЧИТАЈ
ПРОСКИТАЈ
(стр. 18)

6 НАЈЛЕПШИХ
(стр. 54)

МА
ШТА
КАЖЕШ
(стр. 9)

СТРАНА
10

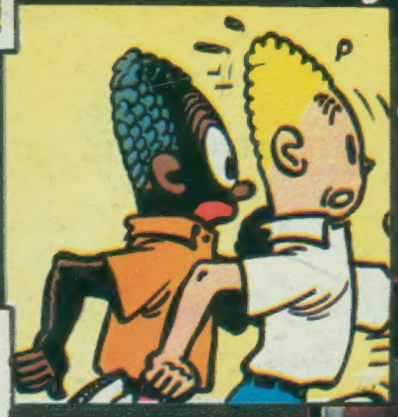

ЛЕК
ЗА ХОДАЊЕ
ПО ВОДИ (стр. 12)

ШЕТЊЕ
БОГА
МАРДОКА
(стр. 14)

Ripley

Веровали или не!

Др Јохан Коас

(1822-1914) познати швајцарски алпиниста, попео се на 3159 метара високе глечер пис Кватервалс када му је било 92 године.

ТАБЛА

На улазу у Џером (држ. Аризона, САД) упозорава путнике да је град напуштен.

ПСИ

Који на Лабрадору зими вуку санке, лети слободно лутају и сами у плићаку лове рибу.

ЦРВЕНИ ТЕРМИТИ

Из Индије спуштају се са крошње дрвета на земљу тако што телима направе неку врсту мердевина.

ДОМОРОЦИ

Са границе Уганде и Египта, чланови племена Нимуле, још лове рибу као њихови преци пре 5000 година – луком и стрелом.

ТРКАЧИ

Из Јапана, у XVI веку, такмичили су се тако што су тријали држећи коња у галопу за узде.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● Томас Мајерлинг, професор географије с Делаверског универзитета (САД), проучио је 10.000 надгробних споменика у источном делу Сједињених Држава и дошао до закључка да се споменици на градским гробљима руше десет пута брже од оних сеоских. Утврдио је такође да су највише страдали у периоду 1930–1960, а после тога се процес мало успорио јер је седамдесетих година уведена контрола ваздуха.

●●● на филипинска острва Негрос, Себу и Бохол стално стижу бродови пуни старих новина. Разлог: овде се гаји манго чији плодови заузимају све значајније место на европском тржишту, а како ово воће треба да сазрева у сенци, власници плантажа ангажују раднике који на полусазреле плодове навлаче „капуљаче" од новинске хартије која упија влагу, па се зато увози из суседних земаља.

●●● чиопе, „птице без ногу", уопште не пате због тога јер им оне скоро и нису потребне: ове мале птице толико су одвојене од копненог начина живота да све најважније радње (прикупљање хране, купање, па чак и сабирање материјала за гнездо) обављају летећи. У лету се и паре. Ноге су им тако мале и слабе да ако се случајно спусте на тло, не могу да стоје нити да поново узлете.

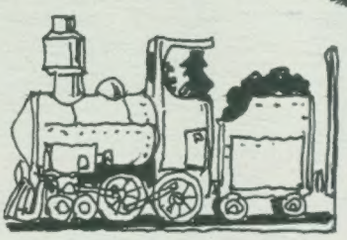

●●● у Египту је недавно постављен рекорд у дужини воза. Композиција теретног воза дугачка 7,3 километара била је састављена од 470 вагона а превезла је 71.765 тона гвоздене руде од места где је ископана до луке удаљене 861 километар.

●●● јапанска фирма „Канебо" освојила је производњу висококвалитетне тканине од влакана из лишћа ананаса. Добијене су нити четири пута тање од свилених, а тканина од њих је и тања и мекша.

ИЛУСТРОВАО: Зоран Петканић – Петко

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

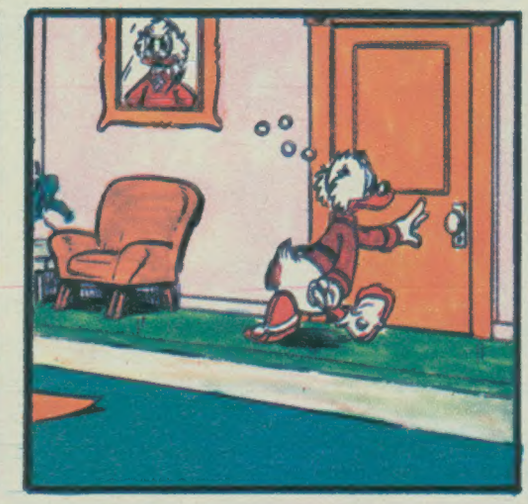

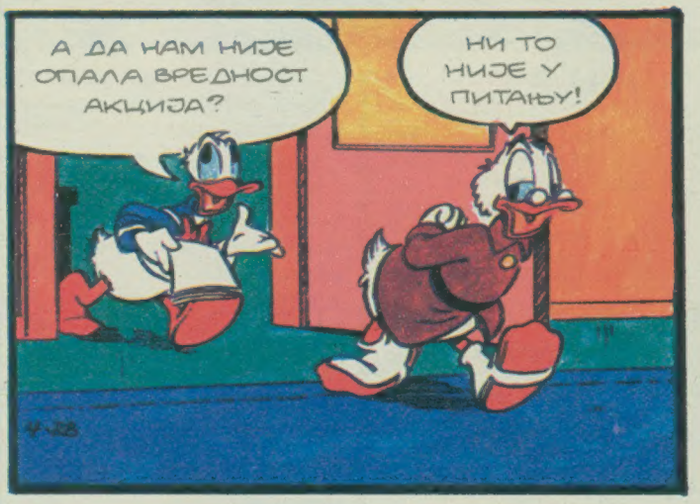

© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate

ПОД ВОДОМ СЕ ПРАВИ ТОША

ИМА ДОЛЕ НЕКОГ ВРАГА

Да ли је легендарна Неси, загонетна неман из шкотског језера Лох Нес, добила пуноправног такмаца у Зворничком језеру? Приче риболоваца потврђене уз помоћ – компјутера

Пре пет година исказ претходног рониоца потврдила је група његових колега из Новог Сада. Позвани да изваде тело несрећног Нихада Турсумића, страдалог после скока са стене код већ помињаног Видиковца, безглаво су побегли из језерских дубина. Окупљеним љубопитљивцима голем страх је био очигледан и пре него што је један од ронилаца процедио:

– Доле се налазе неке огромне рибе, праве немани. Тамо више нећемо...

Сафет попут Сантјага

И скаске о чудовишним рибама из Зворничког језера, правим неманима, кренуле су у прошлост. Старији су се, у веселим и подугачким риболовачким причама, сећали времена када је ту одмах, на ушћу Јадра у Дрину, био прави резерват риба и то оних најкрупнијих.

Мештанин Зоран Стојановић из села Беле Воде, с такозване српске стране језера, вели да је својим очима гледао како су пре непуних педесет година руски војници управо на том месту тренирали „освајање Берлина". На свој начин, становници обала Дона и Дњепра изловљавали су комаде тешке и до 200 килограма. И то све сомове, највећу рибу наших слатких вода. После су, као од шале, заузели Берлин, онај прави.

А када је човек 1955. успео да заузда разуздану зеленооку распусницу Дрину, пребогату рибом, водени свет се преселио у Зворничко језеро. И у новим условима, међу чудесном флором, почео да се множи и расте. Риболовци су тек касније стигли.

Прве, с важног места потврђене, гласине кренуле су пре непуних седам година. Сведока је било поприлично, све један до другога. Онда су се приче геометријском прогресијом множиле. И није било живог створа поред Зворничког језера који ту неман својим очима није видео. Чуј, видео: пипао и јахао, болан.

А овако се збило:

Слетео камион у језеро код места Видиковац, шофер срећом остао жив и кренули да ваде теретњак из воде. Окупило се доста радозналаца, каснијих сведока, ишчекујући да ли ће позвани ронилац успети да закачи куку за потонули камион. Чак су и малу, сасвим усмену, кладионицу организовали. Развукло се време попут каснојесење измаглице над језером.

Онда се затегла сајла. Ронилац је, значи, успео да нађе камион и сада га ваља извући. Човек је, бауљајући, изишао из воде, скинуо маску и боце с кисеоником. Приметно је дрхтао, али то су сви присутни приписивали хладноћи воде. Неки су притрчали с ћебетом и топлим чајем. Ронилац је одмахнуо руком и, готово за себе, промрмљао:

– Да знате чега све има у језеру, не бисте се у њему више никада окупали!

Покупио је ствари и отишао. Више га нико никад, бар тако се данас у овом крају приповеда, није видео. Остала је прича, налик грудви снега која крене с врха планине.

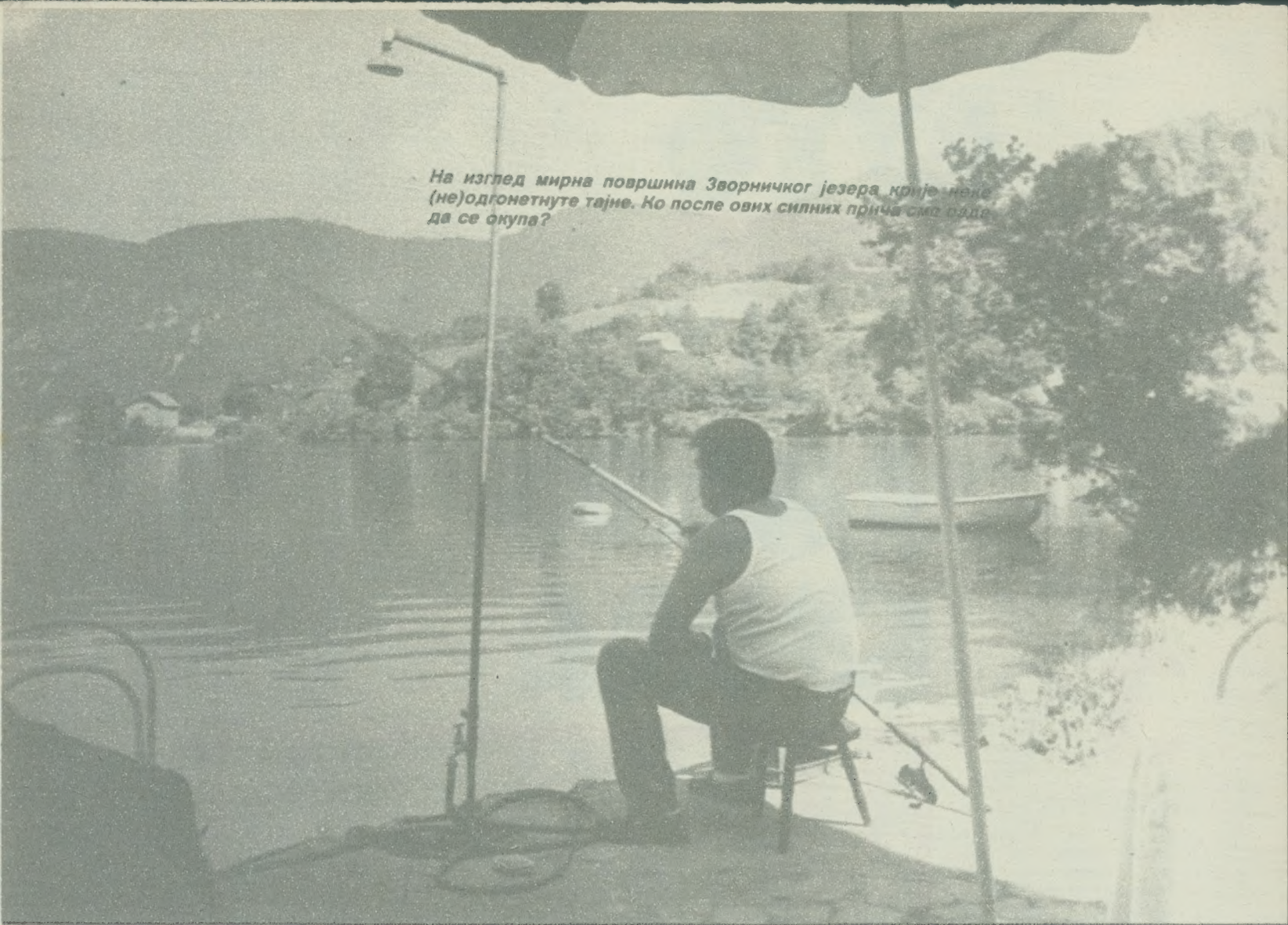

На изглед мирна површина Зворничког језера крије неке (не)одгонетнуте тајне. Ко после ових силних прича сме сада да се окупа?

Међу првима, и најстраснијима, био је Лозничанин Јован Ђорђевић. И данас легенда међу овдашњим рибарским вуковима каже:

– Хватао сам повеће комаде, углавном сомове, од 20 до 30 кила. То, међутим, није ништа. Давних седамдесетих година мој пријатељ Сафет из Зворника приметио је да му нестају патке. Одмах се досетио која је то ала тако алава те је исковао удицу, закачио је за патку и чекао да се сом појави. Из воде је изронила грдосија, халапљиво шчепала патку и повукла. Конопи који је мудри Сафет везао за оближњу врбу умало да се прекине. Борба је, богме, потрајала неколико сати. Човек је морао и ланац да употреби да извуче чудовиште. Успео је, али је остао без два прста... Нисмо имали чим да је измеримо...

Сличну причу казује и Идриз Софтић, овдашњи рибочувар. Истина, он се с грдосијом није борио попут зворничког Сантјага хемингвејевског стила. Једноставно, овако је било:

– Кренуо сам у редован обилазак језера – прича Идриз. – Одједном сам на сасвим мирној површини воде видео како према мени плови нешто дугачко бар четири метра. Учинило ми се у први мах да је балван. Али, балван се не прањака. Сом, само он може да буде тако огроман. Одузео сам се од страха јер је ишао тачно на мој чамац. Махинално сам кренуо да лупам веслом по води знајући да су и велики сомови плашљиви. Побегао је, а ја сам безглаво завршио у првој кафани...

Незасити дуговеки колоси

Приче о чудовиштима која настањују Зворничко језеро стигле су и до престоне вароши. И заголицале праве људе на правом месту. Решили су да ствар испитају и то посве стручно и посве озбиљно. Уз помоћ технике.

Влада Перовић, уредник у листу „Зов", иначе искусан риболовац, ихтиолог Предраг Симоновић, асистент на Београдском универзитету те Радомир Кркић, представник чикашке фирме „ПГ Интернешенел", организовали су својеврсну експедицију. Са собом су понели и сонар (производ поменуте фирме), односно компјутер који непогрешиво из чамца снима дно и узвраћа податке о дубини воде, саставу дна, препрекама на дну и на екранима открива присуство риба и одређује њихову величину.

У пратњи већ поменутог Идриза Софтића екипа је кренула у потрагу за алама из риболовачких скаски:

– Кренули смо ка месту Просјек, идеалној сомовској бази. Наш компјутер је утврдио, односно видео комад дугачак метар и по. Јесте рибетина, али не као она из прича. Потом смо се запутили према Чаушевцу, у потрази за могућим још већим комадом. На дубини од само 4,5 метра, језеро је иначе дубоко и до тридесет, забележили смо неколико ала тешких и преко стотину кила. На крају смо на екрану нашег сонара успели да дешифрујемо три-четири колоса који се ваљају по дну. Били су дугачки између три и четири метра... Језеро је уистину пребогато рибом, и то оним, код нас већ сасвим ретким, капиталцима...

Разуме се да су тек тада приче о чудовиштима из Зворничког језера добиле крила. Ко ће ако неће риболовци. И тако се родио Тоша, риба над рибама, дугачак пет метара, тежак близу четиристо килограма. Имену је кумовао Јован Ђорђевић. Овако:

– Много пута сам покушао да уловим ту рибетину – вели. – Шта све нисам смишљао. Она ништа. Прави се Тоша, брига је за моје муке... И онда му, из ината, наденем име...

У Тошама, дабоме, не оскудевамо. Досад највећи код нас признати Тоша страдао је 3. априла 1958. у Дунаву, на Казуки код Апатина. Измерили су тачно 208 килограма. У свету је, кажу, највећи ухваћен почетком овог века у Одри. Био је тежак 400 килограма а дугачак око 5 метара. Баш као Тоша из прича зворничких риболоваца. Ко зна, можда ускоро оборимо и овај светски рекорд. Друге смо већ пообарали.

Иначе, Влада Перовић тврди да су сомови грабљивице које невероватно брзо расту, посебно првих десет година. Да се хране свим врстама рибе, али да радо прождиру и водене пацове, па и пловуше. Незасити су, једу и дању и ноћу. И дуговечни: ако се не окаче на неку удицу, могу да живе и преко педесет година.

Зворнички Тоша је, очигледно, одлучио да умре у кревету, од старости.

Петар Милатовић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

АУТО ЈЕ ДОБИО КРИЛА

НА ПРАГУ ЕРЕ АЕРОМОБИЛА

Вози се као аутомобил, узлеће као хеликоптер, лети као авион, а што се изгледа тиче негде је на пола пута између ловачког авиона и Бетменових „колица"

Зове се „Волантор" и први је летећи ауто на свету који заиста лети. Његов конструктор, аеронаутички инжењер Пол Молер из Сакраменто у Калифорнији тврди да ће кроз деценију, највише две, данашњи четвороточкаши право у музеј. Замениће их аеромобили.

Ствар је озбиљна. Према процени маркетиншке службе једне велике америчке аеронаутичке компаније (преговори су у току, па Молер име држи у тајности) до 2000. дакле кроз девет година, по свету ће се возити и летети око 100 хиљада „волантора". До 2010. годишње би требало да се продаје и купује око 500 хиљада летећих аутомобила.

Мајкл Џексон и остала елита

Мада серијска производња још није почела, имена првих купаца већ се знају. Има их седамдесет и двоје, из читавог су света, а међу њима је и певачка суперзвезда Мајкл Џексон. Сви они уплатили су по 5000 долара капаре и тако се уписали у елитни списак будућих власника летећих аутомобила.

Неупоредиво мање вере у летачке способности „волантора" испољило је Молерово осигуравајуће друштво које му је изричито забранило да, када ових дана аеромобил крене на свој први пробни лет, седне за команде. Уместо Молера, тај део посла обавиће професионални пробни пилот. Пол се нада да ће до краја пролећа све правне заврзламе бити решене и да ће тада и сам моћи да се возика и лети унаоколо до миле воље.

После 25 година истраживања, 5000 часова рада и преко 12 година испитивања у аеродинамичном тунелу Молер је више него сигуран да је на прагу испуњења свог животног сна: верује да је створио возило које није много веће од класичног аутомибила, које лети као авион и које на земљи може да се вози улицама било ког града и паркира у простору између два паркинг места.

Мишљења стручњака иду му у прилог. Џон Зук, директор Бироа за цивилне технологије истраживачког центра „Ејмс" у оквиру Насе тако каже: „Одазвао сам се Моleровом позиву за експертизу нерадо и, морам признати, с поприличном дозом сумњичавости. Али, оно што сам видео натерало ме је да променим мишљење. Реч је о пројекту који је изузетан технолошки напредак и, уз то, сасвим остварљив."

Молер је већ доказао да његов систем пропулзије заиста функционише. Маја 1989. године, пред дванаестак сведока окупљених испред хале његове фабрике, попео се у „200 X" (прототип „волантора" у облику летећег тањира), упалио мотор и почео лагано да се уздиже под углом од 90 степени. На висини од 12 метара тањир је лебдео у месту три минута, а затим се лагано спустио назад на земљу. Неко је то упоредио са историјским летом браће Рајт 1903. године. Ако је овакво поређење и претерано, једно је ипак извесно: до тада никоме није пошло за руком да конструише летећи тањир који заиста лети и лебди у месту.

У случају несреће отвори падобран

Као што му име лепо каже, аеромобил ће се до најближе писте за слетање и полетање понашати као и сваки други четвороточкаш. Од тога тре-

У верзији начињеној пре две године, Молеров аеромобил имао је облик летећег тањира

Пол Молер, конструктор „Волантора", првог правог летећег аутомобила на свету.

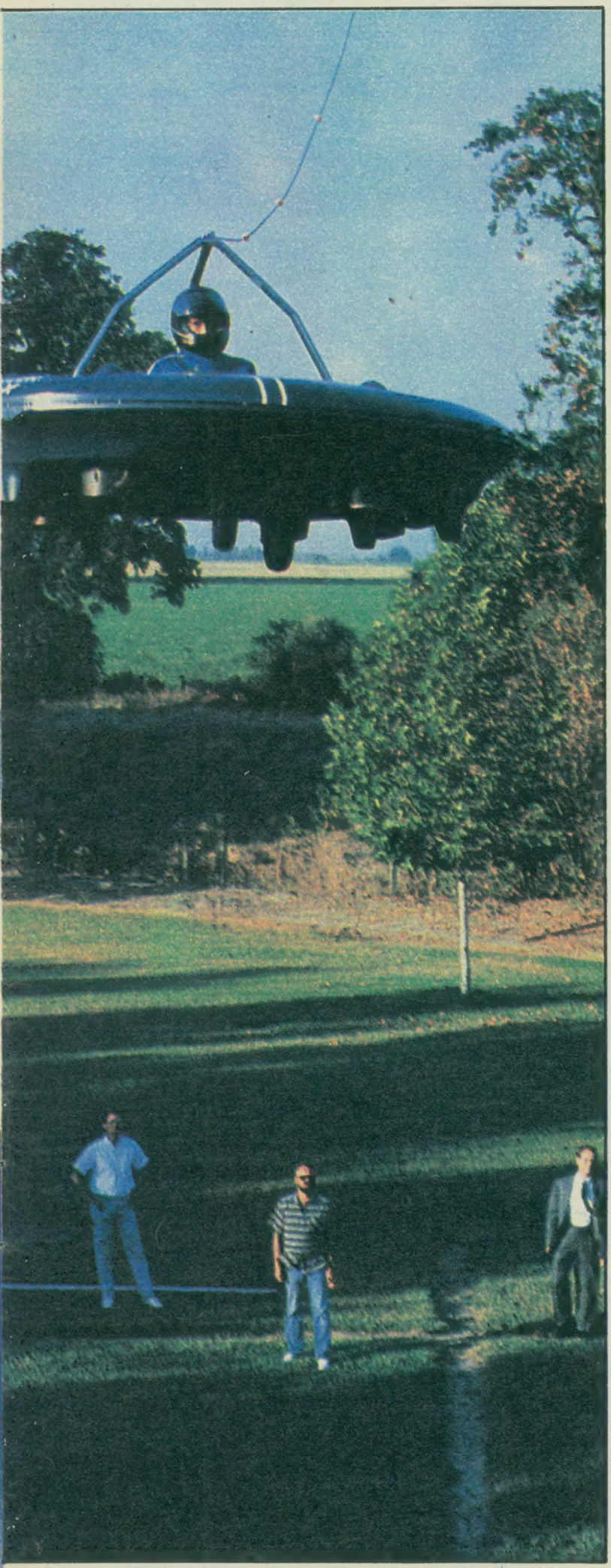

Усавршена верзија Вотермановог аутоплана из 1947. „ерфибијен" је на земљи био тако рећи обичан ауто, али је на небу развијао брзину од 200 километара на час.

нутка надаље возач ће се претварати у пилота, а ауто у авион са извесним особинама летећег тањира. Пре него што се вине у небо, пилот ће у компјутер „волантора" унети податке о траси лета и одредишту а затим, опет преко компјутера, ставити у погон све припремне радње при чему ће електронски мозак проверавати све, од количине горива до притиска уља.

Тек пошто од компјутера добије дозволу за лет, пилот ће гурнути навише ручицу управљача и „волантор" ће се под правим углом лагано дизати док не достигне раније утврђену висину. Брзина пењања, иначе, износи око 1500 метара у минуту, што значи да ће летећи аутомобил релативно брзо досегнути жељену висину и брзином од 400–800 километара на час и при том трошити литар горива на 6 километара.

Највише главобоље током ових 25 година Молеру су задали мотори. Након опита са више различитих модела, на крају се одлучио за осам мотора запремине 1,3 литра, са 150 KS, тешке нешто испод 35 килограма, четири пута јаче од клипних мотора истих карактеристика и изнутра ојачане заштитном облогом од суперотпорне керамике коју производи Наса.

Вертикално узлетање и лебдење у месту обезбеђује се посредством ваздушног млаза који ка земљи усмерава неколико полупокретних елиса. Када аеромобил достигне жељену висину, елисе се увлаче у труп и летећи ауто с вертикалног прелази на хоризонтални лет.

За разлику од своје полубраће, авиона и хеликоптера, „волантор" је далеко мање подложан несрећама услед отказивања мотора. У том погледу је, уосталом, у предности у односу на блиске сроднике већ самим тим што има осам мотора. Чак и у случају да му откажу два мотора, аеромобил ће, тврди његов конструктор, моћи принудно да слети. У случају тежег квара, на свакој висини изнад 30 метара, отвара се сигурносни падобран који читаву летелицу безбедно спушта на земљу. Падобран, иначе, избацује нарочита ракета, а читав систем је за потребе Молера израдила једна америчка аеронаутичка компанија.

Коначно, „волантор" је далеко мање бучан од обичних малих авиона и то захваљујући пригушивачу који је направио сам Молер. Испитивања су показала да на 15 метара изнад земље летећи аутомобил производи буку од 85 децибела, што је готово 30 процената мање од брујања које се чују при слетању „цесне 150".

Папрено скуп, али само за почетак

Пре него што Мајкл Џексон и остали поседају у летеће аутомобиле, Молер ће од америчке Савезне управе за авијацију морати да добије дозволу за серијску производњу и продају, а он је, што се тога тиче, оптимиста. Иста институција требало би да пропише и услове под којима ће се издавати дозволе за управљање аеромобилима. Испит би, верује Молер, требало да буде лакши од испита за пилоте спортских авиона. Јер, на крају крајева, за управљање и неће бити потребно неко нарочито знање: пошто у компјутер убаци потребне податке, пилот више неће имати шта да ради. Све остало обављаће електронски мозак.

А шта када једног дана хиљаде летећих аутомобила преплаве небо? Разлога за бојазан нема, објашњава Џон Зук: „Кроз деценију ће око Земље кружити читав низ сателита који ће надледати и аутоматски управљати ваздушним, копненим и поморским саобраћајем. Захваљујући том сателитском систему, моћи ћемо да пратимо кретање сваког авиона, брода или аутомобила који је с њима по-

везан и то посредством микроталаса које ће ови емитовати. Сателити ће све њих на-

Када се тражња и производња удесетостручe и цена ће пасти на далеко прихватљиви-

НЕКОЛИКО ПОКУШАЈА ДА СЕ АУТОМОБИЛУ ИЗМЕНИ ЛИЧНИ ОПИС (или: аутомобилчићу, нека ти је небо на помоћи)

Двадесетих година овог века француски инжењер Марсел Леја направио је аутомобил који је покретао четворокраки пропелер. Ауто је развијао завидну брзину од 80 километара на час и постигао приличан успех на тржишту захваљујући чињеници да је трошио свега литар бензина на 20 километара, да се њиме лако управљало и да је возаче ослобађао гњаваже мењајући брзине. Једина мана: возило звано „елика" није имало рикверц.

Први летећи аутомобил на свету направио је 1937. године Американац Валдо Вотерман. „Ерфибијен" је заиста летео и то брзином од 200 километара на час. У ваздуху га је покретао пропелер који се, пре преласка на градску вожњу, скидао. Шта му је онда фалило? То што је, у ствари и био само мини верзија обичног авиона.

Највише напора у настојањима да се аутомобилу измени лични опис утрошено је у покушајима да се скупи и нееколошки бензин замени неком другом врстом погонског горива. Тако се већ годинама експериментише са хидрогеном кога у природи има напретек. Испитивања нису далеко одмакла јер још нико није пронашао економичан начин експлоатације нити је икоме пошло за руком да реши питање складиштења горива у самом аутомобилу. Хидроген је, наиме, гас и уз то је и изузетно експлозиван.

После неколико, мање-више сушних деценија експериментисања, изгледа да ће аутомобил коначно ипак прећи на струју и при том остати економичан. Јапанска компанија „Нисан" недавно је представила FEV (енгл. скраћеница – Future electric vehicle – електрични аутомобил будућности) који ће покретати никл-кадмијумске батерије за чије је пуњење потребно свега 15 минута (за пуњење батерија код најсавршенијих модела америчких електричних аутомобила потребно је осам до десет пута више времена). FEV ће превозити четири особе брзином од 72 километра на час. Серијска производња требало би да почне кроз четири до пет година.

И, за крај, ауто на воду. Конструисао га је Американац Роџер Билингс а ради се, у ствари, о електричном аутомобилу који не покрећу батерије него једна врста мини-електричне централе у којој се, уз нарочите катализаторе, струја добија у директној реакцији између атмосферског кисеоника и хидрогена смештеног у једном резервоару. Билингсов електрични аутомобил далеко је лакши од аутомобила на батерије, развија брзину од 130 километара на час и способан је за 400 километара аутономне вожње.

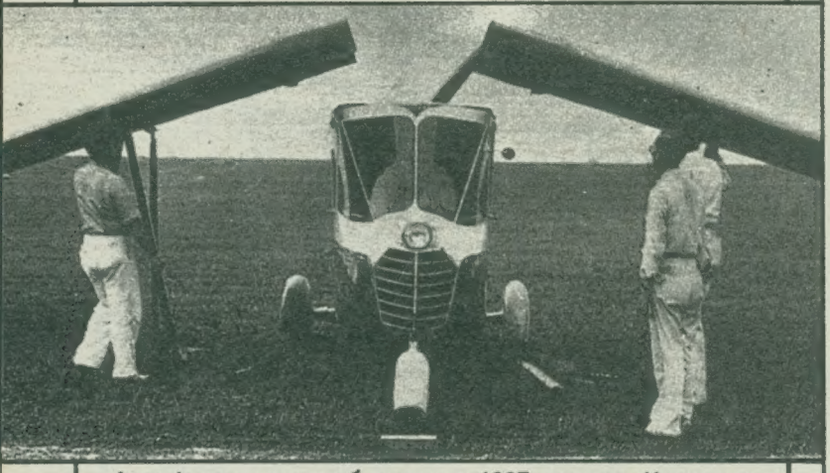

Ауто је први пут добио крила 1937. године. Конструктор овог аутоплана био је Американац Валдо Вотерман.

водити до циља тако да радари више никоме неће бити потребни."

Дакле, спремите се, аеромобили стижу. Почев од 1993. Молер планира да на тржиште избацује 500 модела годишње по не баш приступачној цени од 800.000 долара.

ју суму од 100.000 долара. А када, у шта Пол Молер ни најмање не сумња, 2010. године производња достигне 500.000 аеромобила годишње, летећи ауто коштаће колико и обичан аутомобил средње категорије.

Припремила ***М. Илић***

Скитња кроз психологију

НАЂИНИ ЦРТЕЖИ

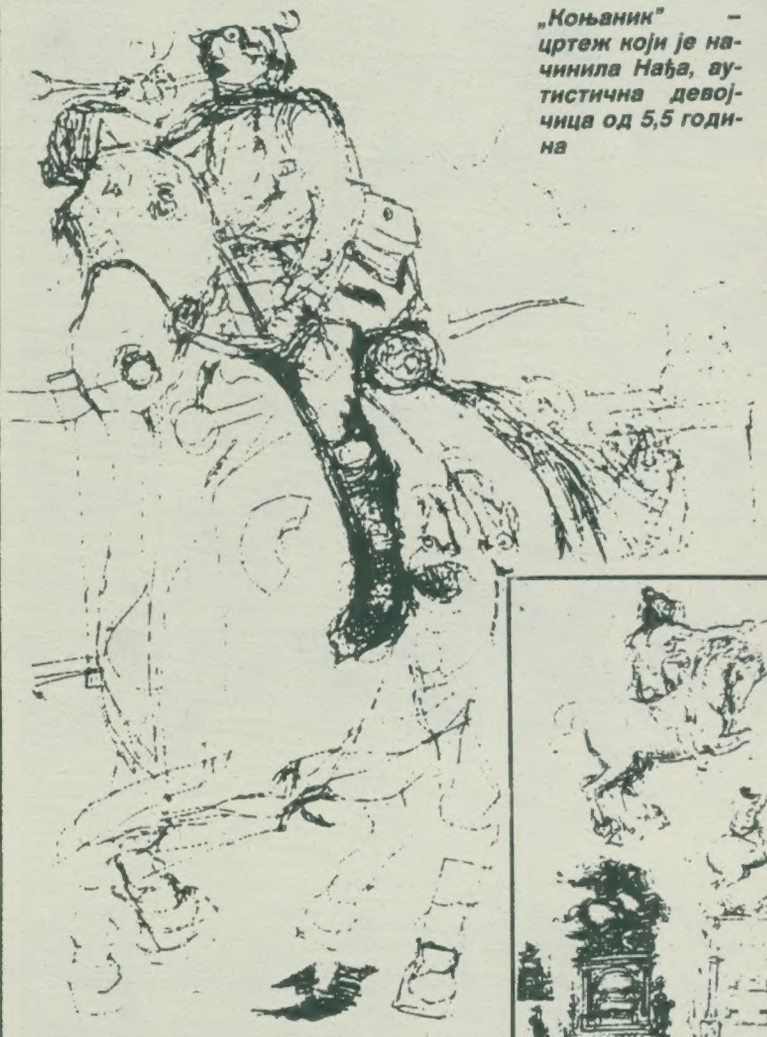

„Коњаник" – цртеж који је начинила Нађа, аутистична девојчица од 5,5 година

Скице Леонарда да Винчија

Нађа је девојчица која болује од аутизма. Не говори, разуме само мали број речи и захтева. Не игра се. Тешко усклађује покрете тако да јој је изузетно тешко да се попне уз степенице. Примљена је 1974. године у Центар за изучавање дечјег развоја у Нотингему и прва дијагноза гласи: тешко ментално заостало дете.

Али, Нађа фантастично црта. Са три године радила је то боље него већина одраслих, а са пет и по црта у стилу Леонарда да Винчија. О томе сведочи и овај њен цртеж „коњаника" који подсећа на скице које је Да Винчи радио пре 500 година.

Ниједан податак добијен стручном анализом није могао да објасни невероватну способност ове девојчице.

Нађа је кренула у школу за аутистичну децу где је доста напредовала, али се њена способност за цртање није даље развијала. Са девет година она је скоро престала да црта.

Нађин, а и други слични случајеви, представљају праву загонетку за стручњаке. Цртежи запањујуће вештине и префињености које цртају ментално и душевно заостале особе намећу питања: Шта је то ликовни таленат? Од чега он зависи? Да ли је могуће да је то способност независна од интелигенције, емоција, знања, других вештина?

С. Л.

МА ШТА КАЖЕШ

ДИПЛОМА ЗА ТАНГО

„Шта студираш?" запитао је један млади Аргентинац свог вршњака Антонија Рамиреса из Буенос Ајреса. „Танго", одговорио је овај. Да, није шала. Овај осамнаестогодишњак један је од првих студената на недавно отвореном факултету на којем се изучава окретна игра шпанско-аргентинског порекла као и литература, поетика, историја, социологија, музика и кореографија. Студије трају четири године, али дипломци неће моћи да се похвале да су оспособљени за неко одређено занимање сем да су четири године провели учећи и играјући за сопствено задовољство. ■

ШЕСТ СВЕМИРАЦА

Жан-Пјер Пети, педесетчетворогодишњи истраживач из Париза, тврди (о томе је недавно објавио и књигу) да међу нама још од 1950. године борави шесторо свемирана. То су четири мушкарца и две жене који су на Земљу дошли да би проучавали људски род. Према писању Петија, ванземаљци су високи, плави, веома слични нама, не могу да говоре, али се међусобно споразумевају неким чудним металним гласовима. Међутим, знају да пишу и оставили су доказе које је нашао баш дотични истраживач. Из њих је и сазнао да се ради о Умитима, то јест дошљацима са планете Умо која је веома слична Земљи иако је удаљена 15 светлосних година. ■

БАКА ПАДОБРАНАЦ

Петоро праунука и два унука осамдесетосмогодишње Хазел Стант из Мендота у Калифорнији присуствовало је заиста необичном догађају. Њихова прабака и бака одлучила је да се окуша у падобранским скоковима. Храбро је скочила из авиона са висине од три хиљаде метара и тако постала најстарији падобранац на свету јер је потукла рекорд који је до тада држао један осамдесетогодишњи Енглез. Бака Хазел, додуше, није скакала сама. Уз њу је све време био инструктор, за сваки случај, мада његова помоћ уопште није била потребна. ■

ПРАВИ МАГАРАЦ

Чувари немачког зоолошког врта „Нојева барка" из градића Гремца очајни су због недоличног понашања њиховог мезимца, магарца по имену Феликс. Мажен и пажен, магарац је почео да се понаша као право безобразно дериште: кад год му неки од посетилаца врта није по вољи, он му исплази језик и почне да се кревељи. Чувари су на све начине покушали да га одуче од ове непристојне навике, али без успеха. Као прави магарац, Феликс се показао веома тврдоглав и чак ужива у гужви која се око њега створи, а нарочито кад посетиоци покушају да његове гримасе овековече фотоапаратом. ■

СТВАРНО ПРЕДСЕДНИК!

Џорџ Буш, амерички председник, посетио је пре неког времена једну основну школу у Вирџинији и неочекивано се нашао на муци како да

докаже да је он стварно председник. Један од ђака, осмогодишњи Ентони Андерсон, никако није веровао да је Џорџ Буш, главом и брадом, дошао међу ученике већ је био убеђен да је то његов двојник. „Докажи ми да си ти стварно председник!", повикао је дечак. Буш је мало оклевао, па је онда извадио возачку дозволу. Ентони ју је пажљиво прегледао, неколико пута добро загледао госта и рекао: „Добро, сад ти верујем мада си ми на телевизији изгледао много нижи". ■

МИЛИОН У СИТНИШУ

Брачни пар Тардини из Ђенове већ дуже није плаћао кирију, струју и остале рачуне. Стизале су опомене, али оне су једноставно завршавале у смећу. На крају је суд немарне супружнике ипак приморао да измире дугове. Бесни због тога, Тардинијеви су, немајући више куд, платили рачуне, затезне камате и казне, све у свему милион лира, али су при том смислили малу освету – на шалтер банке донели су тражену суму у ситнишу од по 50 лира. ■

ЗА ОНЕ ИСПОД СТО ГОДИНА

Број куће у којој станујете помножите бројем 2. Резултату додајте број 5, затим помножите бројем 50. Овом укупном резултату додајте своје године – али само ако их имате мање од сто – и још додајте број дана у години, односно 365. Од онога што добијете одузмите 615.

Тако ћете добити број чије две последње цифре дају ваше године живота, а остале број куће. Гарантовано! ■

Илустровала: Зорица Јовановић

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

© 1991 King Features Syndicate Inc. World rights reserved.

2090/10

ЕДИ МЕРКС ЈЕ НЕДОСТИЖАН

ЈЕДАН ЈЕ ЉУДОЖДЕР

Петоструки победник најтежих бициклистичких трка „Тур де Франса" и „Ђиро д' Италија" седам година узастопно био је најбољи бициклиста, три пута најбољи спортиста света, а сада његовим стопама креће Меркс јуниор

Завршена је још једна бициклистичка сезона. „Тур де Франс" и „Ђиро д' Италија" добили су нове победнике, познат је и нови светски професионални првак. Али, нико од њих, нити било који други ас данашњице, није успео бар мало да затамни славу највећег од највећих, иако он већ 14 година ужива заслужену „пензију"

На „вечитој" ранг-листи FICP (Међународно удружење професионалних бициклиста) прво место и даље заузима Еди Меркс, најбољи спортиста Белгије свих времена и један од највећих спортских асова уопште. И не само то – њега нема ко да достигне ни у догледној будућности јер најизразитији шампион данашњице Американац Грег Лемонд заостаје за њим недостижних 7.013 бодова (Меркс: 9.730, Лемонд: 2.717).

Почео у другој години

Меркс је у каријери забележио више победа него пет добрих професионалних тимова заједно и зато Французи, којима је задао највише јада, и данас, када желе да истакну нечију добру вожњу, употребљавају придев „Merckxissmo", а његов надимак „Људождер" (Cannibale) дају својим љубимцима али уз обавезан додатак „мали" (petite). Јер, један је Еди Меркс

„Људождер" је своју бициклистичку каријеру почео 1947. на трициклу у другој години у родном Мерсел-Кизегему. У четвртој је добио први бицикл на два точка, у 16. се први пут такмичио за време школског распуста, као „дивљак", јер није био члан ни једног клуба, и забележио прву победу. И та победа одредила је животни пут Едија Меркса. Време кружних трка на испадање на писти у Бриселу у којима су сви учесници улагали ситниш, а победник (Меркс) односио све прошло је. Ускоро ће Меркс возити за много већи новац

Међутим, професионалац се не постаје тако лако. Потребно је постићи велики успех у аматерској конкуренцији и он је то успео 1964. у Саланчесу када је постао светски првак у друмској вожњи Имао је тада 19. година и био је, и остао, најмлађи аматерски првак света. Следеће године постаје професионалац, али до одласка на трку над тркама – „Тур де Франс" – потребно је много доказивања, много малих победа, много пређених километара. Меркс је све то издржао и 1969. дебитовао на најтежој и најлепшој трци на свету. Наравно, победио је. У трци дугој 4.110 километара у конкуренцији свих најбољих професионалаца света освојио је шест етапа, у 17 носио жуту мајицу, знак најбољег, и сачувао је стигавши први у Париз. Најближи ривал каснио је готово осамнаест минута за њим (17.54).

Тако је започела најсјајнија страница „Тур де Франса" захваљујући Едију Мерксу. Победио је и 1970, 1971, 1972. и 1974. и достигао у броју победа француског аса Жака Анкетила, али Французи су морали да признају да је Меркс надмашио и њега. Победио је у укупно 34 етапе (Анкетил само у 16), 96 етапа носио је жуту мајицу (Анкетил само 38). 1969. и 1970. био је најбољи брдски возач „Тура" (Анкетил ни једном) 1969, 1971. и 1972. био је и најбољи спринтер (Анкетил ни једном), а 1974. прешао је најбржу етапу у историји „Тура" (Воври – Амијен: 112.500 km) возећи просечном брзином од 48,352 километра на час

Еди Меркс сламао је противнике страховитим темпом

И он је трпео поразе

„Славио је у планинама, доминирао у вожњи на хронометар, био је ненадмашан у спринту" записано је у Историји „Тур де Франса", а све то важи и за највећу италијанску трку, другу по рангу на свету, „Ђиро д' Италија". И на њој је забележио пет победа у генералном пласману: 1968, 1970, 1972, 1973. и 1974. Поред аматерске титуле светског првака забележио је још три у професионалној конкуренцији: 1967. у Херлену, 1971. у Мендрисију и 1974. у Монтреалу, у једној од најтежих ста-

за, када је после 262 километра на циљ стигло само 16 возача

Али, Меркс није био ненадмашан само у издржљивости већ и у брзини и у то су се 12 година уверавали сви који су хтели да оборе његове светске рекорде у вожњи на 10 km (11:53.20 минута), 20 km (24:06.80 минута) и на један час (49.431 km) из 1972. године. То је пошло за руком тек Франческу Мозеру 1984. године, али на бициклу нове генерације

Седам година узастопно (од 1969. до 1975) 184 cm високи црнокоси Белгијанац освајао је „Супер престиж Перно", трофеј који добија најбољи бициклиста света, а три пута свет га је, кроз гласове удружења спортских новинара, изабрао за свог најбољег спортисту. Било је то 1969. 1971. и 1974. када је освојио бициклистички „грен слем" победивши на „Ђиро д' Италија", „Тур де Франсу" и на светском првенству

Ривалима само кости: „људождер" Меркс

Наравно, то су само највеће победе највећег бициклисте свих времена, али и он је трпео поразе. Није остварио жељу да једини забележи пет узастопних победа на „Туру" јер је 1973. морао да осустане због високе температуре. Две године касније био је други са само 2.47 минута заостатка за Тевенеом, а 1977. на свом последњем „Туру" био је тек шести. Наиме, усред трке добио је јаку дизентерију и уз много напора, потпуно исцрпљен, завршио своју последњу трку.

Еди више не вози, али немојте да се изненадите ако презиме Меркс ускоро видите на насловним страницама спортских новина. Аксел, син највећег од највећих бициклиста креће стопама свог оца. У 16. години забележио је прву јуниорску победу и то баш у Мерсел-Кизегему.

Ж. Б.

КИШОБРАН ПРОТИВ - ПАСА

Канадски поштари много трпе од паса. Прошле године угризено је више од 1.000 поштара. Зато су канадски проналазачи одлучили да помогну несрећницима и за њихову заштиту од четвороногих напасника направили нарочит кишобран. Кад га раширите, он испушта тако непријатан писак да и најбеснији пас одскочи. "

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

Го и није баш наш изум признали су проналазачи. Идеју смо позајмили од становника старе Кине. Они су се на тај начин штитили од паса још у средњем веку!

НАЈЛАКШИ ЈЕЗИК НА СВЕТУ

По мишљењу лингвиста то је хавајски, један од полинежанских дијалеката. Има само шест сугласника, пет самогласника и ниједан од ових гласова не налази се ни у једној компликованој речи таквих у хавајском једноставно нема.

Међутим, научити овај врло једноставан и милозвучан језик врло је тешко: пробајте да са овако оскудним елементима изградите конструкције које постоје у другим језицима.

А ипак се на хавајском може изразити све. Све на свету.

РЕЦЕПТИ ИЗ ЛОНЦА ЛИ ШЕ-ЧЕНА

ЛЕК ЗА ХОДАЊЕ ПО ВОДИ

„Кишну глисту добро осушити, а онда ситно самлети... Рогове младог јелена кувати на тихој ватри све док се не добије желе средње густине... Корен, искључиво белог божура, ситно исецкати... Напунити бамбусов штап истуцаним госпиним биљем и запушити воском. Оставити га читаве јесени у септичкој јами, затим бамбус извадити, пажљиво очистити а онда ставити у хладну просторију све до пуштања у продају..."

Иако можда тако изгледају, ово нису рецепти из неког вештичјег лонца, већ упутства за справљање лекова из једне од најчувенијих књига кинеске фармакологије „Пен-Цаоа". Ли Ше-Чена

Још давно, давно, када се време није мерило вековима људи су проучавали свет природе како би открили шта све може да им послужи као лек против различитих болести Стари Кинези су веровали да природа, као што може да буде опасна, има и моћ да исцељује. Они почињу да праве

НАЂИТЕ ГРЕШКУ!

Уџбеник који просто кипти од грешака издат је у немачком граду Штутгарту. Не, не ради се о томе да је на њему радио неки несавестан

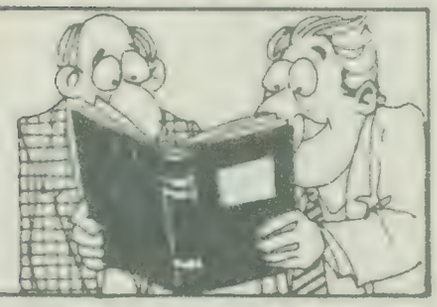

уредник који их је пропустио. Он их је намерно направио са образовно-педагошким циљем: ученици треба да их нађу и исправе. Јер, досадно је тражити грешку код себе, а нешто сасвим друго је пронаћи где су се оклизнули тако свезнајући људи као што су писци уџбеника.

Онај ко пронађе све грешке има право да на крају књиге да најнижу оцену, потпише се и пошаље је аутору. Све на рачун издавача и Министарства просвете.

П. С. Верујемо да су наши читаоци такође пажљиви: и у овој рубрици је такође направљена грешка. Која?

ЋИТАНКА

ЛЕТЕЋИ КРИМИНАЛАЦ

Полиција у америчком граду Ниниксу спала је с ногу тражећи ко то испушта гуме на паркираним аутомобилима. Можете замислити запрепашћење чувара реда кад је на његове очи ауту прилетео... папагај и кренуо вешто да одврне вентил! Не зна се шта је плаво-жуту птичицу привукло да ради овакве ствари – шиштање ваздуха који испушта гума или сам светлуцави вентил, као ни то чија је птица. Полиција, ипак, намерава, да њеном власнику, кад га нађе, уручи признаницу и наплати казну због „неодговорног понашања".

БОЉЕ ЈЕ ЛИЦЕМ У ЛИЦЕ

Зашто многи људи више воле да разговор обаве очи у очи са саговорником него да то учине телефоном, иако на то утроше више времена? Управо на то питање покушао је да нађе одговор француски психолог Франсоа Сулже. Ево и резултата његових истраживања: док разговарамо с неким уживо, значењу његових речи посвећујемо просечно само 7 одсто пажње. Много више поклањамо томе каквом је интонацијом то изговорено (38 одсто) и каквом су мимиком и гестовима пропраћене те речи (54 одсто).

В. М.

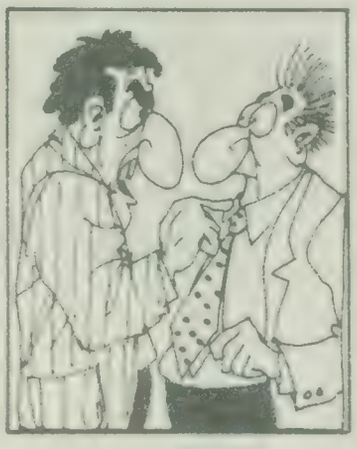

Илустровао: Зоран Петканић Петко

медикаменте из читавог света природе: од биљака, животиња, минерала, па чак и неких људских излучевина.

„Пен-Цао" су књиге у којима су најпознатији фармаколози сакупљали своја знања. То су били пописи разних медицинских састојака и служили су лекарима као приручници у којима је писало на који начин треба лечити одређену болест. Први „Пен-Цао" је написан још у првом веку пре нове ере, а данас најпознатији и најзначајнији, на који се ослањају фармаколози све до наших дана, јесте онај Ли Ше-Чена из 16. века

Грижа савести или нешто друго?

Овај велики научник родио се 1518. године у једној од кинеских провинција. Његов отац, прилично познат лекар, желео је да му син још више успе у том звању. У Кини тога времена разлике међу лекарима биле су огромне. Док су једни ишли од села до села и клепетушом болесницима најављивали свој долазак, други су, захваљујући својим службеним титулама, били примани у најбогатије породице Царства и имали све могуће привилегије. Није чудо што је отац Ли Ше-Чена сину желео све најбоље. Ипак, како то често бива када су родитељи и деца у питању, грдно се разочарао. Ли Ше-Чен је на једвите јаде успео да заврши студије медицине.

Да ли због гриже савести, жеље да се докаже или зато што је и сам боловао од једне врсте грознице, упорни Ли Ше-Чен решио је да се, упркос свему, ипак посвети медицини и чак напише уџбеник. Предање каже да се са 360 медицинских уџбеника и 591 научним делом затворио у кућу и да следећих десет година уопште није излазио. Тек када је сакупио довољно знања, изашао је на светло дана и кренуо по провинцијама Кине да трага за новим лековитим својствима природе.

Поред узимања лекова, Ли Ше-Чен је сматрао да су за лечење организма подједнако важни и акупунктура, правилна исхрана, масажа и вежбе дисања. Поред проучавања свих ових области кинеске медицине, имао је храбрости да се супротстави таоистима који су увели у моду алхемију. Исто тако, говорио је да су неки од рецепата познатог лекара из 12. века Танг Шен-Веија чисте бесмислице, као, рецимо овај: „Ако се човек седам година храни мешавином цимета и мозга корњаче, моћи ће да ходи по води". Сад, колико је овај „лек" бесмислен а колико онај са бамбусом са почетка ове приче, није наше да судимо.

Е, да му је неко рекао...

У сваком случају, Ли Ше-Чен је написао „Пен-Цао" од 56 поглавља у којима је, уз 1.100 илустрација, забележио око 12.000 рецепата и упутстава за њихово коришћење.

Посебно су проучена 1.074 биљна састојка, 443 животињска и 354 минерална. Овај уџбеник започињао је да пише три пута а умро је, 1593. године не видевши га одштампаног.

Ако се и надао да ће овај његов подухват служити поколењима, сигурно није могао ни да сања да ће његов лик, као одраз велике почасти, бити штампан на поштанској марки 1956. године у Народној Републици Кини. Е, да му је то неко рекао, и за поштанску марку и за Народну Републику!

Нама, неверним Томама, сигурно ће бити занимљиво да чујемо шта је рекла савремена наука на ове, нама сасвим чудне и несхватљиве, Ли Ше-Ченове рецепте. Руски истраживачи, проучавајући екстракт јеленских рогова, утврдили су да он заиста има лековита својства. Данас се у Совјетском Савезу продаје као тоник против тегоба нервног порекла. Што се праха кишне глисте тиче, научници су хемијском анализом успели да издвоје једну антиастматичну материју, па се доказало да је тврдња кинеских фармаколога да овај прах успешно лечи астму тачна. Уопште, већина рецепата из књиге „Пен-Цао" показала се као исправна.

Све је ово занимљиво, рећи ћете, али таблете су ипак много поузданије. Имате право, човек бар не зна шта се све у њима крије.

А. Бокић

„БОЖЈА ВРАТА" ПОРЕД ЕУФРАТА

ДУГАЧАК

Вавилона нема већ две хиљаде година, али пре тога је две хиљаде година живео – и то каквим животом!

Велика река Еуфрат, или Пурату како су је некада називали, на свом путу кроз равницу грана се у безбројне рукавце. Пошто је с друге стране Еуфратов близанац, река Тигар, та плодна долина називана је Месопотамија, што би на грчком значило „међуречје".

На рукавцима Еуфрата никла су многобројна мала насеља, најпре сумерска, а затим и семитска. Вавилон је био само једно од њих, и то не најзначајније. У историји се први пут јавља око 2.000. године пре наше ере, када су га освојили Аморити, пустињски номади, под вођством краља Суму-Абума Они су га назвали Баб-Илум, што је на њиховом семитском језику значило „Божја врата".

Тако је Вавилон (Бабилон) добио име, али је још био неугледна варошица. Доба славе и величине почело је када је на вавилонски престо ступио владар способан да покори околна племена и измири њихова супарништва. Био је то Хамураби, чији живот данашњи историчари смештају негде између 1894. и 1830. године пре нове ере. За 38 година владавине, успео је да освоји највећи део јужне Месопотамије и да својој новој држави подари дивну престоницу, с величанственим храмовима, поплочаним улицама, монументалним капијама и чврстим зидинама

Успон Вавилона заснивао се и на трговини. Град се налазио на месту где се Еуфрат и Тигар сасвим приближавају један другом а ту је била и раскрсница два главна трговачка пута према Истоку. Све је то омогућило „Божјим вратима" да постану најзначајнији привредни центар свога доба.

Данас Хамурабија памтимо пре свега по најстаријем законику на свету, који носи његово име. Иронијом судбине, тај законик у његовој држави највероватније није никада ни примењиван. Истраживачи су у месопотамском песку пронашли хиљаде глинених таблица с клинастим писмом. Међу њима је и доста „судских списа", али се Хамурабијев закон нигде не помиње.

Хамурабијева империја потрајала је око триста година. После тога наступило је бурно раздобље освајања, нереда и преврата. Вавилон су наизменично заузимали Хетити, па Касити, па Еламити, док их коначно све нису протерали моћни Асирци, чија се престоница, Нинива, налазила севернije, у близини данашњег Мосула.

Мада је прелазио из руке у руку, град није пропадао. Напротив, он је био трофеј о који су се отимали сви освајачи. Видљиви знак тога био је златни кип Мардука, врховног вавилонског бога, који је временом постао симбол и маскота града, нешто као у Београду „Победник". Која год би војска упала у Вавилон, прва јој је ствар била да „отме" Мардука и пренесе га у сопствену престоницу. Обрнуто, кад год би Вавилонци успевали да извојују независност, свог златног бога у тријумфалној поворци враћали су на старо место

Вавилона више нема, али док је постојао, изгледао је вечан, неуништив. Да бисмо то схватили, треба да знамо да је ера борби, освајања и Мардукових шетњи тамо-амо, која је започела у 16. веку пре наше ере, трајала равно хиљаду година! И мада се сада, пројуривши „у галопу" кроз историју, налазимо у шестом веку пре наше ере, још увек нисмо ништа чули о два главна чуда метрополе на Еуфрату – висећим вртовима и Вавилонској кули. Они тада још нису ни постојали. Право доба вавилонске моћи и сјаја тек је имало да дође.

Године 612 пре н.е. халдејски вођа Набуполасар разорио је Ниниву, срушио асирску државу а за своју престоницу изабрао Вавилон. Њега ће наследити син Небукаднезар (Набуходоносор), највећи вавилонски владар, који ће царевати пуне 43 године Библија га помиње на много места. Не по добру, јер Небукаднезар је 587. године пре н.е. срушио Јерусалим и хиљаде Јевреја одвео у „вавилонско ропство" у трајању од седам деценија. Као песнички спомен тога ропства остао је један од најлепших псалама „На водама вавилонским сједасмо и плакасмо опоминући се Сиона..."

С друге стране, Небукаднезару се мора признати да је саградио највећи град на Блиском истоку, на површини од осам и по квадратних километара. Број становника није забележен, али археолози се слажу да их је морало бити најмање пола милиона. Сагрђен на обе стране Еуфрата, Вавилон је имао прве у историји камене мостове Унутар јаких зидина од опеке, местимично и до седам метара дебелих, са осам градских капија, налазиле су се 24 главне саобраћајнице и мноштво мањих улица, 53 храма, 55 жртвеника за Мардука и још 1.200 за разна друга божанства. Све те податке знамо захваљујући глиненим таблицама, тако прецизним да су данашњи истраживачи у стању да нацртају план града са свим појединостима

Када је 1899. године Роберт Колдевај, немачки археолог, почео да ископава остатке Вавилона, древна метропола била је скоро потпуно затрпана. Понеки делови лежали су чак двадесет метара испод земље. На огромну Колдевајеву срећу, капија богиње Иштар пронађена је готово нетакнута. Данас се налази у музеју у Берлину.

Други упадљив споменик била је Вавилонска кула, или зигурат како су у Месопотамији називане грађевине те врсте И то је био храм, 91 метар висок – прави гигант по ондашњим мерилима Постојао је и низ мањих храмова, широке авеније, отмене четврти с вилама, трговачке улице пуне дућана, велика пијаца на југоистоку града За себе је Небукаднезар саградио два дворца – зимски и летњи Чувени „висећи вртови" били су у ствари баште на терасасто распоређеним крововима летњег дворца. Вода за њихово заливање довођена је помоћу посебног система пумпи.

Од свих тих дивота, на жалост, није остало готово ништа. Узрок томе, ма како парадоксално звучало, била је управо трајност материјала које је користио Небукаднезар. Печене цигле од којих је грађен Вавилон (сиромашнији људи зидали су куће од обичне земље осушене на сунцу) биле су тако чврсте и отпорне да их је околно становништво немилице разносило. Током две хиљаде го-

Велеградски живот пре две и по хиљаде година: у сенци зигурата цветала је пијаца с производима из свих делова краљевине.

Е ШЕТЊЕ БОГА МАРДУКА

дина, читав низ мањих насеља у долини Еуфрата подигнут је од грађе добијене рушењем Вавилона.

Недуго после Небукаднезарове смрти град су напали Персијанци. Дебеле зидине нису их задржале. У следећим деценијама Вавилон је више пута опљачкан, а „пинг-понг" с Мардуковим кипом изнова је почео: једни су га односили, други враћали.

Дошао је затим Александар Велики. Ослободио је Вавилоњане персијског јарма и заносио се плановима да граду, већ прилично опустошеном и осиромашеном од дугогодишње пљачке, поврати некадашњи сјај. Али млади краљ није имао среће. Управо у Вавилону, након што је освојио пола света, умро је од грознице.

Тиме су граду на Еуфрату били избројани дани. Култ Мардука се гасио, велики део становника одведен је у друге крајеве. Што је најгоре, рукавац Еуфрата на коме је град подигнут мало-помало је пресушио – можда услед претеране изградње канала за наводњавање – и изгубио везу с главним током реке. Крајем првог века нове ере, по сведочењу грчког географа Страбона, град је већ био пуст. Остали су само голи зидови.

Данас ирачки диктатор Садам Хусеин, који себе замишља као модерног Небукаднезара, сања о томе да поново изгради Вавилон. Већ је испечено 60 милиона опека. Реконструишу се делови зидина и капија богиње Иштар (пошто Немци, упркос Садамовој љутњи, неће да врате ону оригиналну из Берлина). Требало би да то буде атракција за туристе 21. века. *С. С.*

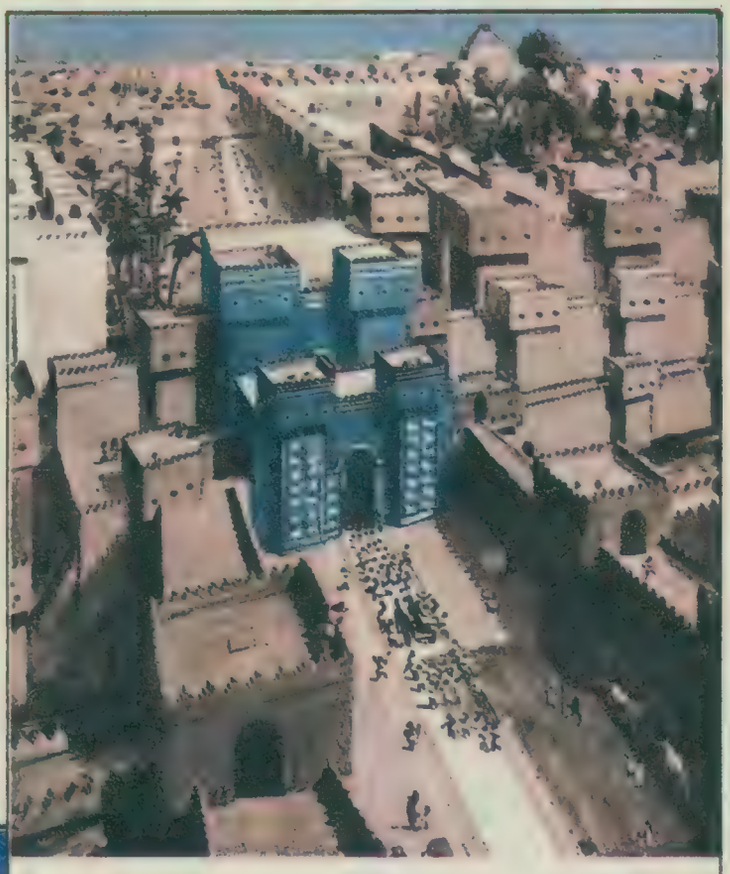

Реконструкција капије богиње Иштар (лево) и других споменика спада у амбициозне пројекте Садама Хусеина

Краљ у свечаној поворци улази у капију богиње Иштар, према замисли модерног цртача

ДВА ИСПУЊЕНА ОБЕЋАЊА

Ватрогасца Роjда Кенедија врелина је ударила као песница. Испод цистерне обавијене пламеном угледао је девојчицу

Бади Марш, возач тешких теретњака већ четрдесет година, седео је предвече 9. августа 1990. за воланом шлепера с приколицом цистерном крећући се према Манукау на југу Окланда. У цистерни од 39 тона возио је 40 тона бензина за тај град, један од највећих трговинских средишта Новога Зеланда.

Већ се налазио надомак самог центра када је на друм којим је ишао с паркиралишта излетео такси и, видевши цистерну, стао на пола пута. Марш је у пуној брзини скренуо у страну да би избегао судар и кроз ретровизор се уверио да приколица није закачила такси који се повлачио назад.

Када је поново погледао на пут, Марш је поскочио: тачно испред њега стајао је један путнички аутомобил. Снажно је окренуо волан и нагазио кочницу, али прекасно. Тегљач је ударио у задњи део аутомобила који се од тога обрнуо око себе.

Бензин је покуљао из пробушеног резервоара, пролио се и по шлеперу и путничком аутомобилу и запалио, а цистерна се преврнула на аутомобил.

Бади Марш је искочио из кабине и у два корака пришао колима испод преврнуте цистерне коју су већ лизали пламенови. Бензин се изливао из пукотине на самој цистерни и свакога часа могло је да дође од ужасне експлозије која би све разнела.

„Пожури, мама!", наваљивала је дванаестогодишња Ширли Јанг. Сваког четвртка увече, када су радње биле дуже отворене, ишла је с мајком у трговачки центар Манукауа и ни за шта на свету не би пропустила ту забаву. Њена мајка Гејлин дала је гас и убрзо су се нашле на аутопуту.

Где ли је Ширли?

Када су стигле близу центра, Гејлин је кола зауставила уз тротоар да би девојчица изишла, али се мала после неколико корака вратила, отворила врата и нагла унутра рекавши мајци да је заборавила новчаник па треба да оду кући да га узму.

Гејлин није стигла да јој одговори јер је аутомобил у том часу повукло нешто слично снажном вихору уз крцкање згњеченог лима. Ватра је прогутала кола.

„Где ли је Ширли?", помислила је Гејлин нашавши се у потпуном мраку и почела је да је дозива. Затим је осетила страховит бол у ногама – то је горела њена одећа – и вриштећи навалила да отвара врата.

Случајни пролазник Дејвид Петера извукао је Гејлин из запаљеног аутомобила и, легавши преко ње, угасио ватру која јој је захватила хаљину. Бади Марш је тада, усред пожара који је беснео, чуо гласић: „Мама! Мама!". Завирио је испод цистерне и у мајушном слободном простору између једног пара задњих точкова и шасије угледао прикљештену црнокосу девојчицу.

Ухватио ју је испод руку, али није могао нимало да је помери: један од гвоздених носача цистерне приковао јој је доњи део тела за тло. Марш је ускочио у кабину и упалио мотор. Возило се мало померило унапред, али је Ширли заурлала од бола. Зауставио је камион да прикљештену девојчицу не би разнео.

Прави ватрени зид пружао се целом дужином цистерне. Марш је из своје кабине зграбио апарат за гашење пожара и пену из њега посуо по Ширли. У том часу одјекнула је експлозија разневши један од четири резервоара цистерне. Марш се извукао пузећи и један полицајац му је наредио да се удаљи.

И шлепер, и цистерна, и аутомобил Гејлин Јанг били су обавијени пламеном који се дизао стотинак метара увис. „Сирота девојчица, неће се извући", зајецао је Бади Марш.

Никада те нећу напустити!

На место несреће пристизала су ватрогасна кола завијајући сиренама. Ватрогасци су били веома забринути знајући да приликом пожара цистерни мешавина ваздуха и паре горива може да изазове експлозије чије се дејство протеже и до више стотина метара у пречнику.

А те вечери маса од 20.000 људи гурала се по тржном центру на једва сто метара од цистерне!

Седам пожарних екипа покушавало је да тонама воде одагна пламен од бензинског резервоара али долазило је до нових експлозија. И, док су они нападали ватру, ноћ је запарао продоран крик. Помислили су да је то звук метала који се топи од силне врелине.

Необичан вапај се поновио и ватрогасцу Роjду Кенедију подигла се коса на глави. „То допире однекуд испод цистерне", ужаснуто је помислио, чучнуо и кроз пламену завесу покушао бар нешто да назре.

Видео је како се испод приколице миче лечја рука. „Штитите ме!", довикнуо је друговима и бацио се кроз ватру.

Врелина га је ударила као песница. Чинило му се да ће му се и ватростално одело и шлем и визир истопити. Испод цистерне угледао је девојчицу која се пржила. Бедра и бутине били су јој прикљештени металном шипком, ноге савијене с једне и друге стране груди.

- Страшно се плашим - зајецала је кад га је видела. - Молим вас, немојте да ме напустите!

- Нећу те оставити, кунем се. Сада смо обоје у истом сосу и морамо некако да се искобељамо - одговорио јој је трудећи се да му глас звучи сасвим обично.

Обгрлио је девојчицу обема рукама. Још су били заштићени од главног жаришта пожара, али се једва дисало због ваздуха засићеног бензинским испарењима. Одједном, што се и могло очекивати, пара се запалила и ваздух око њих је експлодирао.

Срце му се стегло када је видео како ватра захвата тело девојчице. Скинуо је кацигу, наместио је на њену главу и још снажније је загрлио. Гледао је њено мало измождено тело и шапутао: „Никада те нећу напустити. Никада!" Сваког часа очекивао је да их прогута ватра.

Ниједна једина суза

Уместо тога на Роја и Ширли сручио се хладан туш. Пет и по хиљада литара ледене воде у минуту из четири огромна шмрка поливало их је и поливало. То је био врхунац! Роја и Ширли су дрхтали смрзавајући се. Један ватрогасац је довикнуо Кенедију:

- Шаљем некога да те извуче!

- Не, остаћу. Обећао сам - одговорио је он.

Ширли је већ пола сата лежала заробљена испод цистерне трпећи ужасне болове и Роја Кенеди је непрекидно нешто причао и запиткивао да би је одржао у свесном стању. Девојчици би се повремено отео слабашан вапај.

- Само вичи, биће ће да боли! - храбрио ју је Роја.

И, када су болови постали неподношљиви, мала храбра девојчица је вриштала држећи се за Роајову косу. Али, није јој потекла ниједна суза.

- Да ли волиш коње? - питао је ватрогасац да би јој скренуо пажњу с бола.

- Никада у животу нисам села на коња.

- Обећавам ти да ћеш јахати на коњу моје кћерке чим се извучемо одавде.

Ширли је постајала све слабија, њен пулс неправилан а очи су јој се склапале. Најзад је изгубила свест. Глава јој је почивала у његовим рукама.

- Онесвестила се, хитно ми дајте респиратор! - викнуо је Кенеди својим колегама. Чим га је добио, наместио јој је маску на лице и ваздух из апарата прострујао јој је кроз плућа. Отворила је очи.

Мало здробљено тело

Ватрогасци су довукли вреће на надувавање да помоћу њих мало придигну цистерну. Те вреће, начињене су од каучука и металне потке, могле су да подигну железнички вагон до висине од једног метра, а толико је било више него довољно да се Ширли ослободи.

Подвукли су их испод сваке од осовина с по два задња точка цистерне и напумпали. Али, земља је била расквашена од просуте воде и једна вреће се заглавила у блату.

Онда су покушали помоћу мале пнеуматичне дизалице постављене испод шасије и добили мали простор. Боље није могло. Чим су се точкови мало одигли, Кенеди је благо извукао Ширлине ноге.

Роја Кенеди је положио њено мало здробљено млитаво тело на носила и пољубио је у чело и оба образа. Затим је, потпуно испрљан од шока и хладноће, загрлио једног од својих колега.

Ватрогасци су, коначно, цистерну затрпали тонама пене за гашење ватре, што раније нису могли због Ширли и Роја, и пожар је савладан.

Чудо од детета

Хирурзи из Милмора наместили су Ширлине преломе и учврстили шипкама здробљене кости њене десне ноге. Стручњаци за најтеже опекотине спасли су све што је било могуће од угљенисане коже њених ногу. Родитеље су упозорили да можда неће преживети.

Ширли је две недеље лежала у шок-соби. Дисала је вештачким плућима, добијала је средства за умирење болова, лекове и храну инфузијама. Дошла је свести четрнаестог дана и, пре него што је поново задремала, написала је на цедуљици: „Мама, волим те". Сутрадан су јој довели мајку.

Лист на девојчициној десној нози био је тако тешко озлеђен да су ту ногу морали да јој одсеку до испод колена. Храбро је примила вест и одлично издржала операцију.

Упркос изричитој забрани ватрогасцима да посећују особе које су спасли и то зато да не би постали преосетљиви и мање делотворни на послу, Роја Кенеди је често обилазио Ширли.

- Ти си чудо од детета. Нико не зна како си храбро поднела све муке - рекао јој је једном.

- А ти си чудо од храбрости и љубави и да ме ниси онако чувао, сигурно бих била мртва - одговорила му је мала.

Средином децембра 1990. Ширли се вратила кући, а месец дана касније Роја Кенеди је испунио и своје друго обећање: посадио је Ширли у седло коња своје кћерке и одвео је у дугу шетњу.

Б. Д.

Илустрово: Бранислав Марковић

МАГНЕТСКИ ХОБИ

Најстарији хоби на свету свакако је сакупљање свега и свачега: од поштанских марака и салвета, преко налепница и празних конзерви до запушача и кутија цигарета.

У прошлом веку после филателије (сакупљања марака) дошла је делтиологија, односно сакупљање разгледница. Прве разгледнице појавиле су се 1869. године и биле су изум Аустријанца доктора Хермана. Првобитна намена била им је брза и јевтина веза међу људима а уз то су и лепо изгледале. Данас поруке стижу, захваљујући телефону, тако рећи тренутно. Зна се да је прва радиотелеграфска порука емитована 1904. године са тла Југославије, прецизније из Бара, на Црногорском приморју, преко Јадрана, у „суседни" Бари, у Италији.

Најновији технички изум на пољу телефоније је магнетна картица за плаћање разговора из јавних говорница, која је практичнија од металног ситног новца или жетона. И као сви новитети, ова картица одмах је привукла колекционаре.

Читава Европа, па и добар део света, прешли су на овај практични начин плаћања. Наравно, називи за картице разликују се од земље до земље. У Француској је то Telecarte, у Финској Puhelukortii, у Данској Telefoonkaart, у Аустрији Telefon-Wertkarte, у Италији Carte Telefoniche, у Енглеској Telecard или Phonecard, на Исланду Simakort, а у далекој Индонезији Kartu Telepon.

У Европи су ову новотарију први увели Белгијанци 1977. године. После њих то су урадили Италијани и Французи, а врло брзо су све западне земље увеле овај начин плаћања у јавним говорницама.

И док су те прве картице биле обичне и неугледне, од 1989. године има све више илустрованих, налик на мини-разгледнице. Тако је италијанска телефонска компанија (SIP) издала серију од 40 картица са приказима познатих историјских споменика и природних лепота. У част фудбалског „Мондијала" на картицама су приказани стадиони и маскота шампионата.

Простор на картицама све више предузећа користи за успешну рекламу, а појединци на њима штампају разне податке, име, адресу, па их деле као подсетнице. Међутим, првенство у броју мотива убедљиво држе Јапанци. Телефонска компанија НТТ до сада је објавила десетине милиона картица са више од педесет хиљада најразноврснијих мотива, не рачунајући пригодне рекламне картице.

У неким земљама већ постоје и каталози свих издања намењени страсним колекционарима. Постоје и клубови који своје чланове редовно обавештавају о новим картицама и нуде могућност продаје или размене. Каталози су подељени по мотивима: цвеће, аутомобилизам, спорт...

Неке картице је веома тешко набавити. Тако је управа затвора Мениг у Јужној Каролини, САД, издала картице само за своје „штићенике" и са њима не може да се телефонира ван затворских зидина. У суседној Бугарској картице имају вишекратну употребу па се после телефонирања не бацају, јер се, уз плаћање тарифе, поново „пуне" одговарајућим бројем телефонских импулса.

Наше картице још су неугледне, али верујемо да ће се ускоро по узору на остале земље, и на њима појавити лепе фотографије природних лепота, манастира, великана наше културе...

Клубови колекционара

Енглеска:

The Telephone Card Club
20, Bedford Street
London WC2
(Mr. Andrew Goodall)

Француска:

Telepuce
(Mr. Michel Mercier)
70, av. Cernuschi
06100 Nice

ГРОМ ИЗ ВЕДРА НЕБА

Сви добро знамо шта значи она народна „к'о гром из ведра неба", али има људи који су на својој кожи осетили како је непријатно, понекад чак и опасно, кад се небо изненада натушти и одједном почне да грми и сева. Због играча голфа, пецароша и осталих који време проводе на отвореном, у природи, фирма „Екстон" из Пенсилваније избацила је на тржиште „сторм алерт". Ова справица величине кутије од цигарета реагује на електричне и магнетске промене до којих долази у атмосфери пре олује. Када су сигнали учестали, „сторм алерт" почиње гласно да пишти тако да човек који га носи има довољно времена да потражи заклон.

ДВА САТА – СВЕЗНАЛИЦЕ

Колико пута вам се догодило да желите нешто да запишете, а немате при руци ни оловку ни папир. Имајући то у виду, фирма „Четер Бокс" из Калифорније произвела је крајем прошле године сат са уграђеном меморијом који може да снима поруке не дуже од 15 секунди. Све је врло једноставно. Мали микрофон на сату окрене се на тачку означену са REC (снимање), сачека се да се упали црвена лампица и, усред вреве, на улици, у аутобусу или било где, порука може да се сними. Кад зажелите да чујете то што је часовник забележио, окренете механизам на PLAY и сат почиње да „рецитује" адресу коју сте хтели да забележите, број телефона или неку другу кратку поруку.

Оним другим, можда мање заборавним али забринутим за сопствено здравље, фирма „Касио" из Њу Џерсија наменила је сат са ознаком BP-100. Особа која га носи стави два прста на уграђени цензор и за тридесетак секунди на дисплеју се појави измерен доњи и горњи притисак заједно са пулсом. Меморија сата BP-100 може да забележи до 30 оваквих података заједно са датумом и тачним временом кад је притисак измерен.

Иначе, јасно је да и један и други сат показују и време, а и годни су и због тога што су отпорни на воду.

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

ЧЕКОВНИ РАЧУН БРОЈ 53.002

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

1 ДИНАР

ИЗЛАЗИ УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ГОДИНА I БРОЈ 20 — петак 5 мај 1939

Мики Маус и његови другови

ШИЉА НЕ ДОЗВОЉАВА ДА БУДЕ ПРЕВАРЕН

Текст и цртежи од Волта Дизнија

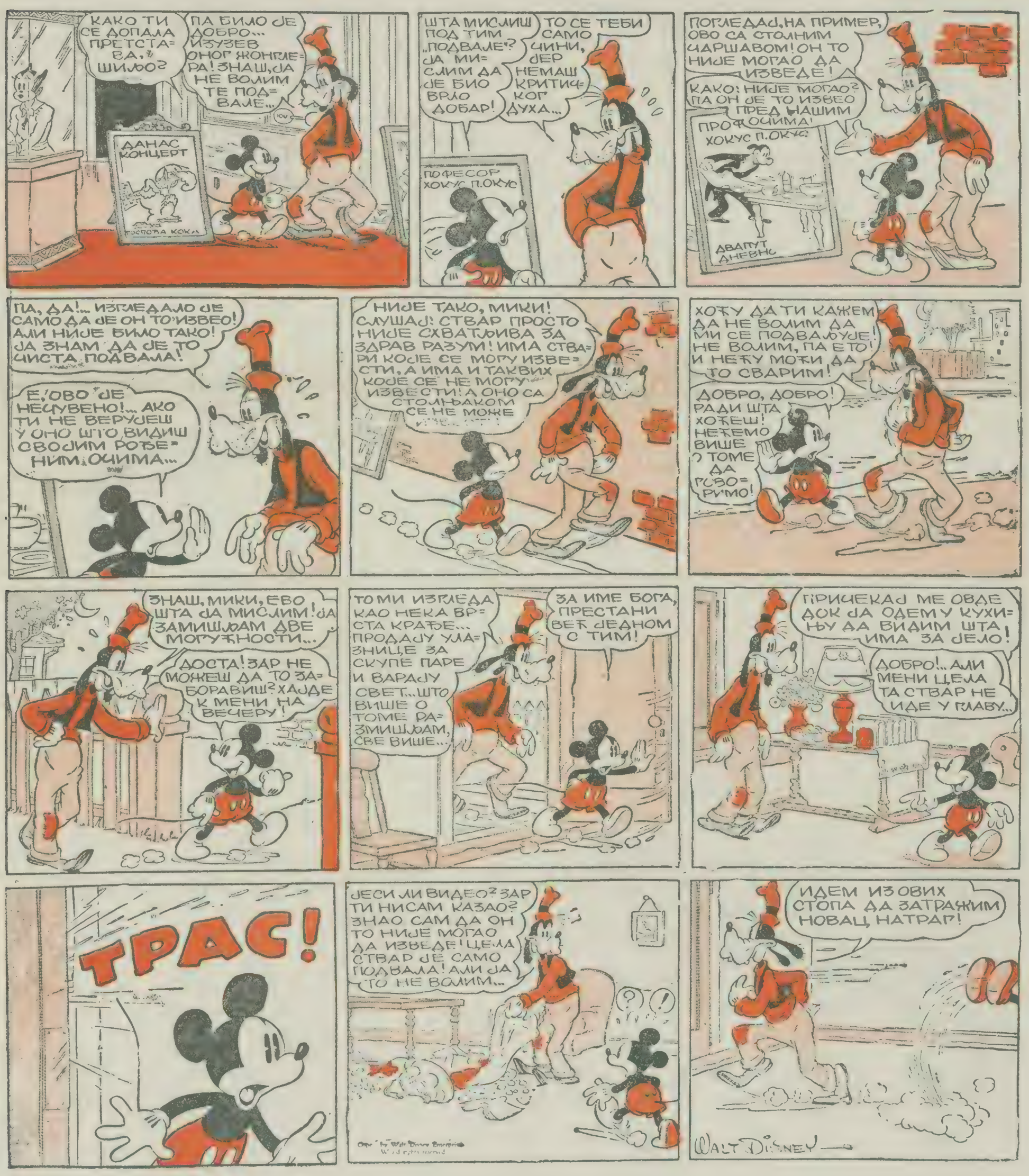
КАКО ТИ СЕ ДОПАЛА ПРЕТСТАВА, ШИЉО?
ПА БИЛО ЈЕ ДОБРО... ИЗУЗЕВ ОНОГ ЖОНГЛЕРА! ЗНАШ, ДА НЕ ВОЛИМ ТЕ ПОДВАЛЕ...
ДАНАС КОНЦЕРТ
ГОСПОЂА КОКА
ШТА МИСЛИШ ПОД ТИМ „ПОДВАЛЕ"? ДА МИ СЛИМ ДА ЈЕ БИО ВРЛО ДОБАР!
ТО СЕ ТЕБИ САМО ЧИНИ, ДЕР НЕМАШ КРИТИЧКОГ ДУХА...
ПОФЕСОР ХОКУС П.ОКУС
ПОГЛЕДАЈ, НА ПРИМЕР, ОВО СА СТОЛНИМ ЧАРШАВОМ! ОН ТО НИЈЕ МОГАО ДА ИЗВЕДЕ!
КАКО! НИЈЕ МОГАО? ПА ОН ЈЕ ТО ИЗВЕО ПРЕД НАШИМ ОЧИМА!
ПРОФ ХОКУС П.ОКУС
ДВАПУТ ДНЕВНО
ПА, ДА!... ИЗГЛЕДАЛО ЈЕ САМО ДА ЈЕ ОН ТО ИЗВЕО! АЛИ НИЈЕ БИЛО ТАКО! ЈА ЗНАМ ДА ЈЕ ТО ЧИСТА ПОДВАЛА!
Е, ОВО ЈЕ НЕЧУВЕНО!... АКО ТИ НЕ ВЕРУЈЕШ У ОНО ШТО ВИДИШ СВОЈИМ РОЂЕНИМ ОЧИМА...
НИЈЕ ТАКО, МИКИ! СЛУШАЈ! СТВАР ПРОСТО НИЈЕ СХВАТЉИВА ЗА ЗДРАВ РАЗУМ! ИМА СТВАРИ КОЈЕ СЕ МОГУ ИЗВЕСТИ, А ИМА И ТАКВИХ КОЈЕ СЕ НЕ МОГУ ИЗВЕСТИ! А ОНО СА СТОЛЊАКОМ СЕ НЕ МОЖЕ
ХОЋУ ДА ТИ КАЖЕМ ДА НЕ ВОЛИМ ДА МИ СЕ ПОДВАЉУЈЕ! НЕ ВОЛИМ, ПА ЕТО! И НЕЋУ МОЋИ ДА ТО СВАРИМ!
ДОБРО, ДОБРО! РАДИ ШТА ХОЋЕШ! НЕЋЕМО ВИШЕ О ТОМЕ ДА РАЗГОВАРАМО!
ЗНАШ, МИКИ, ЕВО ШТА ЈА МИСЛИМ! ЈА ЗАМИШЉАМ ДВЕ МОГУЋНОСТИ...
ДОСТА! ЗАР НЕ МОЖЕШ ДА ТО ЗАБОРАВИШ? ХАЈДЕ К МЕНИ НА ВЕЧЕРУ!
ТОМИ ИЗГЛЕДА КАО НЕКА ВРСТА КРАЉЕ... ПРОДАЈУ УЛАЗНИЦЕ ЗА СКУПЕ ПАРЕ И ВАРАЈУ СВЕТ... ШТО ВИШЕ О ТОМЕ РАЗМИШЉАМ, СВЕ ВИШЕ...
ЗА ИМЕ БОГА, ПРЕСТАНИ ВЕЋ ЈЕДНОМ С ТИМ!
ПРИЧЕКАЈ МЕ ОВДЕ ДОК ЈА ОДЕМ У КУХИЊУ ДА ВИДИМ ШТА ИМА ЗА ЈЕЛО!
ДОБРО!.. АЛИ МЕНИ ЦЕЛА ТА СТВАР НЕ ИДЕ У ГЛАВУ...
ТРАС!
ЈЕСИ ЛИ ВИДЕО? ЗАР ТИ НИСАМ КАЗАО? ЗНАО САМ ДА ОН ТО НИЈЕ МОГАО ДА ИЗВЕДЕ! ЦЕЛА СТВАР ЈЕ САМО ПОДВАЛА! АЛИ ЈА ТО НЕ ВОЛИМ...
ИДЕМ ИЗ ОВИХ СТОПА ДА ЗАТРАЖИМ НОВАЦ, НАТРАГ!
WALT DISNEY

Садржај ранијих наставака: Почетком прошлог века крчму близу реке Кузе у Америци држи капетан Копленд. Индијански поглавица доноси његовој жени на чување једно бело дете. Кад је дете одрасло, он га одводи у индијанско село. Бела Ружа — такво је име она добила — другује с поглавичином ћерком, која се зове Канондах. Оне налазе у шуми једног младића, настрадалог у борби са алигатором. Младић вели да је британски поморски капетан који је побегао од гусара. Канондах међутим сумња да је он амерички шпијун. Гусара оне називају поглавицом Сланог Језера и сматрају га пријатељем. Млади Енглез је презрављу и хоће да иде.

Као да је из неба пала створи се одједном пред њима Канондах. Она поче да виче на младића:

— Зар ти, змијо бела, мислиш да пред тобом стоји нека будала? Ћерка великог Мика све је чула. Она ће те спречити у бекству. Бела змија је заробљена! — узвикну она смејући се пакосно.

X.

Младић је и сада свакога дана добијао храну, али ко ју је доносио и остављао испред његових врата он није никако могао да сазна. Како је младић био једини кривац што су охладнели односи између њега и двеју девојака, њега је оваква ситуација ипак узнемиравала.

После једне вечерње шетње враћао се кући. Одједном, из једног жбуна истрча пред њега Бела Ружа.

— Шта је ново, мила девојко? — узвикну младић радосно.

Врло узбуђена, дрхтућим гласом Бела Ружа му брзо одговори:

—Канондах ће ти све рећи!

— За име Бога, Ружо, шта се десило? Шта вас је то тако узбудило?

У међувремену створила се одједном пред вратима колибе Канондах. Њене тамне очи нису се скидале са Енглеза. Она му рече:

— Слушај, бели брате! Канондах ће ти показати стазу која води преко мочвара. Помоћи ћу ти, ма да знам да то што чиним неће бити право ни моме оцу, ни моме народу. А то све чиним, јер Белу Ружу волим изнад свега. Хоћеш ли само хтети претходно да ми се закунеш у Великога Духа, у кога верују и мој и твој народ, да белом народу, нашим непријатељима Американцима никада нећеш одати ово место?

— Дајем ти своју часну реч — узвикну Енглез свечано.

Индијанка одмах настави пружајући младићу један свежањ:

— Узми ово одело! Ови мокасини неће за тобом оставити никакав траг. Ово је црвена боја! Наши људи поћи ће у потеру за тобом и ова боја ће ти помоћи да им завараш траг. А сада не оклевај дуго!

Енглез је непомично стајао као од грома погођен.

— Бежи брзо! — шапну му Бела Ружа. — Крајње је време...

Енглез брзо обуче индијанско одело и ловачку кошуљу. Канондах му је помогла да навуче лаке индијанске мокасине.

— Ево ти ћебе — рече она. — А у овој торби су барут и олово, колачи и печено месо. Са овом пушком моћи ћеш да ловиш дивље патке. Понеси и ово кресиво с трудом да би могао да потпалиш ватру!

Бела Ружа постала је одједном врло озбиљна и достојанствена.

— Драги мој брате — рече му она. — Остај ми здраво и ако једном сретнеш једну срећнију белу девојку, онда јој причај о Белој Ружи која је много несрећна...

Узбуђена Бела Ружа није могла даље да говори. Младића су дирнуле њене речи и он је загрли и пољуби је у чело.

Овај дирљив опроштај прекинула је Канондах, која је зграбила младићеву руку и повела га из колибе. Енглез је трчао за Индијанком сакривајући се иза жбунова и дрвета. Као дух јурила је Канондах испред њега по мрачној ноћи коју је осветљавало само неколико звезда. Најзад стигоше до шуме. Дубок уздах отме се из груди Индијанке. Она се опрезно приближавала мочварама. Њени кораци постајали су све лакши. Ногу пред ногу кретали су се обоје по меком и влажном тлу. Најзад Индијанка застаде, саже се и ишчупа нешто траве заједно са земљом. Пошто је траву добро погледала, рече она Енглезу:

— Дошли смо до стабала које су наши људи положили преко мочвара. Држи се сада за моју сукњу и пођи за мном.

Дуго су ишли тако док најзад не стигоше на други крај мочваре.

— Пребаци ћебе преко главе — довикнула је Канондах младићу. — Шума је препуна змија! Ту има и опасних змија од чијег се отрова умире!

Ломећи се по трновитим жбуновима они најзад стигоше до обале реке Сабине. Индијанка потрча према једном шупљем храсту. Ту је стајао сакривен један кајак.

Младић и Индијанка зграбише лаки чамац и понесоше га на обалу. Тихо га спустише на воду. Чим уђоше у чамац, Индијанка дохвати весло, а Енглезу нареди да се не миче са свога места. При првом завеслају узлетоше из шипрага стотине дивљих гусака, патака и лабудова. За неколико минута чамац је стигао до друге обале. Оба путника изиђоше опрезно из чамца. Индијанка је пружила руку младићу.

— Мој брат мора сада сам да настави пут. Прво треба да идеш уз обалу; један цео дан и целу ноћ. У овом крају нећеш наићи на много мочвара. А када стигнеш до неке, пази да у њој не оставиш свој траг.

Индијанка је заћутала да после неколико тренутака настави промењеним, мелодичним гласом који је долазио из дубине њене душе.

— Мој брат је сада слободан! Када стигнеш међу беле људе не заборави да њиховим девојкама кажеш да ћерке црвених људи у великодушности нимало не заостају за белим девојкама. Ко зна, можда ће ме мој отац убити због ове услуге коју сам теби учинила!

— Канондах! — узвикну младић под утиском ужасне помисли. — Зар теби прети опасност због мога бекства. Не, то никада нећу допустити! Више волим да се вратим с тобом натраг и сачекаћу Мика док се врати из лова!

Енглез је покушао да је ухвати, али Индијанка се истрже и отрча као ветар до кајака. Кад је Енглез стигао, чамац је већ био далеко од обале. Још једном девојка је из кајака довикнула: „Нека те срећа прати!“ а онда су се чули само завеслаји који су се брзо изгубили у тамној ноћи.

XI.

Обе девојке сачекале су јутро по младићевом бекству с непријатним расположењем.

Изгледало је као да су оне сада промениле своје улоге. Нежна Бела Ружа, која се досада увек наслањала на јаку Канондах, почела је сада ову да умирује и теши. У цртама њеног лица било је нечег јаког, одлучног. Она је обујмила Индијанку око паса и шапутала јој утешне речи. Бела Ружа била је малочас код индијанских жена које су, кад су чуле шта се десило, презреле Канондах, пљувале је и довикивале јој најпогрдније речи. Ружа је ове жене молила да дођу до Канондах.

Индијанка их је гледала с тупим изразом у очима. При најмањем шуму она се трзала као из сна. При сваком кораку неке од индијанских жена она би задрхтала. Изгледало је као да је и последња прегршт снаге напустила храбру ћерку великог Мика.

Тако је прошао дан после бекства.

Сутрадан, чим се сунце појавило на небу, зачули су се гласови са обале. То се Мико враћао са својим људима.

Канондах скочи са свога места и наслони се на прозор. Пре него што је ушао у колибу, поглавица се зауставио код једне групе индијанских жена које су му нешто шапутале. После кратког разговора с њима Мико уђе у колибу. За њим су ушли његови ратници. Канондах је изишла из своје собе да поздрави оца. Без речи она је очекивала његова наређења.

— Дочуо сам — рече Мико после кратке паузе управљајући ватрени поглед на своју ћерку — да је гласник поглавице Сланог Језера дошао у наше племе. Зашто њега нема међу вама?

— Зар је Канондах тако брзо заборавила крв свога оца те довела једног Американца у његову колибу? Веровао сам да имам ћерку — додаде поглавица озлојеђено — али како видим Канондах није ћерка свог оца, поглавице племена Окони.

Индијанка се трже као од грома погођена. Пала је на колена и покушала да обгрли очеве ноге, али је Мико грубо одгурну устрану.

Индијанке беху све одале. Поглавица је беснео.

— Зато, дакле, није могла Бела Ружа да пева ноћну песму, јер је бели шпијун чекао сакривен у шуми? Зар је то хвала за толика даброва крзна? Великог Мика надала је Бела Ружа његовим непријатељима!

Тупо мрмљање чуло се из групе Индијанаца који беху ушли у колибу заједно са поглавицом. Двојица се издвојише из групе и пођоше полако према завеси иза које је непомично стајала Бела Ружа. У истом тренутку Канондах се диже са пода и полете према завеси:

— Не! Ја сам белом човеку показала стазу! Бела Ружа га уопште не познаје!

Код последњих речи завеса се разгрну и у собу уђе Бела Ружа. Глас јој је подрхтавао.

— Није истина! Ја сам белог младића довела овамо!

Мико је седео на своме месту као скамењен. Прекрстивши руке преко груди, уз дубок поклон умешала се Канондах:

— Хоће ли мој велики отац да допусти својој ћерки да каже истину?

Неколико минута мртве тишине у соби. Велики Мико борио се с гневом и очинском љубављу. Најзад, он процеди кроз зубе:

— Канондах може да каже истину!

— Драги мој оче! Бели младић ми се заклео да није ни шпијун ни Американац. Његов народ живи на једном великом острву и сада је пошао у рат против Американаца. Они су сад дошли овамо и поћи ће уз велику реку да запале свё градове наших непријатеља. Он нам је рекао да је поглавица Сланог Језера обичан лопов!

— Је ли Канондах смислила још више лажи за свога оца? — рече Мико, али овога пута његов глас био је знатно блажи.

Канондах је оборила поглед на под.

— Зашто је онда тај исти човек, ако је он заиста Енглез, побегао у насеља својих и наших непријатеља?

— Ја сам му то саветовала! — одговори девојка без размишљања. — Али он ме је уверавао да се његови другови и ратници већ налазе пред великим градом и да ће их он тамо наћи с њиховим великим кајацима.

— А када је напустио наше насеље?

— Када је сунце давно већ било зашло. Мој би отац могао још да нађе трагове његових стопала.

Индијанци се одмах окупише око свог поглавице. После кратког саветовања Мико даде ћерки знак да му напуни ловачке торбе. Канондах их је брзо напунила и кад је све било готово, поглавица је одмах са својим ратницима наишао на колибе.

Чим остадоше саме обе девојке падоше једна другој у наручје. Због једне ствари само вребло им је сриче: да ли ће Мико поштедети сиротог младића...

— Један наш бели брат! — прошапута је Бела Ружа пригушено.

— Мико је велики, паметан поглавица. Његово око продреће дубоко у душу белог младића. Ако је он пријатељ нашег народа, онда му се неће ништа десити. А ако нас је обмануо, онда Бела Ружа не би смела да плаче за једним шпијуном.

XII.

Енглез је дотле ишао храбро напред. Држећи се стално обале реке Сабине, он је најзад прешао пусти део обале и стигао до врло питомог предела, зеленог, обраслог лепом шумом, у којој је ту и тамо сретао чопоре јелена који су пасли и уздизали уплашено главе када су га угледали, као да су се чудили овој необичној посети. Ово је била Западна Луизијана, крај који се налазио између Мисисипија и многобројних њених притока.

Дошавши до једног места одакле се пружао диван поглед, младић је застао. Осећао се безгранично усамљен и напуштен. И можда баш то осећање беше у њему створило једну чудну, али и непобитну одлуку.

(Наставиће се)

ПАЈА И ОСКАРУША од Волта Дизнија

ЈЕДАН УСПЕО ПРЕЛАЗ ПРЕКО РЕКЕ

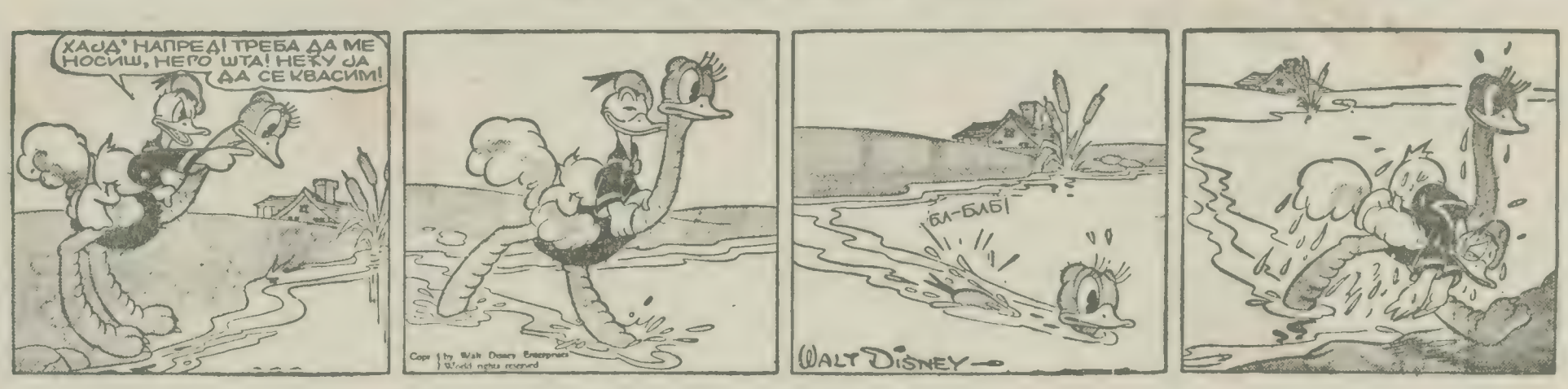

БИМ и БУМ

ЛИЦА:

БИМ } ВИДЕЋЕТЕ ВЕЋ
БУМ } КО СУ И ШТА ВРЕДЕ
МАМА (ЈАДНИЦА, НИЈЕ ЈОЈ ЛАКО)
КАПЕТАН } ДОСТОЈНИ
ИНСПЕКТОР } ЈУНАЦИ БИМА И БУМА
ПРОФЕСОР ФОСИЛ, НАУЧНИК
МЕНА, ПОСЛУШНА ДЕВОЈЧИЦА
МИС АЛГЕБРА, ВАСПИТАЧИЦА

О, КАПЕТАНЕ, СТАРИ ДРУЖЕ, ЗАР СЛД ЖИВИТЕ НА ОВОМ ОСТРВУ? БАШ МИ ЈЕ МИЛО ШТО ВАС ОВДЕ НАЛАЗИМ!
ГЛЕ, ПРОФЕСОР ФОСИЛ! ЗДРАВО, ЧУВЕНИ ИСТРАЖИВАЧУ, НЕУСТРАШИВИ УКРОТИТЕЉУ, СЛАВО МУЗЕЈСКА!

ОВО ЈЕ МОЈА СЕСТРИЧИНА ЛЕНА, А ОНО ЈЕ ЊЕНА ГУВЕРНАНТА МИС АЛГЕБРА
ОВО ЈЕ МОЈА СЕСТРА! ОВАЈ БРАДОЊА ЈЕ МОЈ БРАТ ИНСПЕКТОР, А ЗА ОНУ ДВОЈИЦУ БОЉЕ ДА НЕ ПИТАТЕ!
ХМ! СМЕШНА СТВОРЕЊА!

ИГРАЈТЕ СЕ ЛЕПО С МАЛОМ ЛЕНОМ!
НЕМОЈ ДА СЕ УПРЉАШ, ЛЕНО!
ТРАЖИМ НЕОБИЧНЕ ЗВЕРКЕ ЗА МУЗЕЈ!
ОНДА СТЕ ДОЋИ ГДЕ ТРЕБА! ТОГА У НАШОЈ ПОРОДИЦИ ИМА ДОСТА

ЗАШТО ИМ НЕ ДОЗВОЉАВА ДА СЕ ТУКУ?
ХА! ХА! ХА!
ВАС ТО ЈОШ ЗАБАВЉА! УСКОРО ЋЕТЕ СЕ НАВИЋИ ТА СЦЕНА СЕ СВАКОГ ДАНА ТРИПУТ ПОНАВЉА
ШТА СЕ ДОГОДИМО!
МАНГУПИ!

ПАМЕТНИ МАТА

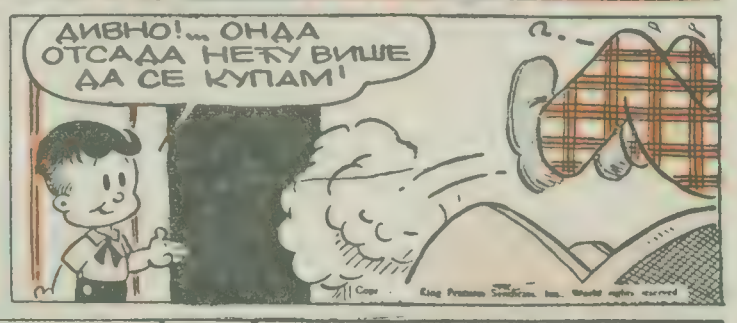

...и НАШАО ТО НАЛИ БАТА

ОД СТАРИХ КУЛА СВЕТИЉА НА КОЈИМА СУ ГОРЕЛЕ ВАТРЕ ДО МОДЕРНИХ ФАРОВА

ПРОНАЛАЗАК КОЈИ ЈЕ СПАСАО ОД ПРОПАСТИ МНОГЕ МОРЕПЛОВЦЕ

Док се дошло до модерних светионика требало је и врло много времена и врло много мука

Данашњи систем осветљавања светионика изумео је млади француски научник Огистен Френел пре сто двадесет година

Сви они који су током прошле године безбрижно ноћу пловили морима потпуно сигурно, јер су им путеве осветљавали многобројни светионици, свакако нису ни мислили на један јубилеј, који стварно прошле године није ни прослављен.

Прошле године навршило се сто педесет година од рођења Огистена Френела, творца принципа на којима данас почивају модерни светионици. Он је изумео систем степенастих сочива без којих данашњи светионици не би могли да чине ону неизмерно велику услугу коју чине обележавајући ноћу поморске путеве и опасна места... Модерно морепловство не да се ни замислити без уређене службе светионика, којима се државе, па и наша, поклањају врло много пажње жртвујући за то велике кредите. А све то омогућио је један генијалан човек чије се име сада ретко изговара... Док је проналазак постао светски познат, проналазач је скоро заборављен... Судбина која је постигла толике друге славне проналазаче!.. Утеха је једино да су дали човечанству дела од неизмерне користи...

Светионици до седамнаестог века

Откада постоји колико толико уређена пловидба морима, било је знакова који су обележавали извесна места на морима. Опасна места и правце главних путева... Дакле, постојали су светионици, који су служили или као путокази или као опомене морепловцима...

До седамнаестог века светионици су углавном сви били у облику куле, више или мање високе. На врху куле било је велико огњиште на коме се, када је то било потребно, палила ватра, најпре од дрва, касније од угља.

Крајем седамнаестог века чињени су покушаји да се тај незгрпшин начин давања сигнала замени лакшим. Чињени су најпре покушаји са свећама позади којих су стављана метална огледала, која су имала да послуже за одбијање светлости, дакле да буду рефлектори. Затим су свеће замењене гасним лампама.

Године 1790 отишло се даље. Швајцарски физичар Арган изумео је једну врсту стакленог цилиндра који је, стављен на гасну лампу, давао много чистију светлост са пламеном много јаснијим и без дима.

Највећа наша кула светиља Велират на Дугом Отоку; висина 43 метра, пречник унутра 4 метра, зидови дебљине 1.50 м. Осветљава 25 морских миља око себе

При свем том светионици снабдевени том врстом светлости нису давали оне резултате, које је од њих тражио све живљи поморски саобраћај. Требало је пронаћи нешто ново и боље. А то је проналазио Огистен Френел.

Чудновата каријера Огистена Френела

Огистен Френел родио се 10 маја 1788 године, дакле у потпуно револуционарно доба. Отац му је био инжењер коме је 1790 године била поверена израда једног фора у близини Шербурга. Међутим, због револуције отац Френелов морао је да бежи са целом породицом у своје родно село. Тако је Огистен Френел своју најранију младост провео на селу.

Лево: кула светиља из римског доба (према гравури из XVI века); десно: једна од најстаријих француских кула светиља у Кардуану (1612)

Био је слабуњав и готово увек болестан. У осмој години једва је умео да чита, али је за друге ствари показивао невероватно много интересовања. Ипак, и поред свег слабог здравља успео је да сврши Политехнику. Постао је инжењер и био послат да надзирава изградњу путева у Вандеји.

Само тај посао није га ни најмање занимао, јер ту није имао ни књига, ни средстава да врши разне опите, а глава му је била пуна смелих идеја...

Френел и комисија за светионике

Најпосле, 1816 године Огистен Френел је успео да дође у Париз и да ускоро направи познанство са славним научницима Арагоом и Ампером. Од тога тренутка сав се бацио на испитивање разних проблема у вези са светлошћу. Већ идуће године дао је рад о растурању светлосних зракова, рад по коме је постао славан и који му је донео награду Академије наука.

Араго је био члан комисије за светионике. Та комисија имала је за задатак да испита сваки нов проналазак са поља побољшања службе на светионицима. У ту комисију Араго је увео и Френела коме је тада било тек тридесет и једна година.

Френел је одмах успео да изврши извесна побољшања на рефлекторима тадашњих светионика, али све то није било довољно и све то није у првом реду задовољавало самога Френела. Правио је многобројне опите како да се ослободи незгрпших рефлектора од метала док најпосле није успео. Уместо гломазних рефлектора од метала успео је да стави обична сочива од стакла која су била у стању да прикупе сву светлост из лампи и онда да је рефлектују у одређеном правцу.

Дотадашња велика огледала од метала морала су свакога дана пажљиво да се чисте, па ипак су упијала један део светлости. Стаклена сочива, међутим, имала су то преимућство да нису упијала светлост, те су на тај начин могла да бацају много снажнију светлост.

Само, на несрећу, ако се желело да се употреби обично сочиво, оно је морало бити великог пречника, а према томе и дебело, што је умањавало моћ рефлектовања и пружало већу могућност да загрејано стакло пукне...

Степенасто сочиво

Тада је Френел дошао на идеју да направи такозвано степенасто сочиво. Идеја није била потпуно нова, јер је десетак година пре велики француски природњак Бифон дао идеју, али није могао сам да је оствари.

Принцип степенастог сочива је врло једноставан. У средини се налази обично сочиво, али не великог пречника. Да би се дејство овог сочива повећало, Френел је округжио то сочиво са неколико реди стаклета у облику призме. Те стаклене призме биле су поређане степенасто тако да су заједно са централним сочивом стварно чиниле једно велико сочиво.

Светлост стављена испред централног сочива концентрисала се у малом централном сочиву и то помоћу оних стаклених призми. На тај начин добијао се један јак млаз на таиком сочиву, млаз који се могао видети на далеко и бацати куда се хтело.

Чим је био готов са својим проналаском обратио се комисији за светионике, која му је одобрила кредит од 500 франака да изврши прве [illegible]

Посао није био ни најмање лак као што би то сада изгледало, јер у то време обрада стакла још није била завршена. Због тога је Френел морао да уложи много труда и много знања док је успео да му оптичари израде оно што је желео.

Најпосле, Френел је успео да изради прво степенасто сочиво. Оно је имало у пречнику тридесет и пет сантиметара и било је састављено од тридесет и три комадића стакла која су била поређана око централног сочива. Све је било причвршћено на једној стакленој плочи која је служила као основа за ово степенасто сочиво.

Први опити

Френел је добио дозволу да може да направи одмах затим осам степенастих сочива са што већим могућим пречником. По пројекту та нова сочива имала су да буду у пречнику два метра и да су састављена од сто призмастих комадића стаклета. Пројект је успео и први опити са тим великим сочивима вршени су, уз читаву свечаност, 13 априла 1821 године.

Ова та велика степенаста сочива била су изнета на терасу париске опсерваторије. Чланови комисије за светионике распоредили су се по

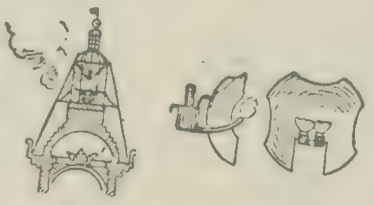

Лево: осветљавање помоћу ватре од угља; десно: осветљавање помоћу гасних лампи с рефлектором од метала

брежуљцима Монмартра да би оценили дејство нових бацача светлости.

Успех је био потпун. Поред степенастих сочива, која је израдио Френел, било је постављено и неколико дотадашњих рефлектора, али светлост коју су они бацали није се могла ни упоредити са сјајним сноповима светлости Френелових рефлектора.

Пошто су пробе поновљене неколико пута, донета је одлука да се постепено сви светионици у Француској снабдеју степенастим сочивима Френеловог система. То је учињено врло брзо, а одмах затим и готово сви светионици на свету поручили су степенаста сочива Огистена Френела... Сјајан Френелов проналазак почео је одмах да даје одличне резултате, јер су светионици снабдевени овим новим начином бацања светлости били много ефикаснији и много сигурнији...

Најмлађи члан Академије наука

Светионик на Кордуану, који се налази на каменитом острвцу на ушћу Жиронда, први је добио 1823 године Френелов проналазак. Исте године Френел, који није прекидао своје напоре да службу на светионицима што више усавршн, одликован је за своје напоре: изабран је за члана Академије наука. Изабран је једногласно. Тада је имао управо тридесет и пет година...

Међутим, Френелово здравље, које никада није било сјајно, почело је нагло да попушта. 1827 године већ више није био способан да сам управља компликованом службом светионика. За помоћника узео је тада свога брата Леонора Френела, који је био инжењер. Но ни то није помогло. Велики проналазач морао је ускоро потпуно да се повуче од свих послова. Умро је у Вил д'Авреју 14 јула 1827 године. Умро је у тридесет деветој години, у годинама када многи научници тек почињу да дају своје прве зрелије радове...

Огистен Френел је стварно био велики добротвор човечанства, јер је својим проналаском омогућио да се отклоне толике опасности од којих би многе сигурно имале и катастрофалне последице. Многобројни светионици, растурени на сринма морима широм целог света, вршс врло важан задатак који је утолико важнији и значајнији уколико је море немирније... То врло добро знају и наши храбри морепловци и рибари Далматинци...

И зато када је реч о светионицима, никада не треба заборавити ни Огистена Френела.

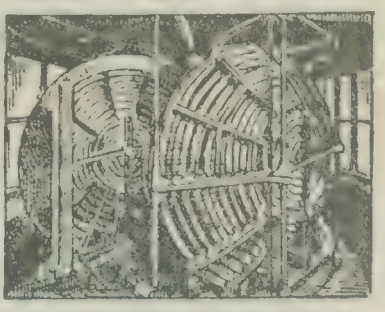

Степенаста сочива

ШТА СУ ГЕЈЗИРИ И КАКО ПОСТАЈУ?

Гејзири су извори топле, често кључале воде, који бацају воду високо у ваздух као прави водоскоци. Гејзири се по правилу јављају само у вулканским пределима.

У овим пределима налазе се многобројне подземне пећине које су често пуне воде. Ова вода, због близине вулкана, често се јако загреје и почиње да кључа; ствара се пара, која изазива врло велики притисак. Под тим притиском вода тежи да се пробије и да нађе ма какву одушку. Ако је нађе, избија у виду млаза, који је утолико већи уколико је притисак већи у подземним просторијама које су испуњене врелом водом.

По гејзири не избацују стално воду. То долази отуда што се баш у коме се налази врела вода под притиском паре, после извесног времена, испразни. На место избачене воде долази из дубине друга, и потребно је извесно време да се она загреје, да се створи нов притисак и да дође до новог избацивања [illegible]

Гејзири су, дакле, нека врста малих вулкана који избацују уместо лаве с времена на време врелу воду. Код неких гејзира у секунду подједнако траје избацивање, затим долази пауза која је увек исте дужине, па онда опет избацивање воде...

Најлепши и највећи гејзири налазе се на Исланду. А од свих исландских гејзира највеличанственији је Велики гејзир. Пречник његовог гротла износи три метра, а млаз који избацује достиже висину од тридесет метара.

У Америци, у познатом народном Јелостонском парку, постоји преко десет хиљада гејзира свих могућих јачина и величина, који су стално активни. Од свих тих гејзира у Јелостонском националном парку највећи је Цин, који баца млаз висок шездесет метара, а пречник му је два метра.

ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

Лекарима је познато преко стотину заразних болести чије проузроковаче још нису успели да пронађу.

МАЛО РАЗОНОДЕ

БИОСКОП КОД КУЋЕ

Ако наместите руке као што вам слика показује, па затим удесите светлост тако да вам сенка од руку пада на зид, добићете на зиду сенку која ће показивати слику зеца. Ако сте још вешти да врховима прстију мало мрдате, видећете и сами како ће вам слика зеца оживети.

Покушајте да и на овај начин мало скратите слободно време!

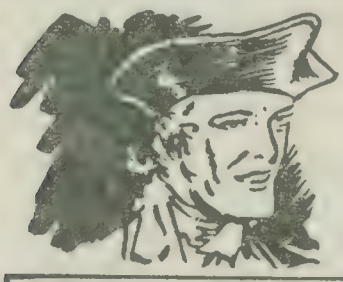

НЕУСТРАШИВИ КАПЕТАН ГРИН

Садржај ранијих наставака: Једног дана 1690 године гусари, вођ командом гусарског капетана Тофета заузели су трговачки брод „Џеси", који је пловио Карибиским Морем, и бацили капетана Саутерна и његову ћерку у затвор. Капетан Грин, који се налазио на гусарском броду, спасава заробљенике из затвора и они у једном чамцу беже на Корњачино Острво. Али гусари долазе на острво за њима.

ВЕРУЈЕМ ДА СУ СЕ ГРИН И ЊЕГОВИ ПРИЈАТЕЉИ ПОДАВИЛИ... АЛИ ИПАК ЋЕМО ПРЕГЛЕДАТИ ОСТРВО!
ХОЋЕМО, ГОСПОДИНЕ!
САД ПАЗИТЕ! НИ ГЛАСА! ЕВО ИХ, ДОЛАЗЕ!
ТРАГАЈУЋИ ЗА БЕГУНЦИМА, ГУСАРИ СУ УШЛИ У ГУСТУ ШУМУ...
У ИСТОМ ТРЕНУТКУ НЕКОЛИКО МАЈМУНА НАЛЕТЕЛО ЈЕ НА БЕГУНЦЕ И ОД СТРАХА ЗАДРЕЧАЛО...
ИЗГЛЕДА МИ ДА СУ ОВИ МАЈМУНИ ВИДЕЛИ НЕШТО!
ВИДЕЛИ СУ НАС ПО СВОЈ ПРИЛИЦИ! ТО СУ МАЈМУНИ-ДРЕКАВЦИ! ОНИ ДРЕЧЕ И БЕЗ РАЗЛОГА!
НЕЋЕ, ВАЛА, ВИШЕ ДРЕЧАТИ!
СТАНИ, БУДАЛО, НЕ ТРОШИ БАРУТ И КУРШУМЕ НА МАЈМУНЕ!
ПССТ... ТИШЕ! ТИШЕ!
ЈЕДАН МЕТАК ЈЕ ПОГОДИО У РАМЕ КАПЕТАНА САУТЕРНА...
ЧУО САМ НЕКИ ДАУК ТАМО ГОРЕ! ИЗГЛЕДА МИ КАО ДА ЈЕ ЉУДСКИ!
ТЕБИ СЕ СВЕ НЕШТО ПРИВИЂА! ХАЈДЕ НАПУНИТЕ СУДОВЕ ВОДОМ ЗА ПИЋЕ, ПА ДА ИДЕМО С ТОГ ПУСТОГ ОСТРВА!
ПОЛАКО, ГОСПОДИНЕ! САД СПУСТИЋУ ВАС БРЗО НА ЗЕМЉУ
САД МОГУ ДА ИЗДРЖИМ СВАКИ НАПОР, ГЛАВНО ЈЕ ДА СУ ОНИ РАЗБОЈНИЦИ ОТИШЛИ!
У ИДУЋЕМ БРОЈУ:
РЂАВ ЗНАК

ЏИМИ ИЗ ЏУНГЛЕ

20- наставак

ПОШТО СУ БАТАН И ЊЕГОВА КРИЈУМЧАРСКА БАНДА ПРЕДАТИ У РУКЕ ВЛАСТИ, ЏИМ, ЛИЛИ, КОЛУ, ПИТЕР ХОКИНС И ЊЕГОВ СИН РОНАЛД ВРАТИЛИ СУ СЕ У КАМКУТУ...
ЏИМЕ И ЛИЛИ, НЕ ЗНАМ КАКО ДА ВАМ СЕ ЗАХВАЛИМ ЗА СВЕ ШТО СТЕ ЗА НАС УЧИНИЛИ... ОСТАЈЕМ ВАШ ПРИЈАТЕЉ ДО СМРТИ!
ДА...РЕЧИМА СЕ НЕ МОЖЕ ДА ИЗРАЗИ НАША ЗАХВАЛНОСТ... ВРАЋАМ СЕ У ЖИВОТ КОЈИ САМ ПРЕКИНУО ПРЕ ДВАДЕСЕТ ГОДИНА...
ЈА ВАМ ЖЕЛИМ МНОГО СРЕЋЕ... ЗБОГОМ
ТЕ ВЕЧЕРИ...
ЗАР НИЈЕ ЛЕПО ШТО СМО СЕ ВРАТИЛИ У ЦИВИЛИЗАЦИЈУ... НЕ ВЕРУЈЕМ ДА ЋУ УСКОРО ПРИСТАТИ НА НОВЕ АВАНТУРЕ
ДА, НИЈЕ ЛОШЕ. КАО МАЛА ПРОМЕНА!... АЛИ МЕНЕ ВИШЕ ПРИВЛАЧИ ПРИРОДА ... У ПРИРОДИ СЕ ОСЕЋАМ ДА САМ ВИШЕ ЉУДСКО БИЋЕ...
ДОБРО, ЏИМЕ! ЗАР СЕ НЕЋЕТЕ НИКАДА ОЖЕНИТИ? ЗАР НЕ ЖЕЛИТЕ ДА ИМАТЕ СВОЈ ДОМ, СВОЈУ ПОРОДИЦУ?...
ЖЕЛИМ, ЛИЛИ... АЛИ ОЖЕНИЋУ СЕ ТЕК ОНОГ ДАНА КАДА СЕ БУДЕМ ОДРЕКАО ПУСТОЛОВИНА! ДАНАС НЕ МОГУ ТРАЖИТИ НИ ОД ЈЕДНЕ ЖЕНЕ ДА ЖИВИ КРАЈ МЕ= НЕ ОВАКО ОПАСНИМ ЖИВОТОМ!
ПИСМО ЗА ВАС, ГОСПОДИНЕ!
ОХО! КО МИ ТО САД ПИШЕ?
ХММ... ЧУЈ, ЛИЛИ: „ДРАГИ ЏИМЕ БРАДЛИ... ПОТРЕБНА МИ ЈЕ ХИТНА ПОМОЋ.... МОЛИМ ВАС ДОЂИТЕ ШТО ПРЕ У КАЛКУТУ! КРАНЦ". ХМ, КО ЛИ ЈЕ ТАЈ КРАНЦ?
У ИДУЋЕМ БРОЈУ ДУХ ЈАВАНСКОГ МОРА

ТАЈНА КУЋЕ старог археолога

ДОЖИВЉАЈИ МАЛЕ АНЕ И ЊЕНОГА ПСА НУЛИЦЕ

20. ДВА НЕОБИЧНА ПЕЧАТА НА ЗЛАТУ

Садржај ранијих наставака: Мала Ана Руни, бегуница из једног дома за сирочад где су с њом рђаво поступали, склонила се у кућу старог археолога Ментела. Једне ноћи археологов секретар Синга и још два лопова краду из ове куће злато у полугама, које се налазило у неким сандуцима. Новине пишу о крађи и настојница дома за сирочад тако сазнаје где се налази мала бегуница. За то време детектив Езра Грант проналази ко су лопови, али ови успевају да побегну.

ПОШТО СУ СВИ ИЗЛАЗИ ИЗ ГРАДА ПОД НАДЗОРОМ ПОЛИЦИЈЕ, ЈА САМ УВЕРЕН ДА СЕ СИНГА СА СВОЈИМ ДРУГОВИМА САКРИО НЕГДЕ У ГРАДУ И ЧЕКА ЗГОДАН ТРЕНУТАК ДА ПОБЕГНЕ!
ЗАТО СЕ БОЈИМ ДА ЈЕ ВАШЕ ЗЛАТО ЗАУВЕК ИЗГУБЉЕНО... ЗЛАТО СЕ МОЖЕ ЛАКО ПРЕТОПИТИ!
ЈА САМ УВЕРЕН ДА ЋЕ СЕ ЛОПОВИ ГОРКО ПОКАЈАТИ ШТО СУ УОПШТЕ УШЛИ У МОЈУ КУЋУ!
БРЖЕ, БРЖЕ! МОЖЕ НЕКО ДА ТЕ ВИДИ!
НЕ БРБЉАЈ, СИНГА! УЗБУЂЕН СИ КАО МИШ У МИШОЛОВЦИ
КАЈЕМ СЕ ШТО САМ ИКАДА УШАО У МЕНТЕЛОВУ КУЋУ. ВИ НЕМАТЕ ЗАШТО ДА СТРАХУЈЕТЕ! МЕНЕ ЋЕ ПОЛИЦАЈЦИ НАЈЛАКШЕ ПОЗНАТИ
ВЕРОВАТНО!
ВАМА ЈЕ ЛАКО ДА СЕ ИЗГУБИТЕ! АЛИ ЈА СА СВОЈИМ ТАМНИМ ЛИЦЕМ...
МОРЕ, НЕ БОЈ СЕ! КАД ПРЕТВОРИМО ОВЕ ПОЛУГЕ У НОВАЦ, ЛАКО ЋЕТИ БИТИ ДА УМАКНЕШ СВИМ ПОЛИЦИЈАМА СВЕТА
ЈЕ ЛИ, СИНГА! КАКАВ ЈЕ ТО СМЕШНИ ЗНАК НА СВАКОЈ ПОЛУЗИ?
ТО ЈЕ ИМЕ СТАРОГ ФАРАОНА КОМЕ ЈЕ ОВО ЗЛАТО НЕКАДА ПРИПАДАЛО, А ИСПОД -КЛЕТВА КОЈА ТРЕБА ДА СТИГНЕ ОНОГА КО ЗЛАТО УКРАДЕ
КЛЕТВА? КАКВА КЛЕТВА? НЕ ВОЛИМ ДА ТЕ СТВАРИ!
НЕ БУДИ ЛУД! ОВАЈ ФАРАОН ЈЕ УМРО ПРЕ ДЕСЕТ ХИЉАДА ДА ГОДИНА, А С ЊИМ И ЊЕГОВО ПРОКЛЕТСТВО!
ВЕРОВАТНО!
ЖИВОГ ЧОВЕКА СЕ НЕ ПЛАШИМ! АЛИ КАД ЈЕ ПО СРЕДИ МРТВАЦ... ПОДИЛАЗЕ МЕ ЖМАРЦИ!
ТО У СТВАРИ И НИЈЕ КЛЕТВА, ВЕЋ САМО ОПОМЕНА! ОНА ГЛАСИ: „СТАНИ, СЛЕПИ ЛУДАЧЕ! СТАНИ ДОК НИСИ ИЗАЗВАО СРЏБУ ВЕЧИТИХ БОГОВА!" КАО ШТО ВИДИТЕ, НИЈЕ БАШ ТАКО СТРАШНО!
ВЕРОВАТНО!

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: ФАРАОНОВА КЛЕТВА

БРИК БРАДФОРД У ЗЕМЉИ ИЗА ЛЕДЕНОГ ЗИДА...

20. РАТНИЦИ С КРИЛИМА НА ГЛАВИ

Садржај ранијих наставака: Острвима Азахаймом и Ванахаймом, која се налазе близу Северног Пола и за која свет не зна да постоје, владају краљеви Торкил и Гамла. Они сазнају за модерну цивилизацију и полазе једног дана заједно у Америку. Успут Гамла напада Торкила и отима му брод, затим заробљава младог авијатичара Брика Брадфорда и бежи у своју земљу. На путу кроз снежне пределе Гамле нестаје, а Брика спасавају неки Ескими. Бриков пријатељ професор Салисбери и његова кћи Џун полазе с Торкилом авионом на север.

БРИК ЈЕ СА СВОЈИМ ПРИЈАТЕЉИМА МА ЕСКИМИМА КРЕНУО НА СЕВЕР, У ЗЕМЉУ РАТНИКА С КРИЛИМА НА ГЛАВИ...
...ПРЕКО ЛЕДЕНИХ ДОЛИНА...
...И СНЕЖНИХ И ЛЕДЕНИХ БРЕГОВА...
УЖАСНО САМ УМОРАН, АЛИ ЋУТАЋУ ДОК ЕСКИМИ САМИ НЕ ЗАСТАНУ!
ЕНО, ТАМО, У ПОДНОЖЈУ ОНОГ БРЕГА НАЛОЖИЋЕМО ВАТРУ И ОДМОРИЋЕМО СЕ!
ОВО ЈЕ БИО ЗАИСТА НАПОРАН ПУТ! АЛА САМ УМОРАН! УМОТАЋУ СЕ У ОВО КРЗНО И ЗАСПАЋУ КАО ЗАКЛАН!
ДВА ПАРА ОЧИЈУ, ИЗ МРАКА, ПРАТИЛА СУ СВЕ ПОКРЕТЕ БРИКА И ЊЕГОВИХ ДРУГОВА...

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: БОРБА У НОЋИ

ЛЕГЕНДА КОЈА НАМ ЈЕ СВАКАКО ДОШЛА ЈОШ ОД СТАРИХ НАРОДА

Да ли орлови, као најјаче птице грабљивице, краду и малу децу и односе их у своја гнезда на врховима неприступачних планина?

Орао односи дете: Снимак за један амерички сензационни филм

У ред вести, које се периодично јављају, о морским змијама и другим морским чудовиштима, долазе и вести о томе како је у овом или оном делу света један огроман орао однео једно дете. Те су се вести, ма колико мало вероватне биле, толико пута понављале, да данас има врло много света који, ако не верује у истинитост саме приче, сигурно се двоуми и сумња да ту ипак мора бити нешто.

Заиста, колико има истина у тим причама о орловима који односе децу? Најбољи ће бити одговор да се пође за једном таквом вешћу.

Недавно је јављено из Шведске, да је један орао однео једно дете које је било тешко осамнаест кила. По тим вестима орао је неко време носио дете кроз ваздух, затим га је пустио, далеко од места са кога га је узео, у увалу једне велике планине. Детету се при томе није ништа догодило...

Сад ако се рашчлани та вест, добија се ово:

Један орао у тим крајевима Шведске никада није тежи од пет до осам кила, док је дете које је орао, по тој причи, подигао било теже три до четири пута. Не треба бити никакав познавалац птица грабљивица, па видети да је тако штогод уопште немогуће.

Али тиме проблем није решен. Једно дете не мора бити тешко осамнаест кила, а орао је опет позната грабљивица и није нимало кукавица. Па, ипак, треба одмах рећи да нико веродостојан није такав случај забележио.

Међу орловима такозвани црни орао сматра се као најјачи. Уопште сматра се да је то најјача птица грабљивица. Да ли би он могао да украде и понесе дете? Није забележен ни један једини случај. Црни орлови имају заиста врло велику снагу, али кадгод је у старим ловачким причама приповеда како је неки страшно велики орао летео над селом док није зграбио једно дете тешко неколико кила, па га затим однео у своје гнездо далеко у планини, треба знати да је по среди најобичнија ловачка легенда.

Уосталом, треба познавати орла, па видети одмах колико су такве приче лишене стварности. Орао, поносита птица живи усамљено далеко у планинама, у висинама до којих могу једино да допру дивокозе. Орао у тим крајевима никада није могао да види какво одојче, па да се навикне на њих и да после дође у искушење да их украде за исхрану. Али у тим високим крајевима за орлове ипак има доста хране, те не морају да се спуштају у низине и краду децу...

Има земаља у којима су орлови скоро потпуно истребљени. У другим земљама, у којима их још има, због невиђеног живот саобраћаја и аутомобила и авиона који све чешће и гушће крстаре небом, орлови су се повукли у далеке ретко насељене крајеве. Познати описивач животиња Брем прича да је једне године видео у Шпанији када је један велики орао однео ћурана. Али ћуран на сваки начин није што и дете...

Теориски би се још могло дозволити да орао може да подигне мање дете, али је врло много од теориске претпоставке до стварности...

Вести о томе како су орлови однели у овом или оном крају ово или оно дете, постале су свакако као и све друге вести које постају за време топлих дана... А што се појавио врло велики број слика, па чак и познатијих сликара, које претстављају разне сцене из отмице деце, то је сасвим разумљиво... Такве сцене су фантазије и потпуно одговарају бујној машти појединих сликара којима су такви мотиви добро дошли...

Све те приче сличне су овој причи коју је изнео један од путника око света, који је тврдио да је, не знам у којој земљи, био нападнут од орлова са којима је имао да издржи врло мучну и дугу борбу. Та борба описана је врло драматично, чак врло живо, може да троне, али има само један једини недостатак: не одговара истини...

Приче да орлови отимају децу и односе у планине, дакле, само су плод маште и жеље да се направи сензација...

■

Али, не треба мислити да су приче о орловима који отимају децу плод савремених новинара, који стално јуре за сензацијама. Такве приче налазимо и код старих Грка. И Корељо је дао једну слику како орао — који уосталом нимало не одговара научном опису орла — краде и односи дечака Ганимеда... Чиста фантазија, и ништа више.

Корељова слика (XVII в.): Орао отима Ганимеда

Имате слика, фотографских снимака, које невероватно тачно претстављају како орао односи дете. Била би истина када то не би снимак за један амерички сензационални филм!.. Али зато има и верних снимака, само нису у питању деца. Један ловац, који је собом носио и фотографски апарат, посматрао је борбу између једног орла и једног зеца. Зец се бранио свом својом снагом и када га је орао већ био донео до свога гнезда, зец је успео да се ишчупа... Тај моменат снимио је смели ловац...

Слике које приказују како се дивокозе боре са орловима у основи нису у супротности са стварношћу, јер орлови заиста имају не ретко прилике да нападају своје често једине и најближе суседе — дивокозе... Да ли та борба изгледа онако како се приказује на сликама, то је друга ствар...

Борба између орла и дивокоза

КОЈИ ЈЕ ОДГОВОР ТАЧАН?

Ево вам четири питања, свако с четири одговора. Узмите оловку и прецртајте одговоре за које мислите да нису тачни, а затим погледајте доле и проверите да ли сте правилно одговорили.

1) **Корунд је:**
острво
варош
планина
драги камен

2) **Стефанеум је:**
позориште
црквени институт
музеј
библиотека

3) **Молика је:**
женско име
река
планина
бор

4) **Илири су:**
певачко друштво
занимање
старо племе
острво

Тачан одговор: 1) Корунд је драги камен, алуминијум оксид, који се, кад је црвене боје, зове рубин, а када је плаве боје — сафир. — 2) Стефанеум је црквени институт у Сремским Карловцима коме је положио основ карловачки митрополит Стеван Стратимировић 1797; патријарх Лукијан Богдановић је реорганизовао институт 1913 године и дао му садашње име. Служи за издржавање сиромашних ђака карловачке гимназије. — 3) Молика је један врло леп бор који расте једино у нашој земљи и у Бугарској. Код нас расте на Проклетији, Шар-Планини, Корабу и Перистеру, где га је и открио, 1839 године, немачки ботаничар Гризебах. — 4) Илири су становници бронзаног и гвозденог доба у земљама које чине главни део данашњих југословенских земаља.

ПРВА НАРАНЏАСТА ЛАЛА

Почетком 1939 године један холандски вртар успео је да одгаји прву лалу наранџасте боје. Холанђани много воле лале и већ годинама труде се да добију све боје које су заступљене у дуги. Тек сада им је пошло за руком да добију лалу наранџасте боје. Један лук ове ретке лале стаје преко две хиљаде динара.

СКРИВАЛИЦА

ГДЕ ЈЕ Г. ДИРЕКТОР?

Јовица је нашао наочаре г. директора, али не може да нађе и г. директора. Међутим, г. професор, коме се обратио, каже му да се г. директор ипак налази у дворишту. И ми вам то кажемо, а ви се мало потрудите да нађете г. директора!

ВЕШТАЧКА ГУМА

Гума, која се добија од сумпора или од уља, није тако еластична као гума која се добија од каучука, али је зато јако отпорна према води и према зејтину.

ЛАВИРИНТ У КРУГУ

Замислите да се налазите у средини овога лавиринта. Како бисте изишли из њега? Узмите оловку и полако и пажљиво пођите пут до излаза. Могућно је, само се треба мало помучити!

СТАТИСТИКА СЕ И ТИМЕ БАВИ

Током 1938 године само у бомбајском пристаништу у Индији побијено је 703.000 пацова. Цифра би изгледала феноменална кад се не би знало да је бомбајско пристаниште једно од највећих пристаништа на свету.

* * *

Један рекорд

Сједињене Америчке Државе имају, према последњем попису, 130 милиона становника. А радио претплатника има 37,666.666. То значи да на хиљаду становника долази 290 радиоапарата. У Француској има 4,705.959 радиоапарата...

* * *

ПРАВА ПОМОЋ!

— Не бојте се, драга комшинице, то лупа мој муж који је пошао у варош па заборавио да понесе кључ. Али сад ће да их отвори, кад дохвати кључ који му бацам.

* * *

Хранљивост меда

Нарочити опити доказали су да је мед изванредно хранљив. Једна група дечака добијала је двапута дневно извесну количину меда. После извесног времена ти дечаци, када су били измерени заједно са својим вршњацима, показали су да су много напреднији и у погледу тежине и у погледу развијености тела.

МУКЕ ПРВИХ ПУШАЧА

Године 1840 било је дозвољено да се пуши на улици. Па ипак, да би се избегла опасност од пожара пушење је било дозвољено само онда ако се цигарета налазила за време пушења у једној нарочитој мрежи од жице.

* * *

Биљка која предосећа земљотрес

Ова чудновата биљка која предосећа земљотрес расте у Индији. Њено лишће увек стоји усправно, али на извесно време пред почетак земљотреса, оно се нагне према земљи.

* * *

У ЗГОДАН ЧАС!

— Молим вас, да ли бисте били љубазни да ми кажете колико је сати?

ИНСЕКТИ УЛТРАВИОЛЕТНИ ЗРАЦИ

Као што је познато ултравиолетне зраке људи не могу ни да виде ни да осете. Међутим има сигурних знакова да инсекти осећају ултравиолетне зраке.

* * *

САВРЕМЕНО ДЕТЕ

— Тата, зашто се онај господин толико мучи, зар он нема радио?

* * *

Највећи водопивци

Град Хорсенс, у Данској, познат је по томе што његови становници попију највише воде на свету. У томе граду на једног становника долази годишње 85.000 литара воде за пиће.

* * *

Брзина земљотреса

Потрес који изазива један земљотрес креће се брзином која просечно прелази педесет хиљада километара на сат.

* * *

Царство јабука

Према последњим статистичким подацима, у Француској сваке године роди око 150 милиона кила разних јабука.

Орао односи једног зеца (оригинални снимак једног ловца)

Х. Џ. Велс
НЕВИДЉИВИ ЧОВЕК

Садржај ранијих наставака: У мало енглеско село Ипинг дошао је једног дана један тајанствени странац, сав умотан у неке крпе Сељаци су убрзо утврдили да тај човек крије сваки део свог тела — зато што је невидљив. Они га једног дана нападају, али он скида одело са себе и бежи. Долази до сукоба са многим грађанима. У својој вили, доктор Кемп ради и чуди се како може свет да верује у невидљивог човека. Утом се њему јавља невидљиви човек у његовој кући. Каже му да је он Грифин, његов школски друг са универзитета. Тражи помоћ од њега. Објашњава му како је открио поступак по коме видљиво тело може да постане невидљиво. За експерименте био му је потребан новац. Покрао је зато свог оца. Новац није био очев и несрећни старац убио се због тога. Грифин успева најзад да једну мачку учини невидљивом.

Међутим, четири дана доцније: била је још жива, то је све што знам: била је испод једне гвоздене ограде у једној оближњој улици: видео сам гомилу људи која се упињала да погоди одакле долази маукање.

Грифин поћута скоро цео један минут. Онда настави нагло:

„Сећам се оног јутра уочи могао преображаја... Пошао сам до краја улице Грејт Портланд, још видим касарну у Албани стриту и стражу на коњима; нашао сам се најзад на сунцу, уморан, зле воље; седео сам на врху Примрозе Хила. Био је сунчан јануарски дан, један од оних светлих и хладних дана какве смо имали ове године пре но што је почео снег. Мој јадни преморени мозак упињао се да схвати шта би требало да се ради.

Изненадих се кад сам самом себи признао, сада када је награда за мој рад била већ пред вратима, како је све то празно и ташто. Збиља, једва сам се држао; четири године напорног рада убиле су ми сву енергију, свако осећање. Био сам апатичан и није ми више било стало до тога да повратим старо одушевљење из првих година истраживања, онај лудачки полет открића који ми је давао храбрости да прећем чак и преко смрти свог старог оца. Ништа ми више не изгледаше да има неке важности. А осећао сам уосталом врло добро да је то било само једно пролазно расположење, које је долазило од претераног рада, од неспавања, и да бих, било дрогама, било одмором, могао да повратим своју крепкост духа.

Ни на шта друго не могадох мислити сем на то да свој рад треба да приведем добром крају: прогањало ме је то као фиксна идеја. И то, не оклевајући, јер више скоро нисам имао новаца. Гледао сам око себе, низ падину брежуљка, доле су се играла деца, над њима су бделе девојке, а ја сам се упињао да размишљам о свима фантастичним благодетима које би један невидљиви човек могао имати у свету.

После извесног времена, одлучих се до куће, узедох нешто мало да једем, затим једну јаку дозу стрихнина и необучен баџих се на нераспремљену постељу... Стрихнин је, Кемпе, одличан тоником; то ојачава човека...

— Али, то је паклени лек, то је као пламен у боци!

— Кад сам се пробудио, осетих се веселије и чак нервозан... Ви разумете?

— Да, знам последице те дроге.

— Дакле, неко закуца на моја врата. Беше то мој газда од куће са претњама и својим инквизицијама: неки стари пољски Јеврејин у дугачком сивом сутану и прљавим патикама. Преко ноћи сам мучио неку мачку — каже он — он је у то уверен: дабоме, стара је већ свима била раструбила. Тражио је да му све испричам. Земаљски закони су врло строги против вивисекције; а закони могу да се покрену у свој строгости.

Порицао сам да је код мене било каква мачка. Онда је он казао да се тресак мога мотора чуо у целој кући; — уосталом, те је очигледно била истина. — Шуњао се оно мене по соби, све добро загледајући преко својих наочара са гвозденим оквиром. Обузе ме одједном грдан страх да се не дочепа једног дела моје тајне. Покушах да се ставим између њега и апарата за концентрацију, који сам био монтирао: а то је само још заголицало његову радозналост. Па, шта ја то радим? Па зашто сам увек сам и тако тајанствен? Па, је л' то баш све у сагласности са општеземаљским законима? Па, да нисам ја некакав опасан поданик? А опет не плаћам ништа више него само кирију као и сви остали. Његова је пак кућа увек била на добром гласу, иако је у рђавом суседству...

Одједном ме напусти стрпљење и наредих му да се чисти. Он поче да се буни, поче да блебеће како је његово право да уђе код мене: за трен ока, зграбих га за врат (нешто му се попепа) и избацих га у ходник. Залупих вратима, окретох у њима кључ и седох сав успламтео.

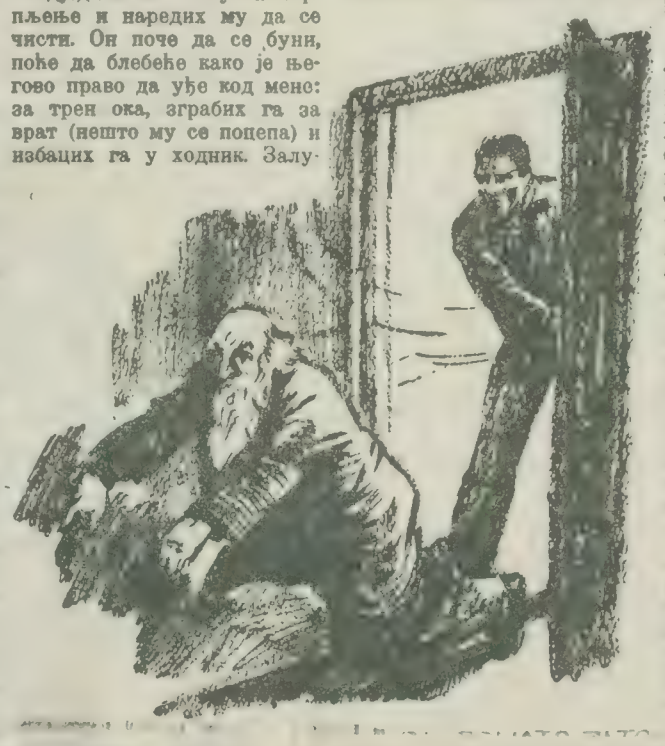

Напољу је он продужио да ми прети, ја на то нисам обраћао пажњу, и, мало после, он оде.

Али овај догађај поквари све. Нисам знао ни шта је намеравао да учини, нити шта је имао права да учини. Да се преселим у други стан, то би ме замарало. С друге стране, остало ми је још само двадесетак фунти — скоро све у банци — и нисам себи могао да допустим да новац трошим још и за сеобу. Ишчезнути! Још једино ми то остајаше!

Да, али можда би могли да дођу к мени да ми праве претрес... Помислио да би моје дело могло бити у опасности, прекинуто кад је већ било при концу, баци ме у лудачки бес и активност. Прво покушах да се извучем са оне три књиге бележака, са чековном књижицом — онај дрипац се сада дочепао свега тога! — одох до поште и положих их на „пост-рестант" у једној приватној пошти у улици Грејт Портланд. Изишао сам тако опрезно да ме нико није приметио. Кад сам се вратио, газда се спокојно пео уза степенице: чуо је, ваљда, кад су се врата затворила. Насмејали бисте се да сте га видели како је отскочио у крај кад протрчах поред њега. Заплашено ме је и престрављено погледао.

Цела кућа се затресла како сам јако залупио вратима. Чуо сам га како се довукао до мог спрата; двоумио се, затим сиђе доле. Ја почех одмах да се спремам.

Све је било готово до увече, до ноћи. Стојао сам непомичан, под мучним и убиственим утицајем дрога што муте крв: неко залупа на врата. Затим то престаде, кораци се удаљише, онда се поново вратише и неко поче да гура врата. Ускоро покуша да протури испод врата неку плаву хартију: у наступу нестрпљења устадох и отворих широм врата.

— Шта желите? — повикао.

Пред вратима је стојао газда са решењем да имам сместа да се селим. Утури ми га. Онда примети нешто чудно на мојој руци, мислим, и подиже према мом лицу очи.

Прво се пренерази; затим врисну, баци и свећу и хартију и побеже тетурајући се преко мрачног ходника према степеницама. Затворих врата и окретох кључ. Кад сам пришао огледалу, разумедох његову пренераженост: лице ми је било сасвим бело, имало је боју камена.

Изгледало је ужасно. Посматрао сам га без икаквог бола. Ноћ је та била неспокојна, смутна, ужасна, тешка. Зуби су ми се тресли, иако ми је кожа горела и тело ми било у ватри; вукао сам се као леш. Разумедох зашто је мачка јаукала све до дејства хлороформа... Добро је било што сам живео сам и остављен у соби. Било је тренутака кад сам грцао, јечао, гласно говорио; али сам се држао добро... изгубих свест; онда се пробудих, сав изнурен, усред црне ноћи.

Болови су били уминовали. Помишљао сам на самоубиство, али не могадох. Никада нећу заборавити свитање тог дана и ужас кад сагледах како ми руке нестају као стакло, затим још провидније и финије уколико је више освајала светлост; најзад, кроз полузатворене очи, погледах на страховити неред у мојој соби. Удови ми постадоше стаклести; кости и артерије ишчезоше, нестаде их, мали бели нерви одоше на крају... Најзад, једино се још одржа мртви врх ноктију, блед и бео, са мрком мрљом неке инселине на прстима.

Учиних напор да устанем. Испрва, бејах нејак као дете у колевци: бауљао сам по постељи удовима које више не могадох видети. Бејах слаб и гладан. Дотетурах се до огледала и погледах: ништа! ништа од свега! или, управо, само неколико уплашених пигмената, лак-

КАУБОЈ РЕД
КАУБОЈ РЕД, ШЕРИФ МАЛОГ ГРАДИЋА ЂАВОЉА ЈАМА, ОДЛУЧИО ЈЕ ДА ПРАТИ КРЕТАЊЕ ЕЈСА ХЕНЛОНА, У КОГА СУМЊА ДА ЈЕ ВОЂ РАЗБОЈНИЧКЕ БАНДЕ ИЗ ЂАВОЉЕ ЈАМЕ...

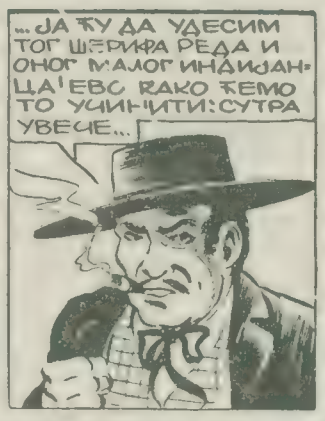

ЧУВАЈ СЕ РЕДЕ! ДА САМ УВЕРЕНА ДА СУ МОГ ОЦА УБИЛИ С ЛЕЂА ЗАТО ШТО ЈЕ СУМЊАО У ХЕНЛОНА!
ПОЧЕО САМ ДА ЧИСТИМ ЂАВОЉУ ЈАМУ ОД ЛОПОВА И ЈА ЋУ ТО ЧИШЋЕЊЕ ДОВРШИТИ!

ПОСТ! МАЛИ ИНДИЈАНАЦ САДА ПРИСЛУШКУЈЕ! ПОНОВИ ОНО ШТО САМ ТИ РЕКАО, АЛИ ГЛАСНО ДА И ОН, ЧУЈЕ!
ДОБРО. ЕЈСЕ! НАМЕРА ВАМО ДА ОПЉАЧКА КАМО ВИЛИСОВУ БАНКУ, СУТРА У ПОНОЋ!

ДА, ШЕРИФЕ РЕДЕ! ШАЉЕМ СУТРА ВЕЛИКУ КОЛИЧИНУ ЗЛАТА У ПРАХУ! ЗАШТО ПИТАТЕ?
БУДИТЕ ОВДЕ ДО ПОНОЋИ! ЈА ЋУ ДОЋИ ДА ВИ ДИМ ДА СЕ ЗЛАТО НЕ ИЗГУБИ!
ВИЛИСОВА БАНКА

ИЗГЛЕДА МИ КАО ДА СЕ ТВОЈА ПРЕДВИЂАЊА ОСТВАРУЈУ, ХЕНЛОНЕ!
СКУПИ ЉУДЕ! УПАДНИТЕ У БАНКУ И ИСПРАЗНИТЕ КАСУ ПРЕ ДЕСЕТ САТИ! А ШТО СЕ ТИЧЕ РЕДА, ОН ЋЕ У ПОНОЋ ИМАТИ ДА ОДГОВАРА ЗА ЉУДСКУ БАНКЕ!
У ИДУЋЕМ БРОЈУ:
НАПАД У НОЋИ

ник не могла, одржавали су се још само кичме: превих се преко стола и притиснух чело на стакло.

Крајњим напором воље допузах се до апарата да бих довршио операцију.

Цело то јутро сам проспавао држећи чаршав на очима да ми не би светлост досађивала. Око подне пробудише ме ударци на вратима. Снага ми се беше повратила: усправих се на своме лежају, напрегох слух и чух неко шапутање. Скочих на ноге и, што је могућно тише, нечујно као мрав, почех да демонтирам апарат и да размештам његове делове на разне стране у соби, да нико не би дознао ништа о његовом саставу. Лупа на вратима се удвостручи, гласови почеше да вичу: прво глас газдин, затим и осталих. Да бих добио у времену, ја им одговорих. Крпа и невидљиви јастук падоше ми под руку, отворих прозор и бацих их доле на поклопац једног резервоара. Кад се отвори прозор, зачу се шкрипање врата: неко је покушао, наслањајући се својом тежином, да одвали браву; али реза, коју сам био наместио баш тих дана, одоле. Ипак, задрхтах и разбеснех се. Руке су ми трептале а покрети су ми постали још хитрији.

Разбацах насумце насред собе истргане листове, сламу, хартију за паковање и тако даље, и отворих славину за гас. Ударци на вратима почеше да лупају као киша. Не могадох да нађем шибице; у бесу сам рукама лупао по зидовима. Затворих гас, закорачих преко прозора и стадох на олук: затим полако одмакох капке на прозору и ту, у пуној сигурности, невидљив, али дрхтећи од љутине, седох и почех да очекујем шта ће да се деси.

Једна даска на вратима пуче; мало доцније развалише и резу и сви се указаше у оквиру врата. Били су ту газда и његова два зета, два весељака од двадесет и три, двадесет и четири године. Иза њих се кретала сенка неке старе жене, оне старице испод мене.

Можете мислити какво је било њихово изненађење кад угледаше да у соби нема никога. Један од зетова потрча одмах до прозора, отвори га у журби и погледа кроз њега. Упаљених очију, његова брадата глава скоро се сасвим примаче уз мене. Спопаде ме жеља да га опаучим, али се уздржах.

(Наставиће се)

БАШ ЧЕЛИК

ПО МОТИВИМА ИЗ НАРОДНИХ ПРИПОВЕДАКА

1
ЦАРЕВИЋ МИЛОШ, ЗА ВРЕМЕ ШЕТЊЕ С ПРИНЦЕЗОМ БИСЕРКОМ ПО ОКОЛИНИ БИСЕРГРАДА, ДОЛАЗИ ПРЕД ЈЕДАН ДВОРАЦ...
КЉУЧЕВИ ОД ТОГ ДВОРЦА СУ КОД МЕНЕ, АЛИ СЕ НИКАДА НИСАМ УСУДИЛА ДА УЂЕМ У ЊЕГА!..
ЗАШТО?
2
КАД МИ ЈЕ ОТАЦ ПРЕДАВАО КЉУЧЕВЕ, РЕКАО МИ ЈЕ ДА СМЕМ ДА УЂЕМ У КУЋУ, АКО ХОЋУ, АЛИ ДА НЕ СМЕМ ДА УЂЕМ У СВЕ СОБЕ... ВРАТА ОСАМ СОБА СМЕМ ДА ОТВОРИМ, АЛИ ВРАТА ДЕВЕТЕ, ИАКО ОД ЊИХ ИМАМ КЉУЧ, МОРАЈУ ДА ОСТАНУ ЗАКЉУЧАНА... ЈА НЕ СМЕМ ДА ВИДИМ ШТА СЕ У ЊОЈ НАЛАЗИ
А ШТА СЕ ТО НАЛАЗИ?
3
...ТО НИКО НЕ ЗНА! ЈОШ ЧУКУНДЕДА МОЈ ЧУКУНДЕДЕ ПРИМИО ЈЕ ТАЈ КЉУЧ ОД СВОГА ОЦА, КОЈИ ЈЕ ПО ПОВРАТКУ ИЗ ЈЕДНОГ РАТА ЗАКЉУЧАО ТАЈ ЗАМАК, У КОМЕ СЕ ДОТЛЕ СТАНОВАЛО..."
4
"... У НАШИМ ПРЕДАЊИМА СЕ ПРИЧА ДА СЕ У ТОЈ СОБИ НАЛАЗИ НЕКО ЧУДОВИШТЕ, КОЈЕ ЈЕ МОЈ ПРЕДАК ЗАРОБИО И ДОНЕО У ЈЕДНОМ ГВОЗДЕНОМ КАВЕЗУ..."
5
АЛИ ТИ СИ ХРАБАР... С ТОБОМ СЕ НЕ БИХ ПЛАШИЛА ДА УЂЕМ УНУТРА
ХАЈДЕМО!
6
ЦАРЕВИЋ МИЛОШ И ПРИНЦЕЗА БИСЕРКА УШЛИ СУ У ТАЈАНСТВЕНИ ДВОРАЦ...
Лобачев

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Број 19:

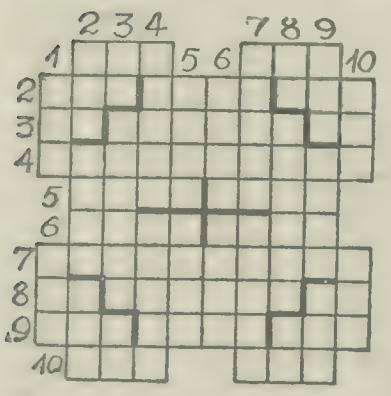

Водоравно: 1) Биљка из које се добија опијум. — Продукат ватре. 2) Црквени порез. — Тор. — Презиме писца „Утопије". 3) Он (на немачком). — Музикант. — Хоће. 4) Асирска краљица (легендарна личност). 5) Израз на лицу. — Бака, старамајка. 6) Јудејски цар. — Напако: Подмићивање. 7) Опај који преводи. 8) Место у Чешкој. — Врста хлеба. — Себе. 9) Посуда. — Марија. — Пружио. 10) Таре, трља. — Оквир.

Усправно: 1) Јарост. — Псето 2) Тишина. — Владар на Блиском Истоку. — Без рогова. 3) Мера за површину. — Суров (м = в). — Једна титула (скраћено). 4) Место прекопута Смедерева. — Показана заменица (у падежу). 5) Врши избор. — Врста пса. 6) Расположен. — Лежај умрлога. 7) Позоришни комад. — Ловачки пас који лови птице. 8) Њима. — Радила. — Јест! 9) Сила. — Госпођа. — Усамљен. 10) Римска богиња. — Сав.

Решење броја 18: 1) Кас. — Кал. 2) Олај. — Тоша. 3) Твор. — Зима. 4) Алабама. 5) Екипа. 6) Наопако: Три. 7) Отмем. 8) Морнарев (= морнарев). 9) Тела. — Први. 10) Тара. — Ирак. 11) Ера. — Ада.

Усправно: 1) Ко? — Те. 2) Алт. — Тар. 3) Сава. — Мера. 4) Доле. — Орла. 5) Ракитна. 6) Бирма 7) Заптери. 8) Тима. — Мери. 9) Кома. — Варе. 10) Аша. — Над. 11) Ла. — Ка.

ОСТРВО БЕЗ БАКТЕРИЈА

Научним испитивањима утврђено је да на Новој Земљи, острву на далеком северу, нема никаквих бактерија. Та томе острву научници нису могли да пронађу ниједну бактерију ни у води, ни у земљи, ни у прашини, ни у ваздуху. Сви покушаји да се вештачким путем одрже бактерије пропадали су. Једном приликом месо је држано осам месеци без нарочите заштите и оно се није покварило.

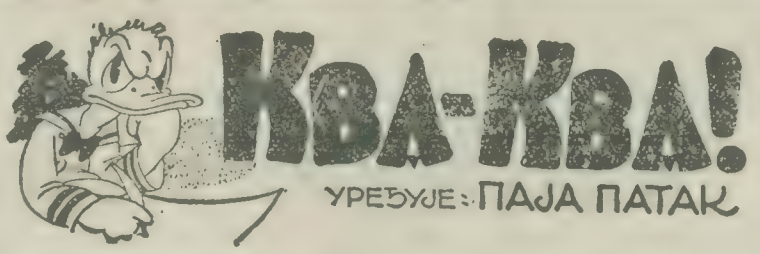

КВА-КВА!

УРЕЂУЈЕ: ПАЈА ПАТАК

НИЈАГАРИН ВОДОПАД

Попај, који је прошао света, стао испред једне фотографске радње у чијем је излогу била велика табла с натписом: „Све филмове изазивамо и израђујемо слике до природне величине."

Попај је одлучно ушао и пружио фотографу филм.

— Молим да се филм развије и да ми се слике израде у природној величини. Можете?

— Како да не! — рекао је фотограф скоро увређен. — А, молим, шта сте снимили?

— Нијагарин подопад!

ЧИНИ МУ СЕ ДА НИЈЕ ИСТО

— Колико има возом од Београда до Новог Сада? — пита Шиља Микија.

— Два сата.

— А колико од Новог Сада до Београда?

— Баш си глуп, како то још можеш да питаш! Па исто толико колико од Београда до Новог Сада!

— Зашто сам глупак! — наљутио се Шиља. Па од Нове године до Божића има скоро годину дана, а од Божића до Нове године свега недељу дана!

КО РАНО РАНИ...

Попај дуго није видео Перу Ждеру, па када су се напослетку опет видели, запитао га је како живи.

— Како живим? Па није рђаво. Устајем чим први сунчани зраци падну на моју постељу!

— Охо, да то није мало рано?

— Па како се узме! Моја је соба окренута западу!

ГВОЗДЕНО ЗДРАВЉЕ

Пера Ждера никако да се одвикне од употребе алкохола. Грде га због тога сви.

— Шта ја ту могу, када ми је лекар забранио да пијем воду!

— Забранио? А зашто?

— Па, каже: не треба да пијем воду да моје гвоздено здравље не би зарђало!..

ТО ЈЕ САСВИМ МОГУЋНО

Пера Ждера се хвали Попају:

— Ја, само када хоћу, могу све. Ето, сада десет дана нисам јео, а десет ноћи нисам спавао!

— Извини, али то је немогућно! То нико не би могао да издржи!

— Ипак ја сам издржао и све је тачно што сам казао. Ја сам дању спавао, а ноћу јео...

Паја Патак, с. р.

ИЗ ШИЉИНЕ „ПОЕЗИЈЕ"

Гудуре су мрачне и дубоке,
Само вуци што по њима вију.
Ту јунаци рујно вино пију;
Пуцају им на грудима токе
И шкргућу мачи ковердани.
— Одмор чине од Крајине бани.

Ђура Јакшић

Блажени који се радосном душом
мотрите сунца и жуте пољане!
Ја прислушкивах како ноћном тмушом
шуште борици и уморне гране;
али са туђим срцем, јецајући,
врнух се жалу наших младих лета;
срце на длану ја донесох кући,
раскошни поклон из пространа света.

Мирко Королија

(Казали смо вам већ какав је Шиља. Воли поезију, али је брзоплет. Тако се и могло десити да и овога пута погреши. Сетите се чији су у ствари горњи стихови. Ако не знате, погледаје доле).

✣ ✣ ✣

(Горњи стихови су Ђурђевића фигуринчић, а други Јаша Јовића).

КИРБОЛОЈ

Кирболој је нова врста изванредно тврдог метала, који је у стању да сече и стакло. Овај метал састоји се из волфрамкарбида и кобалта. Овај нови метал толико је тврд да сече стакло као дијамант и у скали тврдоће долази одмах после дијаманта.

Анри Жефсон:

Десет долара

Бонбона је лежала на клупи у парку. Када се сенка окренула на лево и сунчана зрака заиграла преко шареног омота, бонбона се протегла и села на клупу. Плашљиво је погледала лево и десно, поправила изгужване крајеве папирног обмотача и — пошла.

После неколико минута бонбона је прескочила ограду затвореног парка и кренула једном од живљих улица Њујорка.

— Једите што више карамела! — читали су журни пролазници на леђима бонбоне.

— Једите што више карамела! — овај натпис падао је у очи свим људима који су сретали бонбону.

Када је стигла на крај улице, бонбона се попела лифтом на 31-ви спрат облакодера.

— Ево, примите награду за недељу дана, — рекли су бонбони. — Од сутра, Цече, ви сте слободни.

Цек је скинуо са себе шарени омот.

На души му је било тешко док се спуштао лифтом: завршени су били дивни дани заради од долар и по дневно.

Када се нашао пред кућом, Цек је последњи пут погледао, с неком тугом, на рекламну таблу Удружења зубних лекара које га је скоро месец дана хранило.

На улици, као на страницама дневног листа, њега је са свих страна опколила реклама.

На углу сваке улице Цек је сретао сандвичмене. У сандвич саламу међу на овај начин: одозго хлеб, одоздо хлеб, а у средини салама. Спреда плакат, позади плакат, а у средини човек; штрче само ципеле, јер очи гледају кроз нарочите рупице на плакату.

Сандвичмена је било много више на тротоарима.

Четрдесет сандвичмена ишло је у једном реду. Сваки је на леђима носио само једно слово. Слова су говорила о доласку чувеног певача Милаца.

До самога стана Цека је име Милаца пратило с крова, с тротоара, са облака...

Милаца је стигао јутарњим возом. Заузео је десет соба на првом спрату у најраскошнијем хотелу.

•

Слепи музикант у плавим наочарима пигуљао је на виолини под хотелским прозорима. Људи који су журили у трговачки део града да што пре стигну у своје банке и канцеларије нису ни примећивали слепог музиканта. Чиновници су журно промицали. У црном шеширу овог сиромашка није било ни једне паре.

Један прозор с улице на хотелу отворио се. Велики певач слушао је свирку слепог музичара.

Сиромашак се био уморио. Виолину и гудало ставио је на празан шешир.

У том тренутку запевао је с отвореног прозора светски уметник.

Два човека се зауставише.

— Милаце! — рече један.

— Милаце!

— Милаце!

— Пева Милаце!

Седећи на фотографијама поред свог шешира, слепи музикант је метнуо на главу своју виолину. Тако војник држи своју пушку када прелази преко реке. На улици се тискала гомила људи, која убрзо дође и до сиромашка. Слепи музикант је већ био устао и, држећи високо изнад главе виолину, стојао је тако поред зида с уздигнутим рукама као када се слаби предаје победнику...

Јер — певао је Милаце.

Полисмени су покушавали да задрже масу, али у томе нису успевали. Људи су се пели на стубове, на кровове аутомобила, седали једни другима на рамена...

Милаце је певао.

Сиромашак је стојао с уздигнутом виолином. На улици испред хотела био је заустављен саобраћај. Пешаци и аутомобили су стојали у месту.

Милаце је певао. Када је завршио, пошто је нарочито отегао последњу ноту, Милаце је бацио у гомилу свој шешир. Изнад глава шешир је ишао од руке до руке. Шешир је постајао све тежи и тежи од безбројних доларских новчаница.

Сиромашак је стојао са виолином подигнутом у вис.

Пошто је описао велики круг, шешир се вратио под хотелски прозор. Међу присутнима највиши човек, — и он се попео на леђа свог друга, — предао је потешки шешир славном Милацу.

Певач се дубоко поклонио публици, затим се нагнуо преко прозора и додао шешир слепоме музиканту.

Свет је почео да се разилази. Пробијајући себи пут зајечале су сирене на аутомобилима. Велики прозор на фасади хотела затворио се.

Сиромашак је бројао новац, оцењујући, очевидно, његову вредност помоћу пипања.

Испод тамно-плавих наочара капале су сузе. Слепац је јецао.

Репортери су га снимали, а други репортери снимали су тренутак како слепца фотографишу.

Ову сцену је намотавао на свој апарат кинооператер који се био попео на кров оближњег киоска.

Сиромашак је бројао новац.

Оператер је скочио с крова и снимао:

Лице слепог музиканта.

Руке како броје новац.

Плаве наочаре.

Новчаницу од сто долара.

А из побочних улица већ су јурили дечаци, престижући једни друге и подмећући један другом ногу обарали противнике, баш као форвварди на фудбал-мечу.

— Двадесет хиљада долара слепоме музиканту!

— Доброчинство славног Милаца!

— Сиромашак постао богат човек?

Дечаци су престизали бициклисте и аутомобиле.

Продавци новина заглушавали су уличну буку:

— Уметник-добротвор!

— Милаце и слепац!

Сиромашак је бројао новац...

— — — — — — — — — —

Дечаци су јурнули на улицу с новим листом — подневним новинама.

Испод великог прозора на хотелској фасади, где се недавно тискало хиљаду људи, лежао је само један део гудала...

Дечаци су трчали по граду још шест пута са све новим и новим издањима листова:

— Вечерње падање!... Вечерње падање! ..

— Све улазнице за концерт Милаца продате!

— Улазнице за све концерте разграбљене!

— Невероватни успех уметника-добротвора!

— Још три концерта славног уметника.

— — — — — — — — — —

Прекопута хотелске зграде, у судској соби, секретар је залупио прозор. Узвици колпортера ометали су читање пресуде:

„Цек..., беспослени сандвичмен, увредно је великог уметника и добротвора Милаца, тражећи од њега новчаницу од 100 долара, ма да је он — Цек — већ био добио 10 долара.

Цек је тврдио да је импресарио сењора Милаца најмио, дао му виолину и наочаре ради инсценирања сцене доброчинства, обећавајући Цеку да ће му за овај посао исплатити 10 долара.

Цек је добио 10 долара, али од сакупљених 20.000 долара замолио је да му се да још 100 долара...

Како Цек није могао да приведе сведоке или поднесе писмен уговор с импресаријем у овом смислу, суд налази да су његови захтеви неосновани и осуђује Цека, беспосленог сандвичмена за увреду г. Милаца на новчану казну од 10 долара..."

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Испричаћемо вам животопис једног нашег славног песника. Читајте, размислите, па одговорите о коме је песнику реч.

Овај велики песник је рођен 14 априла 1862 године у Београду. У истом граду је и умро 21 јануара 1894 године. Болешљив у детињству, није уредно свршио ни средњу школу. Али је неко време слушао предавања на Великој школи као ванредан ученик.

(Свакако још нисте начисто о коме је реч. Зато наставите)

Његовом образовању више је помогла средина у којој се кретао, јер је кућа његовог оца, познатог песника и патриоте, била збориште интелектуалаца и политичара. Учествовао је у Бугарском рату као добровољац, затим је био коректор Државне штампарије, учитељ српске школе у Турн Северину и затим писар Министарства унутрашњих дела. Најпосле, 1893 године постао је вицеконзул у Приштини.

(Можда ни сада још нисте погодили о коме је наши песник реч. Онда наставите пажљиво даље.)

Као песник важио је за најбољег у свом нараштају. Године 1887 изишло је прво издање његових песама, две године касније и друго, а треће, проширено издање 1892 године. После његове смрти објављена су његова целокупна дела у издању Књижевне задруге. Писао је прилично и у прози, али му је сва јачина у стиховима. Ма да је његова поезија описна, ипак његове песме спадају у ред наших најбољих песама! Несумњиво је проширио области српске поезије, умногостручио је и ритмички, и садржајно, и изражајно. Његов утицај на савремене и познije песнике био је огроман. Може се назвати претечом српске модерне поезије и највећим песником кога је Србија дала.

(Ако ни сада не знате о коме је песнику реч, онда прочитајте доле).

✤

(Јован Јовановић Змај)

СМЕШНА ЖЕЉА!

— Желео бих чашу воде, само молим брзо, јер изгорех од жеђи!

ЛУПНИТЕ МАЛО ГЛАВОМ!

СРАМЕЖЉИВА ТЕТКА МИЛКА

Тетка Милка је дошла у госте. Сви су је дочекали радосно и разговор је био више него пријатан све док неко није, сасвим случајно, запитао колико година има тетка Милка? Она прво на то питање није хтела да одговори, а затим је кроз зубе процедила да има управо оволико година колико износи збир бројева: божјих заповести, светских чуда, страна света, муза, кепеца, браће Југовића, бановина, елемената. Колико, дакле, година има тетка Милка? (Кад будете израчунали, погледајте доле).

◎

(Тетка Милка је имала 59 година: 10 божјих заповести, 7 светских чуда, 4 стране света, 9 муза, 7 кепеца, 9 Југовића, 9 бановина и 4 елемента).

ЗА ОНЕ КОЈИ ЗНАЈУ ОСНОВЕ ШАХА

ДРУГИХ ПЕТНАЕСТ ШАХОВСКИХ ЛЕКЦИЈА

II лекција: Матирање топом

Навешћемо неколико примера матирања топом, да бисте потпуно схватили дух завршнице: топ и краљ против краља.

Узмимо овај пример:

Бели: Kd3. Th2. Црни: Kd5.

Прво што бели има да уради то је да ограничи слободу црног краља, да га потисне. Како ће то да учини? Ево како:

1) Th2 — h5 +	**. . .**

Црни краљ не може да пређе на четврти ред, јер му то не дозвољава бели краљ. Према томе, црноме краљу стоје на расположењу само три поља на шестом реду: e6. d6 и c6. Нека краљ игра:

2) . . .	**Kd5 — e6**
3) Kd3 — d4	**Ke6 — f6**
4) Kd4 — e4	**Kf6 — g6**
5) Th5 — f5	**. . .**

Сада је кретање црног краља још више ограничено, јер не може да се врати преко f-линије. Нека краљ игра:

5) . . .	**Kg6 — h6**
6) Ke4 — e5	**Kh6 — g6**
7) Ke5 — e6	**Kg6 — h7**
8) Ke6 — f6	**Kh7 — h6**
9) Kf6 — f7	**Kh6 — h7**
10) Tf5 — h5 мат.	

Да је црни у свом осмом потезу играо Kh7 — g8 (уместо Kh7 — h6), добио би опет мат у два потеза овако:

9) Kf6 — g6	**Kg8 — h8**
10) Tf5 — f8 мат.	

Други пример:

Бели: Ke6. Tf5. Црни: Kc4. Бели одмах стешњава игру црнога:

1) Tf5 — d5	**Kc4 — b4**
2) Ke6 — e5	**Kb4 — c4**
3) Ke5 — e4	**Kc4 — b4**
4) Ke4 — d3	**Kb4 — b3**
5) Td5 — d4	**Kb3 — b2**
6) Td4 — b4+	**Kb2 — a3**
7) Kd3 — c3	**Ka3 — a2**
8) Kc3 — c2	**Ka2 — a3**
9) Tb4 — c4	**Ka3 — a2**
10) Tc4 — a4 ×.	

Трећи пример:

Бели: Kf6, Tf1. Црни: Kf8.

Изгледа да је потребно много потеза до мата. Устварн. потребно је само три потеза. Ево их:

1) Tf1 — e1	**Kf8 — g8**
2) Te1 — h1	**Kg8 — f8**
3) Th1 — h8 ++.	

Или:

1) Tf1 — g1	**Kf8 — e8**
2) Tg1 — d1	**Ke8 — f8**
3) Td1 — d8 ×.	

Четврти пример (из књиге „Уџбеник шаха" од Недељковића):

Бели: Ke6, Tc8. Црни: Kg7. У овом случају потребно је осам потеза за мат:

1) Tc8 — c1	**Kg7 — g6**
2) Tc1 — g1 +	**Kg6 — h5**
3) Ke6 — f5	**Kh5 — h4**
4) Tg1 — g3	**Kh4 — h3**
5) Kf5 — f4	**Kh3 — h2**
6) Kf4 — f3	**Kh2 — h1**
7) Kf3 — f2	**Kh1 — h2**
8) Tg8 — h8 мат.	

Пети пример (из књиге „Основи шаха" од Капабланке):

Бели: Ke1, Th1. Црни: Ke5.

Пошто је црни краљ на средини табле, потребно је белим краљем њих му усурет:

1) Ke1 — e2	**Ke5 — d5**
2) Ke2 — e3	**. . .**

Ако се црни врати на e5, бели топ даће „шах" на h5 да би црнога краља отерао на шести ред (да би га стеснио). Ако црни вуче 2) . . . Kd5 — c5, опет иде топ на h5. Буде ли сада црни вукао 3) . . . Kc4 — b4, бели ће вући 4) Ke3 — d3. Ако, пак, црни вуче у трећем потезу Kc4 — c3, следује потез белог: 4) Th5 — h4, да црноме још више одузме број слободних поља. Према томе, игра би се могла да настави овако:

4) . . .	**Kc3 — c2**
5) Th4 — c4 +	**Kc2 — b3**
6) Ke2 — d3	**Kb3 — b2**
7) Tc4 — b4 +	**Kb2 — a3**
8) Kd3 — c3	**Ka3 — a2**

„Треба обратити пажњу на то, каже Капабланка (Капабланка је бивши првак света у шаху), да бели краљ не само што брани свој топ, већ и ограничава кретање противничког краља. Сада бели даје мат у три потеза: 9) Tb4 — a4 +, Ka2 — b1; 10) Ta4 — на ма које поље а-линије, сем a2 — и a1 (да га не би црни краљ узео). Kb1 — c1; 11) Ta1 ×. (Тојест, топ са а-линије спушта се на a1 и даје мат). Сада је било потребно једанаест потеза, и ја мислим, да је тачом и краљем могућно дати мат увек у мање од двадесет потеза. Ове вежбе, пако су једноставне, врло су корисне за почетника, јер га уче како треба руковати фигурама."

Треба, дакле, послушати Капабланку.

Заборавни људи

Америчке поште, поред осталих тешкоћа које имају да савладају, муку муче и са заборавним људима. Америчке поште свиле године и име преко сто хиљада писама на којима уопште нема ни име ни адресе, пако су писма прописно фиксирана...

Да ли знате?

КАКО СУ ЉУДИ МЕРИЛИ ВРЕМЕ

У старо доба време су људи мерили помоћу такозваних сунчаних сатова. Затим помоћу такозваних пешчаних сатова. У Средњем веку пешчани сатови задржали су се у манастирима и дворовима. Пешчани сатови, на крају крајева нису се изгубили ни данас, јер многе домаћице и сада их употребљавају, истина не да виде колико је сати, него да контролишу рецимо колико треба времена да би се једно јаје добро обарило.

Уместо пешчаних сатова било је народа који су се у старо доба служили и вазама које су биле пуне воде а које су имале на једном месту рупицу. Уместо песка на ту рупицу отицала је полако вода и служила за одређивање протеклог времена. Такви часовници најчешће су били постављени у судовима и служили су за обележавање дозвољене дужине говора бранилаца.

На 135 година пре Христа александриски научник Ктезибиус пронашао је хидраулични сат. На принципима тога сата почивао је и чувени сат који је Харун ал Рашид у своје време поклонио Карлу Великом.

У десетом веку пронађен је први механички часовник са тегловима. Проналазач је био француски калуђер Жербер, који је 991 године изабран за папу.

Први џепни часовници направљени су у Нирнбергу око 1.500 године. Ти први џепни часовници били су велики и овална облика. Само ти неграпни часовници врло брзо су, током XVII и XVIII века, из дана у дан усавршавани. О данашњој њиховој техници није потребно ни говорити.

Ластина гнезда као храна

Није измишљена прича, јер се ластина гнезда заиста употребљавају као храна. Наравно, не гнезда од свих ласта.

Ласте чија се гнезда једу живе на острвима Филипинима, на обалама Кине, у заливу Сијама, на полуострву Малаки. Ове ласте израђују своја гнезда у пећинама поред мора. Гнезда су врло мала и лопатаста облика, осам до десет сантиметара дуга, а три до четири сантиметара широка. Зид им је врло танак и не износи више од два милиметра. Највише се цене свежа тек направљена гнезда у која женка још није снела јаја. Та су гнезда по правилу беличасте боје, док су гнезда старија сиве па чак и црне боје.

Дуго се сматрало да су ова ластина гнезда направљена од неких морских алги које се налазе у морима Далеког Истока. Међутим, касније је утврђено да су те алге, које се заиста налазе у ластиним гнездима, само споредан састојак материје од које ласте праве своја гнезда. Главни састојак је, међутим, једна врста слуза коју се лучи у вољци ласта и која се у доба парења ласта лучи у виду беличастих и лепљивих конаца.

Главно тржиште за ластина гнезда је Сингапур одакле се ластина гнезда извозе за све делове Кине, па и за Европу.

Да би могла да се једу ластина гнезда морају нарочито да се припреме. Прво се опаре врелом водом, затим се очисте од перја, па се онда процеђене кроз ретку газу. Процеђени садржај употребљава се у супи.

Из старог Београда

„Садашње фијакероке станице су ове: на Теразијама, код Златног топа, на Великој пијаци, Зеленом Венцу, савском пристаништу, Железничкој станици, код споменика Кнеза Михаила и код „Славије". Такса за вожњу по вароши је ова: за прву четврт часа 1.20 динара, другу и трећу четврт по 75 пара, а за цео сат 3 динара.

За вожњу до железничке и паробродске станице плаћа се поред ове таксе и додатак од 90 пара; до Топчидера и винограда на Топчидерском Брду и обратно, к се у путовању и задржавању проведе два часа 8 динара; до Бањичког логора и тамошњих винограда 10 динара (само за одлазак 5 динара). За вожњу до акционарске кланице, за одлазак и повратак с бављењем од једног сата 5 динара. За свадбу, у кругу вароши, за време од два сата, 10 динара, а за време од четири сата 16 динара.

За вожњу на фијакерима са гуменим точковима као и за вожњу ноћу плаћа се 50% више од горњих такса. Ноћ се рачуна од 10 сати увече до 6 сати изјутра. За мале пртљаге не плаћа се ништа, а за веће 50 пара од комада."

Ово је тарифа која је важила 1914 године, до почетка рата...

Јесте ли већ чули да...

На Аљасци, у близини Номе, постоји једна мала железница, свакако најчудноватија на свету. Пруга је дугачка око педесет километара. Мале вагоне који саобраћају на овој прузи не вуку локомотиве, већ нарочите запреге паса.

*

Да би једна локомотива прешла раздаљину од 300 километара, ложач мора да убаци у пећ локомотиве 4.500 килограма угља.

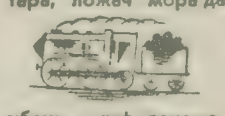

*

На такозваним „ролшуама" човек може да достигне брзину од 30 километара на сат. Међутим на клизаљкама на леду може да се достигне брзина од 42 километра на сат.

У Америци су у последње време ушле у моду минђуше, које су толико дугачке да скоро додирују рамена. Због те своје дужине ове минђуше се врећу при сваком покрету, па су их због тога и прозвали „минђуше играчице".

*

Последњим опитима доказано је да пчеле тачно разликују шта је шећер, а шта сахарин.

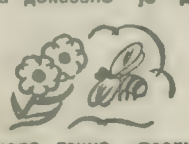

*

Сваки становник напише просечно годишње писама: У Енглеској 78, Америци 67, Швајцарској 59, Немачкој 55, Луксенбургу 54, Холандији 31, Белгији 30, Француској 29, Италији 20, Португалији 20 писама.

Веровали или не

ВОДА
ВИДЉИВА ТЕЧНОСТ, НАГРАЂЕНА СЕ ОД ДВА НЕВИДЉИВА ГАСА, КИСЕОНИКА И ВОДОНИКА —
ПЉОСНАТЕ БРЕСКВЕ РАСТУ У ПЕКИНГУ (КИНА)
ЦРВЕНО МАСТИЛО, КАД СЕ ОСУШИ НА СТАКЛУ, ПОСТАЈЕ ЗЕЛЕНО
ТРОГОДИШЊИ БИЛИ ВИЛСОН ИЗ БОЛИВАРА (МИНЕСОТА, С.А.Д.) МУЗЕ КРАВЕ СА ОВЕ РУКЕ —

Проверите да ли сте површни

Како је погинуо краљ Ирака?

Свакога дана читате новине. Прочитате масу имена: лица, ствари, места. Да ли сте у стању да запамтите бар оно што је најважније и што није било давно? Или читате површно, те све остаје без трага? Покушајте да проверите; ево вам најобичнијих питања:

1) Ко је био победник на великом шаховском турниру у Загребу?
2) Који је крај страдао од торнада у априлу 1939 године?
3) Колико је људи погинуло за време грађанског рата у Шпанији?
4) Колико је дана био отворен Београдски пролећни сајам?
5) Када је и како погинуо краљ Ирака?

Одговор: 1) На великом шаховском турниру у Загребу победио је др. Милан Видмар са десет и по поена и тиме је постао шампион Југославије у шаху за 1939 годину. Као други пласирао се Томовић са десет поена. — 2) За време катастрофалног торнада у априлу месецу страдале су у Америци државе Тексас и Луизијана. Било је и људских жртава, а материјална штета је огромна. — 3) За време рата у Шпанији погинуло је 1,200.000 људи. Погинуло је 450.000 војника и 750.000 грађанских лица. — 4) Београдски пролећни сајам био је отворен од 15 до 24 априла. — 5) Ноћу између 3 и 4 априла, приликом једне аутомобилске несреће, погинуо је краљ Гази, владар Ирака. Наследио га је емир Фејсал, који има свега четири године.

Овог минута — сваког минута

Овај чланчић прочитаћете за 60 секунди. Док га будете читали, тачно за то време догодиће се у свету оно што у њему пише. Шта се догађа у свету за један минут?

☆ Тенис је у Америци толико популаран да се сваког минута у години по једно туце тениских лоптица и тениских ракета баца као неупотребљиво.

☆ Једанаест штапова за голф у минуту израђује се у Америци.

☆ У једном тренутку Америка израђује девет пешачких штапова и клубади канапа за рубље.

☆ Састављање радио програма Америку стаје 150 долара сваког минута.

☆ На име кредита за 200.000 америчких фермерских породица исплаћује се 130 долара сваког минута.

☆ Непогоде на земљи производе један билион киловата електрицитета.

☆ Француска, највећи ликвидатор вина на свету, производи 2500 галона вина за један минут.

☆ Разни злочини стају Америку укупно три хиљаде долара.

☆ За шпијунску службу европске земље троше отприлике сто долара у једном минуту.

☆ На припреме за други светски рат, седам највећих нација на свету — овога минута — троше укупно 30.000 долара за разорне и смртоносне оруђа.

☆ Аустралија, највећи светски центар вуне, извози око 2500 килограма вуне сваког минута сваког часа.

☆ Белгиски извоз достиже просечно 50.000 франака сваких 60 секунди.

☆ Ваше уво за један минут прима 160.000 звукова у 11.000 разних јачина.

☆ Тако минути пролазе у вечност. Док сте читали овај чланчић удахнули сте око пола билиона зрнаца прашине.

☆ Сваког минута дана Канађани купују просечно 100.000 дневних листова...

С мало напрезања сетићете се...

Који је ово рудник?

Дајемо вам неколико карактеристичних појединости, које вам морају бити познате и о којима сте сигурно већ једном чули. С мало напрезања сетићете се о коме је руднику реч и обновићете своје знање. Дакле, који је ово рудник?

1) Рударска повластица овога рудника издата је 1903 године, а сада је својина једног француског друштва. Руда је углавном бакарни пирит и прерађује се у сирови бакар у топионицама које се налазе у самом руднику. Овај бакар рафинира се у иностранству. Том приликом из бакра се вади и злато, уколико га има... Ово је свакако најзначајније рударско предузеће у Тимочкој Крајини; оно је познато у целом свету по своме обиљу руде и повољном проценту метала.

2) Рудник, који боље рудници у Словенској, недалеко од Саве. Свакако највећи рудници у Југославији који дају добар сметљи угаљ. Рудник први у овом крају отворен је углавном 1804 године. Рудници су својина једног друштва. Запослен је врло велики број радника, а годишња продукција износи преко 12 милиона метарских центи. Цела област ових рудника има преко 23.000 становника.

3) Најбогатији гвоздени рудници у Босни. Ови рудници познати су одавно. Модерна експлоатација почела је за време рата 1916 године. Ови рудници сада су уређени потпуно модерно, тако да претстављају главног конкурента гвоздене руде за нашу нову модерну гвоздену индустрију која се подиже у Босни.

(Одговор: 1) Борски рудник. — 2) Трбовље. 3) Љубиски рудници).

Чуда страних земаља

Острва Санта Круз (Пацифик)

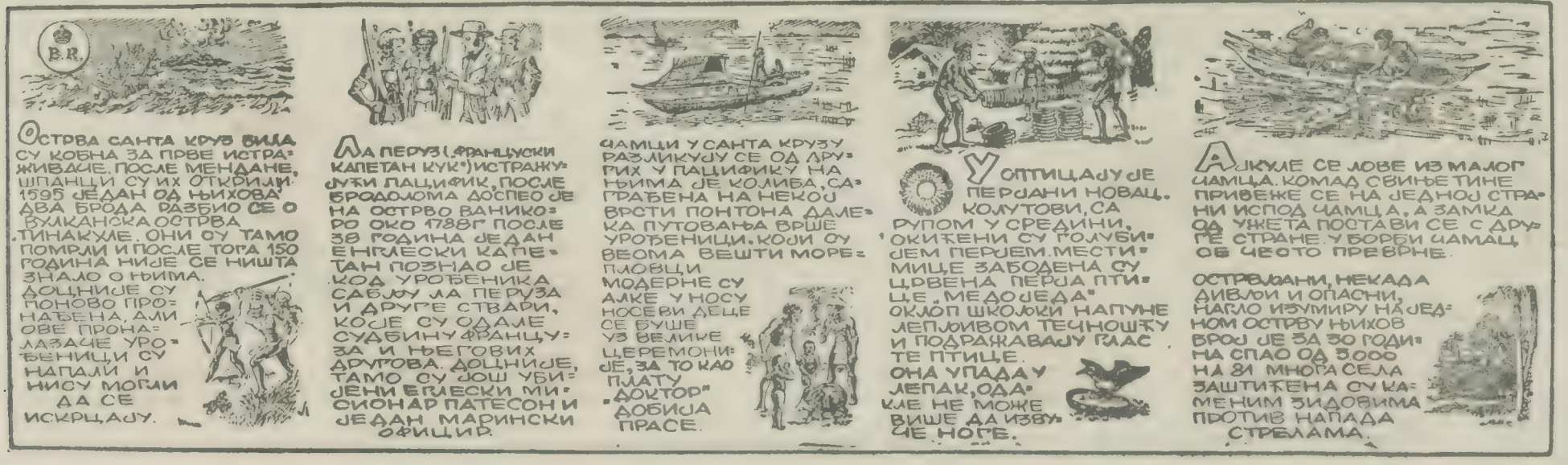
B.R.
ОСТРВА САНТА КРУЗ ВИЛА СУ КОБНА ЗА ПРВЕ ИСТРАЖИВАЧЕ. ПОСЛЕ МЕНДАНЕ, ШПАНЦИ СУ ИХ ОТКРИЛИ 1595 ЈЕДАН ОД ЊИХОВА ДВА БРОДА РАЗБИО СЕ О ВУЛКАНСКА ОСТРВА ТИНАКУЛЕ. ОНИ СУ ТАМО ПОМРЛИ И ПОСЛЕ ТОГА 150 ГОДИНА НИЈЕ СЕ НИШТА ЗНАЛО О ЊИМА.
ДОЦНИЈЕ СУ ПОНОВО ПРОНАЂЕНА, АЛИ ОВЕ ПРОНАЛАЗАЧЕ УРОЂЕНИЦИ СУ НАПАЛИ И НИСУ МОГЛИ ДА СЕ ИСКРЦАЈУ.
ДА ПЕРУЗ (ФРАНЦУСКИ КАПЕТАН КУК*) ИСТРАЖУЈЕ ПАЦИФИК, ПОСЛЕ БРОДОЛОМА ДОСПЕО ЈЕ НА ОСТРВО ВАНИКОРО ОКО 1788Г. ПОСЛЕ 38 ГОДИНА ЈЕДАН ЕНГЛЕСКИ КАПЕТАН ПОЗНАО ЈЕ КОД УРОЂЕНИКА САБЉУ ЛА ПЕРУЗА И ДРУГЕ СТВАРИ, КОЈЕ СУ ОДАЛЕ СУДБИНУ ФРАНЦУЗА И ЊЕГОВИХ ДРУГОВА. ДОЦНИЈЕ, ТАМО СУ ЈОШ УБИЈЕНИ ЕНГЛЕСКИ МИСИОНАР ПАТЕСОН И ЈЕДАН МАРИНСКИ ОФИЦИР.
ЧАМЦИ У САНТА КРУЗУ РАЗЛИКУЈУ СЕ ОД ДРУГИХ У ПАЦИФИКУ НА ЊИМА ЈЕ КОЛИБА, САГРАЂЕНА НА НЕКОЈ ВРСТИ ПОНТОНА ДАЛЕКА ПУТОВАЊА ВРШЕ УРОЂЕНИЦИ, КОЈИ СУ ВЕОМА ВЕШТИ МОРЕПЛОВЦИ. МОДЕРНЕ СУ АЛКЕ У НОСУ НОСЕВИ ДЕЦЕ СЕ БУШЕ УЗ ВЕЛИКЕ ЦЕРЕМОНИЈЕ, ЗА ТО КАО ПЛАТУ „ДОКТОР" ДОБИЈА ПРАСЕ.
У ОПТИЦАЈУ ЈЕ ПЕРЈАНИ НОВАЦ. КОЛУТОВИ, САРУПОМ У СРЕДИНИ, ОКИЋЕНИ СУ ГОЛУБИЈЕМ ПЕРЈЕМ. МЕСТИМИЦЕ ЗАБОДЕНА СУ ЦРВЕНА ПЕРЈА ПТИЦЕ „МЕДОЈЕДА". ОКЛОП ШКОЉКИ НАПУЊЕ ЛЕПЉИВОМ ТЕЧНОШЋУ И ПОДРАЖАВАЈУ ГЛАСТЕ ПТИЦЕ. ОНА УПАДА У ЛЕПАК, ОДАКЛЕ НЕ МОЖЕ ВИШЕ ДА ИЗВУЧЕ НОГЕ.
А ЈКУЛЕ СЕ ЛОВЕ ИЗ МАЛОГ ЧАМЦА. КОМАД СВИЊЕТИНЕ ПРИВЕЖЕ СЕ НА ЈЕДНОЈ СТРАНИ ИСПОД ЧАМЦА, А ЗАМКА ОД УЖЕТА ПОСТАВИ СЕ С ДРУГЕ СТРАНЕ. У БОРБИ ЧАМАЦ ОБИЧНО ПРЕВРНЕ.
ОСТРВЉАНИ, НЕКАДА ДИВЉИ И ОПАСНИ, НАГЛО ИЗУМИРУ НА ЈЕДНОМ ОСТРВУ ЊИХОВ БРОЈ ЈЕ ЗА 30 ГОДИНА СПАО ОД 3.000 НА 81. МНОГА СЕЛА ЗАШТИЋЕНА СУ КАМЕНИМ ЗИДОВИМА ПРОТИВ НАПАДА СТРЕЛАМА.

КАД ПЕРА ЖДЕРА НАЂЕ ПРИЈАТЕЉА

ШТА? ИЗГЛЕДА МИ КАО ДА ВИ НЕМАТЕ ПОВЕРЕЊА У МЕНЕ?
ПОВЕРЕЊА У ТЕБЕ? ТИ СИ ОБИЧНА ЛЕНШТИНА, ОБИЧНА ДАНГУБА... И ЈА ТИ ЈОШ ЛАСКАМ КАД ТИ ТО КАЖЕМ!

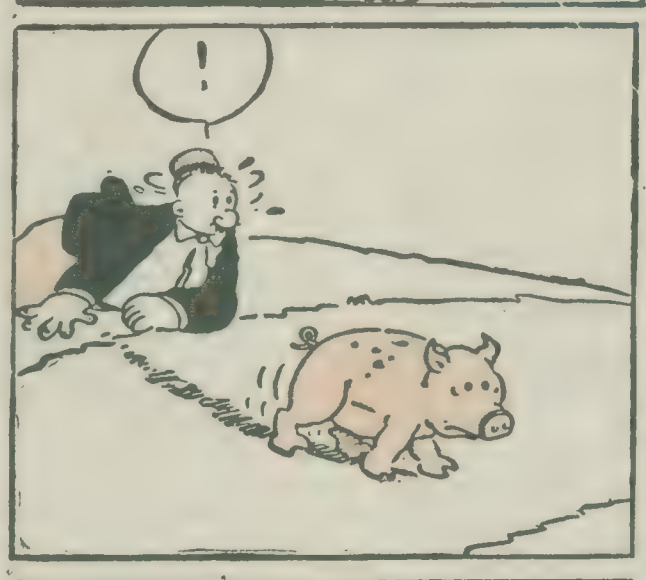

ДА, ПОПАЂЕ, ЧАК МЕ, И ТО ПРАСЕ НИЈЕ ХТЕЛО ЗА ПРИЈАТЕЉА! САД САМ, ЗБИЉА, САМ НА ЦЕЛОМ СВЕТУ! ЕВО МЕ САД КОД ТЕБЕ... ШТА ДА РАДИМ?
РАДИ ШТА ЗНАШ!

Штампарија „Политика“. Власник: Штампарско предузеће „Политика“ а. д. Одговорни уредник Мирослав Дим. Стојановић, Краљевића, ул. бр. 81.

ОВАЈ БРОЈ ЗАБАВНИКА ЈЕ РЕПРИНТ ИЗДАЊА ИЗ 1939. ГОДИНЕ

СВЕЧАНА ХАЉИНА
СПОРТСКА СУКЊА
СИМПСОНОВИ
Ирицин купак
ОБУЋИТЕ МАРЏ
ТАШНА
ИСЕЦИ
КОРСЕТ
ЗИМСКИ КОМПЛЕТ
МАШНА УЗ БАЛСКУ ХАЉИНУ
ПОПОДНЕВНА ХАЉИНА
ПЕЛЕРИНА

НЕПРЕДВИДИВ ПУТ ЈЕДНОГ ШПИЈУНА

ГДЕ ЈЕ НЕСТАЛА НАКАЗА?

– Тај нам је Холанђанин важнији од једног леша, ма чији био – тврдио је обавештајни официр...

Крајем јануара 1942. на врата канцеларије једног од виших официра Британске обавештајне службе у Лондону закуцао је млад човек. Није му било више од тридесет година. Једва се пробио до циља. Неколико пута саслушавали су га дежурни официри са нижим чиновима и тек када је све редом убедио да има важно обавештење корисно за владу, спроведен је до надлежног који је био прва веза са шпијунима.

Придошлица се представио као Јан Рибек, службеник слободне холандске владе у избеглиштву у Лондону. Стрпљиво је чекао да му понуде да седне. Виши обавештајни официр, заваљен у фотељу, неколико тренутака немо га је посматрао, а затим показао на столицу с друге стране стола.

– Кажу ми да имате за нас значајно обавештење – започео је разговор.

Холанђанин се неколико часака снебивао, а онда прешао на ствар.

– Немам ништа, то је био само изговор да допрем до вас. Као патриота, желим да помогнем својој земљи, тачније, да прикупљам обавештења, или, још тачније, да радим као ваш обавештајац.

Пристао и на унакаженост

Првобитне укочености је нестало. Рибек је деловао одрешито. Није захтевао ништа. Напротив, замолио је саговорника да Британска обавештајна служба провери све податке о њему, а начина има. Одмах је понудио и изворе провере.

Официр је и даље ћутао и одмеравао Холанђанина. Затим је устао и позвао стенографа.

– Причајте! – рекао је кратко Рибеку.

И, Холанђанин је почео... Рођен је у Утрехту, рано је остао сироче, прихватио га је и подигао ујак, иначе власник хотела, дошао је рат и немачка окупација. Рибек није могао да гледа Хитлерове војнике. Злопатећи се поверљивим каналима успео је да побегне преко Шпаније у Лондон. Ту се запослио у холандској избегличкој влади.

Из Рибекових речи избијао је гнев и отпор према Немцима и жеља да помогне домовини. Виши обавештајни официр није могао да се отме утиску да у животу није срео тако жарког патриоту. Рибеку је наруку ишла и чињеница да су хотел његовог ујака у Утрехту Немци претворили у седиште команде града и ресторан за више официре.

– Могао би да ме запосли као келнера и да, док послужујем, чујем много тога. Грађани ме не би препознали ако ми лекари, овде у Лондону, пластичном операцијом измене изглед лица! – завршио је.

Официр Британске обавештајне службе се изненадио. Зар би младић ишао чак дотле за корист своје домовине? Гледао је његово лице. Момак је био тако леп. Пластична операција може да га учини само ружнијим, поготову што се мора додати бар једна мања бразготина која ће одвлачити пажњу посматрача како не би могла да се уочи сличност бивших и нових црта лица.

Рибек је без речи пристао и на то. Официр је устао, захвалио на посети и хладно рекао Холанђанину да ће му тајна веза јавити да ли је његова сарадња прихваћена. О детаљима ће разговарати тек потом.

Задовољство у Лондону

Рибеку је било јасно да предстоји дебело проверавање сваке речи коју је изговорио, о подацима да се и не говори. Тако и треба, помислио је, зло би било кад би свако ко наиђе са улице постао обавештајац само на основу пуке жеље. Остало му је да стрпљиво чека и нада се.

После десетак дана све је било срећено. Рибека су послали на посебан курс за агенте у Европи. Морао је за кратко време да овлада многим вештинама. Најлакше му је било да научи како да барата оружјем, али оно је имало и најмањи значај.

Крајем марта 1943. извршена је пластична операција Рибековог лица. Када је после месец дана виши обавештајни официр који је с њим први разговарао отишао да га посети у болници, устукнуо је. Рибек је био наказа! Војни лекари су тако темељно обавили посао да су отишли у другу крајност. Рибек није ни трепнуо видевши се у огледалу.

– Богами, променили сте се! – отело се официру.

– Не само да другачије изгледам, него се осећам као нови човек! – узвратио је са смешком Холанђанин.

Требало је да Рибек још десетак дана остане у болници. За то време британска обавештајна служба припремила му је пар ципела холандске производње, али је једна тако прерађена да човек, хтео-не хтео, мора да храмље. Учинили су то да га Немци не би послали на принудни рад, што су често чинили.

Крајем априла Рибек се падобраном спустио близу Утрехта и шифрованом поруком јавио да је све у реду, што је значило да се налази у овом граду. Напоменуо је да је „рођака", а то је био ујак, једва убедио ко је.

Ускоро су из Утрехта у Лондон почеле да стижу радио-поруке пуне података. Тако је Британска обавештајна служба сазнала имена готово свих високих немачких официра у Холандији, кретање немачких трупа кроз ову земљу, распоред непријатељских јединица око Утрехта...

У Лондону су били више него задовољни учинком младог Рибека. Јер, подаци су били тачни.

Посета инспектора Скотланд јарда

После два месеца у канцеларију истог оног вишег официра Британске обавештајне службе, у којој се пре неколико месеци обрео Рибек, ушао је инспектор Џенкинс из Скотланд Јарда. И он је био директан. Извадио је из џепа слику Јана Рибека и бацио на сто.

– Тражимо овог човека због убиства извесне девојке Бети! Докази су необориви! Он се налази код вас или ради за вас!

Официру није било јасно

откуд полицији идеја да га у толиком Лондону тражи баш овде.

– Искрено да вам кажем, интуиција! Сведоци су га препознали као Џонија са страним нагласком па смо кренули од амбасаде до амбасаде... У холандској избегличкој влади рекли су нам да су нешто начули о његовим односима са обавештајном службом... и ево нас ту!

Официр је признао да Рибек ради за Британску обавештајну службу и да је веома користан. На инспекторов предлог да се под неким изговором позове у Лондон, официр је одбио:

– Не, тај нам је Холанђанин вреднији од једног леша, ма чији био! Вратићу га само ако се Скотланд јард обрати мојим претпостављенима и од њих добијем такво наређење!

На томе се завршило. Рибек је и даље слао драгоцене податке који су често уклапани у савезничке акције. Његове услуге постаће су непроцењиве. Али, почетком лета 1944, неколико месеци пре инвазије у Француској, Рибек је изненада престао да се јавља. Никада више о њему се није чуло.

А када је рат завршен, у ослобођеној Холандији нашли су се виши официр Британске обавештајне службе који је ангажовао Рибека као агента и један од вођа холандског Покрета отпора. Пуком случајношћу, ћаскајући уз чашицу пића, упознали су се у једној кафани у Утрехту. Више нису морали да крију чиме су се бавили током рата. Реч по реч и вођа холандског Покрета отпора пожалио се британском саговорнику на силну грешку коју је начинио:

– Имали смо овде, у крају, издајицу у нашим редовима. Ружан, прави наказа, некадашњи боксер! Пре него што смо сазнали да нас „проваљује, утекао је у Утрехт! Срећом, у Утрехту смо имали свог човека. Послали смо му опис издајице и наредили да га ликвидира! Он је тако и учинио!

– Па, у чему је грешка?! – упитао је британски официр штрецнувши се јер је опис одговарао Јану Рибеку.

Дојучерашњи вођа холандског Покрета отпора шарао је прстом по столу. На чело су му се навукле боре.

– Грешка је у томе – с уздахом је одговорио Холанђанин – што смо нашем човеку заборавили да назначимо да се ради о боксеру тешке категорије, а он је убио наказу која није била тешка ни шездесет килограма, односно невиног човека! То је омогућило издајици да поново утекне!

Британски официр се укочио. Схватио је да је грешком убијен Јан Рибек. Он заиста није био тежи од шездесет килограма. Хтео је нешто да каже, али није имао речи. У том часу сетио се инспектора Џенкинса из Скотланд јарда. Ипак је дочекао Рибеков крај.

М. Тодоровић

Илустровао: Бранислав Јовановић

ПОТЕЗИ СА ОНОГ СВЕТА

Добар дан. Зовем се Геза Мароци. Ја сам умро 1951. у 81. години. За живота сам више пута био шампион Мађарске у шаху. Пре четири године обратио ми се доктор Валериус који ми је понудио да одиграм партију шаха са швајцарским шампионом руског порекла Виктором Корчнојем. Доктор Валериус, као и ја, живи у средини коју ви зовете – свет с друге стране. Као и ја, он је рођен у Бохемији. Отац је Роберта Роланса, човека који наступа као посредник између нас, одржавајући везу путем спиристичких сеанси. Сваких 30 дана ми размењујемо по један потез. Наша партија траје четири године. Господин Корчној је сувише заузет својим земаљским такмичењима и за мене не може да одвоји много времена.

Господин Роланс је Немац по националности. Има 75 година, по професији је композитор и створио је многа музичка дела. Он не игра шах и своју улогу медија врши, како тврди, „из чисто научног интересовања". Ја предајем њему сваки следећи потез и истовремено одговарам на питања водитеља Волфганга Ајзенбајса, председника Швајцарског друштва парапсихологије, на чији је предлог и организована ова партија. Ја сам радо пристао на то јер сам се ужелео јаког супарника – после смрти играо сам шах са неколико слабих играча, мојих земљака из Мађарске. То је све што имам да вам кажем."

Овај текст објавио је парискi „Либерасион" 22. јуна 1989. године, а цео чланак заједно са одиграном партијом пренео је совјетски лист "64".

Совјетски шаховски часопис „Шах в СССР" објавио је да је Мароци испричао још неке детаље из свог живота, а затим је указао на позицију на дијаграму.

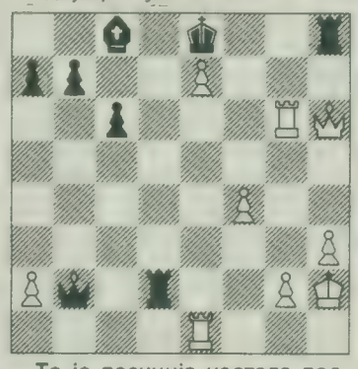

То је позиција настала после 40. потеза из партије Мароци – Роми. Чини се да је бели у тешком положају, али му леп потез 41. Dh5 доноси победу. Велемајстор Мароци подвукао је да презиме његовог противника треба да се пише Ромих (са словом „х" на крају) и да је он био његов друг у детињству. (Провером у књизи „Chess Tournament Crosstables, IV (1921–1930) Џереми Гејга, Филаделфија, 1974. утврђено је да је на турниру у Сан Рему, 1930. дошло до сусрета Мароци – Роми, да је победио Мароци и да се презиме његовог противника пише „Ромих". Али, није могло да се утврди из које је партије позиција са дијаграма.)

Према наводима у „Либерасиону" партија између Гезе Мароција и Виктора Корчноја завршена је у 35. потезу предајом водича белих фигура.

Ево те партије:

Француска партија

Г. Мароци – В. Корчној

1. e4, e6 2. d4 d5 3. Sc3 Lb4 4. e5 c5 5. a3 Lc3+ 6. bc Se7 7. Dg4 cd 8. Dg7 Tg8 9. Dh7 Dc7 10. Kd1 dc 11. Sf3 Sbc6 12. Lb5 Ld7 13. Lc6 Lc6 14. Lg5 d4 15. Le7 Kė7 16. Dh4+ + Ke8 17. Ke2 Lf3+ 18. gf De5+ 19. De4 De4+ 20. fe f6 21. Tad1 e5 22. Tld3 Kf7 23. Tg3 Tg6 24. Thg1 Tag8 25. a4 Tg3 26. fg b6 27. h4 a6 28. g4 b5 29. ab ab 30. Kd3 Kg6 31. Tf1 Th8 32. Th1 Th7 33. Ke2 Ta7 34. Kd3 Ta2 35. Tf1 и бели се одмах предао.

У 19. потезу Мароци је морао да пређе у слабију завршницу, мада је, по речима Корчноја, са сваким потезом осећао снагу супарника.

Коментар Корчноја је био:

– Ја бих на његовом месту још пружао отпор. У сваком случају, не бих волео да будем на његовом месту.

Ево шта је Корчној октобра 1987. године, за време првог супертурнира Инвест-банке у Београду, изјавио новинару Бранislаву Ракићу: – Догађаји са Зухаром у Багију само су ме подстакли да продубим своја сазнања о парапсихологији у шаху. Из тих разлога прихватио сам чак и да играм партију преко медија који је, наводно, успоставио контакт са духом покојног мађарског велемајстора Мароција. Партију, на жалост, нисмо завршили.

Вест да је партија завршена стигала је 1989. године.

Славко В. Домазет

OKUSITE SLATKU STRANU SVETA

Neka vam u 1992.
niko ne remeti krhke snove,
neka iznad vas plove samo slatki oblaci,
neka vam tamni vragolani i vragolanke
šalju nežne simpatije i voćne poljupce i
neka vam svaki dan donese
zlatne cvetiće i male darove
upakovane u šarene i bele mašnice.

Banini®

SM • SAATCHI & SAATCHI

Tamni vragolan • Voćni poljupci • Zlatni cvetić • Krhki san • Nežne simpatije • Mali darovi • Slatki oblak • Bela mašnica

ДА ЛИ ЈЕ МОГУЋЕ ПАТЕНТИРАТИ ЖИВОТ?

Помоћу генетског инжењеринга можемо пронаћи лекове за наследне болести или побољшати ратарство. Међутим, постоји велика опасност да у човекову околину измиле и нови организми

Научници тврде да би се помоћу биотехнологије могла да узгоји и крава велика као слон

Око биотехнологије данас се воде жестоке расправе у свету науке. Неки желе да њене домете ограниче на генетски планиране организме, док други тврде да она треба да обухвата све науке које се баве изучавањем живота.

Биотехнологија поставља многа етичка безбедносна и економска питања. Узмимо, на пример, масовну производњу генетски преправљеног хормона БСТ који производи крава. Када се овај хормон убризга стоци, производња млека може да се повећа и до 20 одсто

Произвођачи млека су одушевљени Противници су озлојеђени зато што Европска заједница има знатан вишак овог драгоценог напитка, а млеко са БСТ хормоном можда и није погодно за људску исхрану. Тврди се да би коришћење овог хормона могло да повећа разлике између богатих и сиромашних фармера

Пилићи без крила, као створени за узгајање, нашли су се на удару поборника покрета за заштиту животиња

Чак и научници који се баве биотехнологијом су у недоумици. Још пре 15 година неки генетичари су сматрали да истраживања у овој области треба зауставити Међутим, она су настављена, а њихови резултати су чудесни. Пре извесног времена амерички научници су објавили да су помоћу генетског инжењеринга произвели синтетичку људску крв и то од свиње. Вакцина против жутице – хепатитиса Б, и откривање вируса HIV само су нека од њихових скорашњих достигнућа

Подразумева се да хемијска индустрија много очекује од биотехнологије помоћу које је произведен памук отпоран на инсекте који једу лишће, као и биљке којима не могу да нашкоде разни отрови Амерички хемијски гигант „Монсанто" издваја пет одсто свог годишњег промета за биотехнолошка истраживања

У Европској комисији верују да је биотехнологија кључ за економски развој, па стога настоје да подстакну истраживања у овој области што би европским предузећима помогло да буду успешнија на тржишту

– Биотехнологија није нејасна технологија коју бисте могли прихватити или одбити. Она је основа за вођство у знању које је потребно индустрији – каже Марк Кантли, председник Одељења за биотехнологију при Европској комисији

Истраживања у овој области, која финансира Европска комисија, обухватају програм Eclair, истраживања у пољопривреди, и програм Flair, истраживања у области хране

Предузећа ће моћи да улажу у дугорочне, високоризичне пројекте уколико буду била сигурна да ће добити права на производњу. Али, да ли је могуће патентирати живот? Комисија је направила нацрт два закона о патентирању нових технологија за производњу биља, али они још нису усвојени.

Најгласнији противник програма генетског инжењеринга у Европском парламенту је покрет „зелених". Они су повели и изгубили битку против програма за проучавање људских гена који је Комисија усвојила у јуну 1990. године

Овај програм је део истраживачког пројекта у медицини и обухвата „копање" по људском генетском саставу да би се открило што више о нашим генима и да би се видело да ли генетске грешке утичу на подложност људи болестима. Истраживање у овој области такође би могло да помогне лекарима у лечењу пацијената који болују од наследних болести

Противници овог програма сматрају да таква сазнања могу и да се злоупотребе. Људи за које се, рецимо, зна да су подложни болестима срца имали би мање изгледа да се запосле Они често истичу још нешто – могућност да у природу изађу и организми произведени генетским путем

Сва места у којима се одвијају истраживања у области биотехнологије морају бити уредно пријављена. Закони Европске заједнице одређују мере безбедности, и процењују колика је опасност од намерног испуштања генетски преправљених организама у природу.

А. С.

НЕ ПЛАЧИ

Говори ми нежности
има нешто у твојим очима
немој тако тужно да
спушташ главу
и молим те, не плачи
знам како осећаш у себи
тамо сам већ био
нешто се у теби мења
зар не знаш

Не плачи вечерас
још увек те волим душо
не плачи вечерас
небо је над тобом душо
и не плачи вечерас

Шапни ми
погледај ме
пољуби ме пре но што
кажеш због ом
нека ти то не падне тако
тешко сада
и молим те, не буди тако
тужна
и даље ћу на тебе мислити
и на време које смо
провели... драга

Молим те, запамти да
никада нисам лагао
и молим те, запамти
како се сада осећам драга
мораш изгурати на свој
начин
и бићеш сасвим добро
шећеру
сутра ћеш се већ осећати
боље
јутарње светло већ одлази
душо

И не плачи
не плачи никада више
не плачи вечерас
можда једног дана душо
не плачи вечерас

БУКА ЈЕ ПОНОВО У МОДИ

...Slade je jedan od onih sastava koji su svojom muzi-
kom ali i šarenim oblačenjem obeležili sedamdese-
te godine. Bili su predvodnici takozvanog glem roka a
to je uključivalo drečavo oblačenje i ulazak na velika
bine sa ogromnim platformama. Ne tako davno
...sledare" - E pa ta grupa je proslavila 25 godina zajed-
ničkog rada i to objavljivanjem singla sa desetom
dio Wall of Sound" dođe se na B stranu našao i njihov stari
hit „Cum on feel the noise". Odmah za singlom stigla je i
kompilacija na kojoj se nalaze njihovi najveći hitovi

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

Принс

„Следећ" после четврт века

„Оног тренутка када су сви почели да користе ритам машине и компјутере за прављење музике ја сам своје побацао."

DON'T CRY

Talk to me softly
there's something in your eyes
don't hang your head in sorrow
and please don't cry
I know how you feel inside I've
been there before
somethin's changing inside you
and don't you know
Don't you cry tonight
I still love you baby
Don't you cry tonight
there's a heaven above you
baby
and don't you cry tonight
Give me a whisper
and give me a sight
give me a kisss before you tell
me goodbye
don't you take it so hard now
and please don't take it so bad
I'll still be thinking of you
and the times we had... baby
And please remember that I
never lied
and please remember
how I felt inside now honey
you gotta make it your own
way
bud you'll be alright now sugar
you'll feel better tomorrow
come the morning light now
baby
And don't you cry
don't you ever cry
don't you cry tonight
baby maybe someday
don't you cry tonight

Текст и музика: **Страдлин и Роуз**
Изводе: **Guns N'Roses**

ТО ЈЕ ЖИВОТ

Дејвид Боуви је одржао обећање које је дао поводом објављивања првог албума са својом новом групом „Tin Machine". Још је са њима и на концертима више не свира песме настале током своје дугогодишње соло каријере. Сада су објавили плочу „Tin Machine II", али их још увек сви прихватају као Дејвида Боувија и његову пратећу групу. Он о томе каже:

– То ће потрајати још неко време. Наставићемо да снимамо албуме и идемо на турнеје и једног дана ће нас прихватити као групу. То је једино што можемо да урадимо. Тачно је да сам ја и даље аутор највећег дела материјала, али ми ипак наступамо као целина.

На новој плочи налази се песма „Shopping For Girls" и о њој сам много разговарао са гитаристом Ривсом и његовом женом која је новинар. Она је правила репортажу о злоупотреби деце и због тога је путовала по Азији. Ривс је ишао са њом и помагао јој да интервјуише ту несрећну децу. И ја сам доста путовао по Тајланду, па сам покушао да направим песму у којој нећу држати моралне придике. Желео сам да то буде искључиво описан текст без моралних закључака.

После много година проведених на сцени Боуви се понаша другачије од осталих звезда. Спреман је да иде на дуге турнеје и пажљиво прати шта се важно догађа у музици

– Мене и сада може да узбуди када чујем групе као што су „Sonic Youth" и „Pixies" Око њих једноставно постоји аура опасности, која ме привлачи Мило ми је да неко уметничко дело може да ме узнемири: одувек сам уживао у томе Када сам имао осам година чуо сам врсту узнемирености слушајући Ричарда. Узмувао је родитеље и целу кућу јер је унео ту светлуцаву магију боја блештаве, тајновите високе ноте какве никада раније нисам чуо. Помислио сам: то је живот, то је најбољи могући живот и желео бих да и ја тако живим

МУЗИЧКА ПОШТА

Драги Забавниче.
Желела бих да ми напишеш биографију Џима Морисона.

Маја из Крагујевца

Забавниче.
Напиши дискографију групе „The Doors" и нешто о Џиму Морисону.

Влада из Шапца

Џејмс Даглас Морисон рођен је 8. децембра 1943. године на Флориди. Отац му је био контраадмирал, а у породици је постојала дуга традиција да се синови опредељују за војни позив. Он се одлучио за другачији пут. Дипломирао је филмску монтажу. Групу „The Doors" основао је 1965. године са клавијатуристом Рејем Манзареком, гитаристом Робијем Кригером и бубњаром Џоном Денсмором. Са групом је остварио један од најупечатљивијих доприноса у рок музици тог периода. Изузетно јаки текстови који се сврставају у поезију учинили су га правим предводником хипи генерације. Његови шокантни наступи на концертима често су га доводили у сукоб са законом.

После објављивања изврсног албума „L. A. Woman" 1971. године напушта групу и одлази на дужи одмор у Париз. Међутим, убрзо 3. јула 1971. године, умире од последица срчаног удара. Остали чланови групе покушали су да наставе без њега, али нису имали много успеха.

Дискографија: „The Doors" (1967), „Strange Days" (1967), „Waiting For The Sun" (1968), „The Soft Parade" (1969), „Morrison Hotel / Hard Rock Cafe" (1970), „Absolutely Live" (1970. дупли концертни), „13" (1971. компилација), „L. A. Woman" (1971), „Wird Scenes Inside The Goldmine" (1971. компилација), „Best Of" (1973. компилација), „Live At The Hollywood Bowl" (1987). Група је без њега објавила албуме „Other voices" и „Full Circle".

музички постер:
„The Doors"

Исак Асимов

МАШИНА КО

Дрослава је требало још дуго да траје. Чак и у тихим дубинама Мултивакових подземних просторија то је било у ваздуху.

Први пут у десет година техничари нису ужурбано трчкарали око важних делова гигантског компјутера, мека светла нису показала своје бесмислене трептаје, проток информација је стао.

Ламар Свифт је скинуо војничку капу и погледао низ дуг и празан главни ходник огромног компјутера. Сео је прилично уморан на столицу за љуљање која је припадала неком техничару.

– Тешко је сетити се када нисмо били у рату са Денебом; изгледа неприродно када је мир и када без зебње може да се гледа у звезде – рекао је.

Оба човека која су стајала уз столицу извршног директора Соларне федерације била су млађа од њега. Ни један није био тако сед, ни један није био тако уморан.

Џон Хендерсон скупи уста и, тешко прикривајући олакшање које је осетио усред тријумфа, рече:

– Они су уништени! Они су уништени! То је оно што ја себи стално говорим и још не могу да верујем! Живи смо, а Денебијанци су разбијени и уништени. Више неће бити претње, ни сада ни икада!

Захваљујући Мултиваку – рече Свифт и брзо погледа у сталоженог Јаблонског који је све време рата био Главни тумач научног предвиђања. – Је л' тако, Макс?

Јаблонски слеже раменима. Аутоматски је посегнуо за цигаретом, па се предомислио. Једино њему, од хиљада који су живели у тунелима унутар Мултивака, било је дозвољено да пуши, али у последње време трудио се да не користи ту повластицу.

– Па, тако они кажу – рече. Његов широки палац покрену се у правцу десног рамена показујући навише.

– Љубоморан због тога, Макс?

– Због тога што је Мултивак велики херој људске расе у овоме рату? – наборано лице Јаблонског показа зрачак задовољног пркоса. – Нека Мултивак буде машина која је добила рат ако их то весели.

Хендерсон погледа другу двојицу крајичком ока. Он је једино био свестан тежине своје кривице. Изненада, изгледало је да је тај терет био претежак да се даље носи. Требало га је збацити, заједно са ратом, сада!

Хендерсон рече: Мултивак нема ништа с победом! То је само машина.

И то велика – рече Свифт.

– Дакле, само велика машина. Ништа боља од података којима је снабдевена.

Обмана прва

За тренутак стаде узнемирен оним што је рекао.

Јаблонски га погледа тражећи још једном, дебелим прстима цигарету и још једном је остави.

Ти би требало да знаш. Ти си обезбеђивао податке.

– Не – рече Хендерсон љутито. – Шта ви знате о подацима које је Мултивак користио? Они су прерађени од стотина прикључних компјутера на Земљи, Месецу, Марсу, чак и на Титану. Титан је увек касније и непрестано се чинило да ће његова саопштења изазвати неочекиване помаке.

– То би излудело сваког – рече Свифт са лаком симпатијом.

Хендерсон затресе главом.

– Није било само то. Признајем да сам пре осам година, када сам заменио Лепонта као Главни програмер, био нервозан. Али, рат је још био далеко и авантура без стварне опасности. Тада, када су стварне невоље почеле...

Коначно је себи могао да дозволи бес, па рече: – Ви о томе не знате ништа.

Па – рече Свифт – реци нам. Рат је готов. Ми смо победници.

Да – Хендерсон климну главом. – Земља је победила. – Па, подаци постају бесмислени.

Бесмислени? Мислите то дословно? – рече Јаблонски.

Да ли знате – рече Хендерсон – до које су мере наши подаци о нашим продукционим капацитетима, нашим сировинским потенцијалима, нашем обученом људству, о свему што је од интереса за ратни напор постали, у ствари, нереални и неубедљиви за време друге половине рата? Шта год машина може да учини, људи који су је програмирали и тумачили резултате имали су да мисле на сопствену кожу и сопствене противнике које је ваљало победити. Није било начина да се то заустави.

Наравно – рече Свифт тихо и помирљиво. – Видим и сам да сте покушали.

Овога пута Јаблонски одлучи да упали цигарету.

– Ипак, ја мислим да сте ви снабдевали Мултивак подацима у сопственом програму. Ништа нам нисте рекли о непоузданости.

– Како могу да вам кажем? А ако вам кажем, како бисте ми веровали? запита Хендерсон дивље. – Наш целокупни ратни напор опслуживан је на Мултиваку. То је било једно велико оружје на нашој страни јер Денебијанци нису имали ништа слично. Шта је још чувало морал пред лицем уништења осим сигурности да ће Мултивак увек предвидети и надмудрити сваки денебијански покрет, да ће увек водити и спречавати надмудривање наших потеза? Недостајао нам је било какав поуздан денебијански податак којим бисмо снабдели Мултивак.

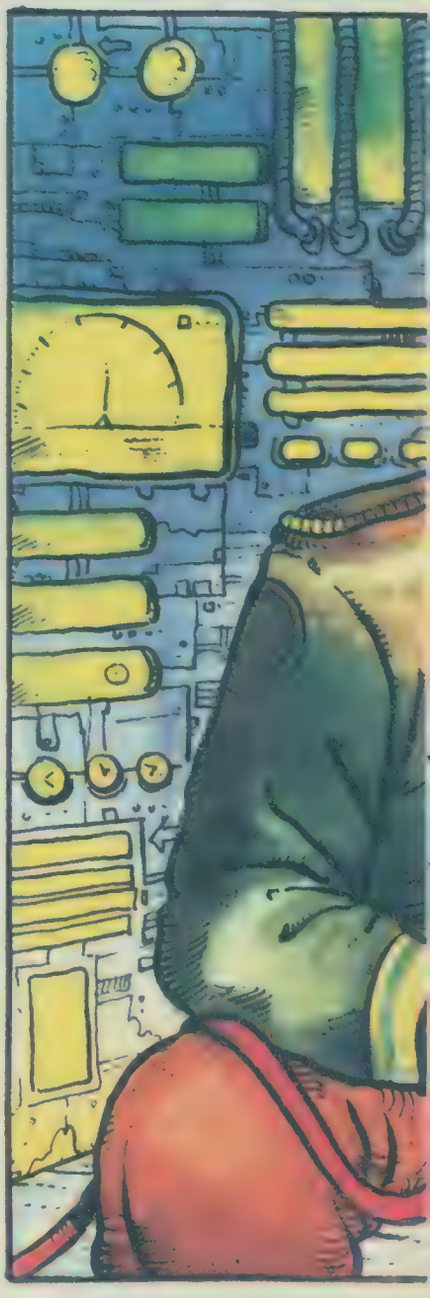

Ми се нисмо усудили да то кажемо јавно.

– То је истина – рече Свифт.

Па, онда – рече Хендерсон – ако вам кажем да су подаци непоуздани, шта сте могли да учините до да ме замените и одбијете да ми верујете? То нисам могао да дозволим.

Шта сте чинили? питао је Јаблонски.

– Пошто је рат добијен, могу вам рећи шта сам чинио. Ја сам исправљао податке.

Како? – упита Свифт.

Интуиција, мислим. Мењао сам их док нису личили на праве. У почетку сам се једва усуђивао. Мењао сам мало тамо, мало овамо да исправим оно што је била очигледна невероватност. Пред крај једва да сам обраћао пажњу. Једноставно сам писао неопходне податке онако како је било потребно. Чак сам давао да ми Мултиваков анекс припрема податке према приватном програму који сам опремио у ту сврху.

– Случајни узорци? запита Јаблонски.

Не сасвим. Укључио сам неопходан број смерница.

Обмана друга

Јаблонски се насмејао, сасвим неочекивано. Његове тамне очи нестале су кроз спуштене трепавице. – Три пута ми је поднет извештај о неовлашћеној употреби Мултиваковог анекса и сваки пут сам пустио да иде како иде. Да сам хтео, прагао бих трат, открио вас. Џоне, и сазнао шта радите. Али, наравно, ништа тих дана није било важно са Мултиваком, зато сте и прошли.

Како то мислите ништа није било важно? – питао је Хендерсон сумњичаво.

Није ништа. Да сам вам ово рекао на време, претпостављам, пошгедео бих вас мучења. Али, и да сте ви мени рекли шта радите, и ви бисте мене пошгедели. Због чега сте мислили да је Мултивак спреман за рат без обзира какве сте му податке припремили?

Није био спреман за рат? – рече Свифт.

Не стварно. Не поуздано. На крају крајева, где су били моји техничари последњих година рата? Рећи ћу вам. Они су снабдевали компјутере подацима на хиљадама места у простору. Није их било! Морао сам да радим са лепом којој нисам могао да верујем и ветеранима које је прегазило време. Поред тога, мислите ли да сам могао да верујем

...А ЈЕ ДОБИЛА РАТ

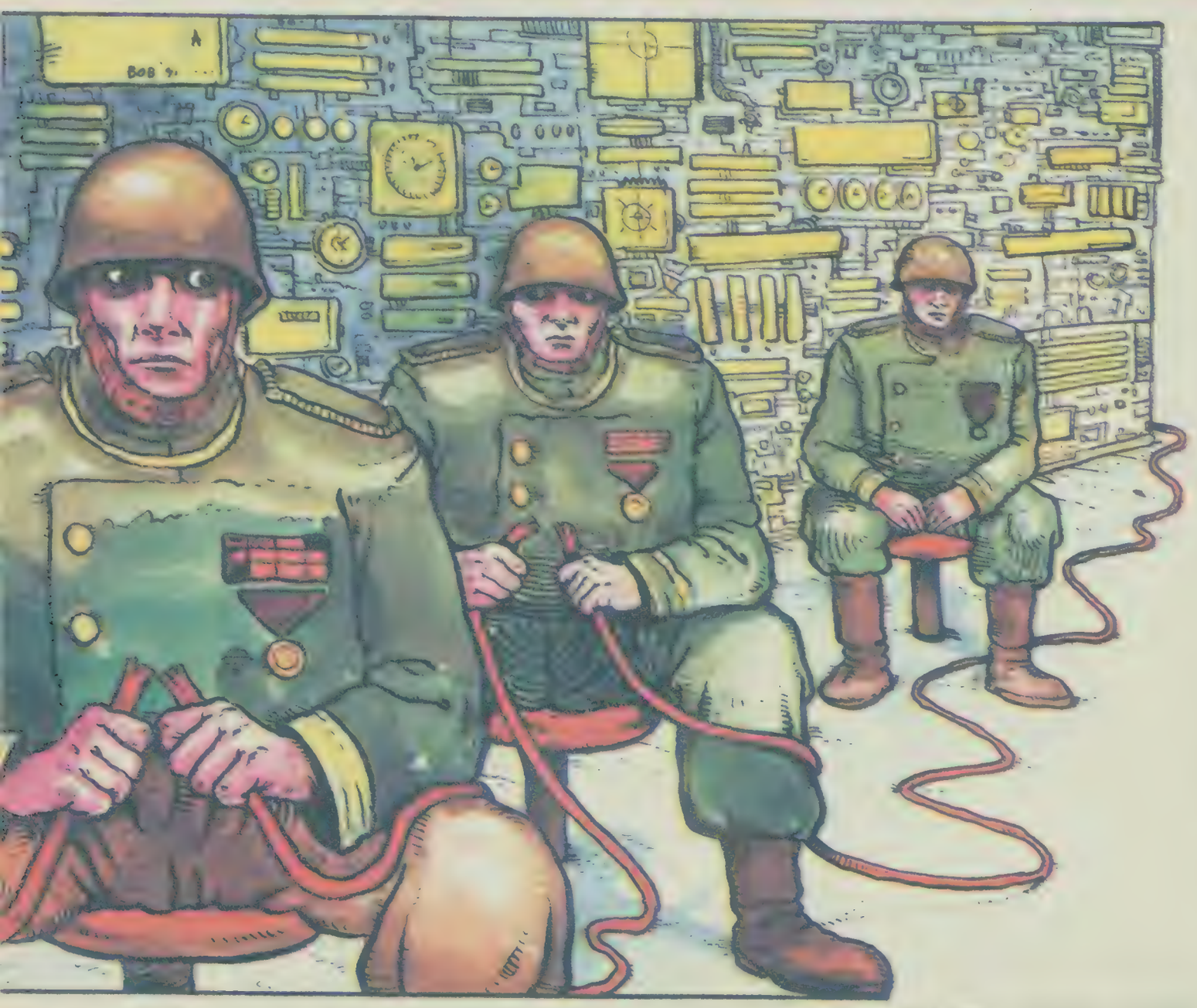

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

хардверским компонентама (резервним деловима) које су ми стизале последњих година. Што се особља тиче, фабрике нису биле у бољем положају од мене. Мени није било важно да ли су подаци којима је снабдеван Мултивак били поуздани или не. Резултати су били нетачни. Толико сам ја знао.

– Шта сте чинили? – запита Хендерсон.

– Чинио сам исто што и ви, Џоне. Увео сам фактор поремећаја. Утврђивао сам ствари у складу са интуицијом – ето како је машина добила рат.

Свифт се завалио у столицу и испружио ноге. Какво откровење. Испала да су материјали који су му достављени да ме воде при доношењу одлука били људска интерпретација, људски скројени подаци. Зар то није тако?

– Изгледа тако – рече Јаблонски.

– Онда сам био у праву када им нисам придавао много значаја.

– Нисте? – Јаблонски је, упркос ономе што је малопре изговорио, одлучио да изгледа професионално зграну т.

–Плашим се да нисам. Изгледало је да Мултивак може да каже: удари овде, не тамо; учини ово, не оно; чекај, не кreћи. Али, никада нисам био сигуран да је оно што се чинило да је Мултивак стварно рекао, он стварно рекао; или оно што је стварно рекао, стварно мислио. Никада нисам био сигуран.

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

Али, коначни извештај увек је био довољно јасан, сер – рече Јаблонски.

– За оне који не морају да доносе одлуке, можда.

Ухваћен у замку обостраног признања, Јаблонски прескочи титуле.

– Шта си онда учинио, Ламар? На крају, ти си доносио одлуке. Како?

Обмана трећа

– Па време је да се вратим, али прво ћу ти рећи. Зашто не? Ја сам користио компјутер, Макс, али један старији тип од Мултивака, много старији.

Посегну у џеп за цигаретом и извуче паклу са ситним новцем; старомодни новчићи који су носили датум првих година пре несташице метала и увођења кредитног система везаног за компјутерски систем.

Свифт се насмејао као кривац. – Још увек ми је ово потребно

Ставио је цигарету у уста и новчиће, један по један, вратио у џеп. Задржао је задњи међу прстима и одсутно буљио у њега.

– Мултивак није први компјутер, пријатељи, нити најпознатији, нити онај који најлакше може да скине терет одлуке са плећа извршиоца. Машина јесте добила рат, Џоне; на крају крајева, то је учинила врло једноставна направа; она коју сам користио сваки пут када је требало да донесем изузетно тешку одлуку.

Са слабачким осмехом на успомену, заврте новчић који је држао.

– Писмо или глава, господо? – рече Свифт. ***P. J.***

РЕШЕЊЕ ЗАГОНЕТКЕ „НЕЗГОДНЕ ПОШТАНСКЕ МАРКЕ"

Четири марке морају да имају вредност од 1.4. 7 и 8!

Једноставно, зар не? Ако вам тако изгледа шта кажете на додатни вид истог проблема који вам задајемо необавезно – дакле, овога пута без награда, само ваше забаве и оштроумности ради?

Како се америчка колонија на Марсу ширила, подизане су нове куполе. Стога се ускоро јавила потреба да се стара серија марака замени новом од пет марака којом би се добијале веће вредности. Тејт је лако показао да су најпогоднији бројеви 1, 4, 6, 14 и 15, будући да се комбиновањем једне, две или три марке ових вредности могао добити било који износ од 1 до 36

Неколико година касније даљи развој колоније наметнуо је нову серију – овога пута од шест марака. Тејт је, поново без по муке показао да постоје само два „права" низа којима могу да се добију све вредности до 52 долара

1, 3, 7, 9, 19, 24
1, 4, 6, 14, 17, 29

Коначно, није било друге до да се изда серија од седам марака Међутим, пронаћи најбољи низ вредности било је тако тешко да је Тејт морао да затражи помоћ математичара са Земље – стручњака за комбинаторну теорију бројева Они су га обавестили да није позната формула којом би се израчунао овакав низ али су зато написали компјутерски програм који се упустио у трагање и најзад пронашао решење за седам марака Показало се да је посреди јединствена серија која омогућава покривање свих вредности од 1 до 70 долара комбинацијом једне две или три марке

Којих су то, дакле, седам вредности?

Шта кажете на ово? Изазов и по – зар не? Јавите нам ако и ви дођете до решења Овога пута као што смо казали, неће бити награда али ће сви који до њега дођу добити специјално признање библиотеке ПОЛАРИС за SF домишљатост

ДОБИТНИЦИ КЊИГА БИБЛИОТЕКЕ ПОЛАРИС

1. ВИТОМИР РАКОЧЕВИЋ, Нова скојевска 35/26, 11090 Београд
2. ВЛАДИМИР ПЛАВЕВСКИ, Никола Парапунов 3/74, 91000 Скопје
3. ИГОР НЕНАДИЋ, Саве Ковачевића 13/12, 34000 Крагујевац
4. ЗОРИЦА ЈЛИЋ, Вишеградска 7, 11000 Београд
5. АДРИАНА ВУЈОВИЋ, Б. Дамјановића 47, 11400 Младеновац
6. АЛМА РАМОВИЋ, Салка Аљковића 15, 84210 Пљевља
7. ЈЕЛКА ЂУРИЋ, Жикице Јовановића 81, 15000 Шабац
8. ПРЕДРАГ МАЈКИЋ, Николе Тесле 9, 78000 Бањалука
9. ГОРАН ЖЕБЕЉАН, Карађорђева 42, 26000 Панчево
10. СОЊА КЕСЕРОВИЋ (код Тркуље), Шпанских бораца 18/8, 11000 Београд

BEOSOFT – COMMODORE 64/128

игрице за компјутер

BEOSOFT је фирма за продају програма за *Commodore* основана 1989. До сада нам је поверење поклонило преко 6000 чланова из целе Југославије. За квалитетну услугу и фер однос према купцима 1991. године смо по анкети часописа *Svet Kompjutera* проглашени за најбоље продавце програма. Поседујемо преко 3000 програма. Ово је део из наше понуде. Постаните и Ви наш члан!

ЦРТАНИ ФИЛМ	АУТО-МОТО ТРКЕ	ПОЧЕТНИЧКИ
АКЦИОНИ	ФИЛМСКИ ХИТОВИ	ПУЦАЧКИ
СВЕМИРСКИ	РАТНИ	СПОРТСКИ
ДЕТЕКТИВСКИ	БОРИЛАЧКИ	ИГРЕ СА ТОП-ЛИСТА
ПИЋЕ!	ЛУНА ПАРК	НАЈБОЉЕ ИГРЕ ЗА Ц-64
ФУДБАЛ	ИГРЕ НА СНЕГУ	КОШАРКА
ЖИВОТИЊСКО ЦАРСТВО	ИГРЕ БЕЗ ГРАНИЦА	НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1989
НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1990	НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1991	ВЕСТЕРН
АВАНТУРИСТИЧКИ	ОЛИМПИЈАДА	ПОРНО
ДРУШТВЕНИ	СИМУЛАЦИЈЕ ЛЕТЕЊА	ЕНГЛЕСКИ ФРАНЦУСКИ НЕМАЧКИ
ХИТОВИ НОВЕМБРА	ХИТОВИ ДЕЦЕМБРА	ХИТОВИ ЈАНУАРА

СПЕЦИЈАЛНА ПОНУДА

ИЗАБЕРИТЕ 4 КОМПЛЕТА И ДОБИЈЕТЕ ЈОШ 4 БЕСПЛАТНО (ОКО 200 РАЗНИЧИТИХ ИГРИЦА)

СПЕЦИЈАЛНА ПОНУДА

Свака касета садржи упутство на нашем језику. Гаранција за све наше услуге је годину дана. Цена једног комплета износи 300* динара. ПТТ трошкове сноси купац. Пошиљку добијате за 3 – 4 дана. Касете можете наручити телефоном или писмом. * ниже су подложне променама

НАРУЏБЕНИЦА

ДА, овим неопозиво наручујем следеће комплете:

.....

.....

.....

име и презиме место и поштански број

.....

улица и број потпис

.....

BEOSOFT, ПОШТАНСКИ ФАХ 25
11050 Београд 22 ☎011-421-355
Радно време: од 08 до 21ч сваког дана и суботом и празницима

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Бележница (тур.) – Обрађивати земљу плугом, 2. Старогрчки музички инструмент – Врста бојног отрова, 3. Амерички глумац, Роберт (Елиот Нес!) – Средиште, 4. Самостани – Аероклуб (скр.), 5. Име и презиме америчког тенисера са слике – Ознака за ампер, 6. Мограњ – Мегаволт (скр.), 7. Грађевински радник, 8. Афричка и азијска животиња, 9. Старогрчки јунак, Ајакс, 10. Симбол радијума – Водени вртлог, 11. Симбол флуора – Ћебе, 12. Справа, направа.

УСПРАВНО: 1. Холандски морепловац, Абел – Музички инструмент, 2. Вештачко изазивање смрти код неизлечивих болесника (код нас кажњиво) – Ознака за понд, 3. Област на обали Северног мора – Потврдна реч, 4. Стругар – Град у САД, 5. Симбол ајнштајнијума – Грана лингвистике која проучава значења речи, 6. Ознака за радијус – Мушко име – Оружани сукоб народа, 7. Место на Фрушкој гори, 8. Музично-сценско дело, 9. Марка пера за техничко цртање, 10. Мере за земљу – Свеза, 11. Име певачице Тарнер, 12. Постојбина Одисеја.

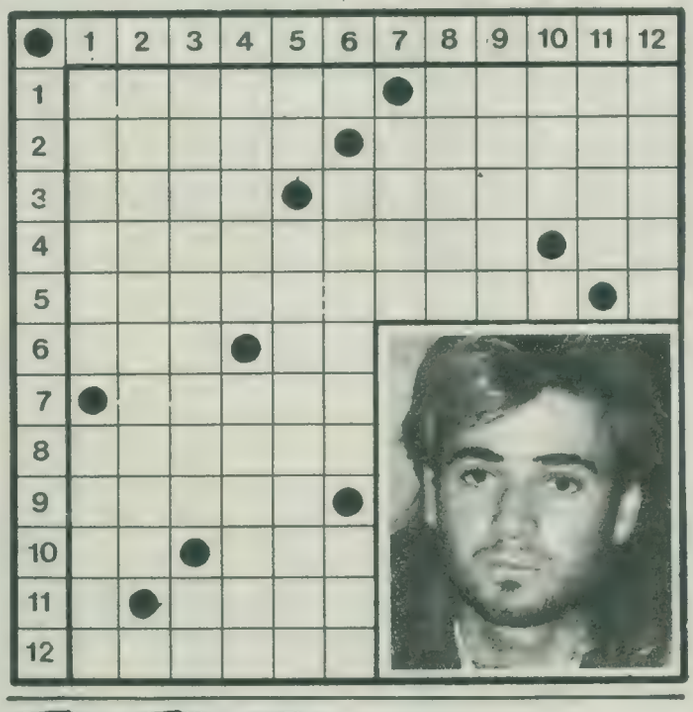

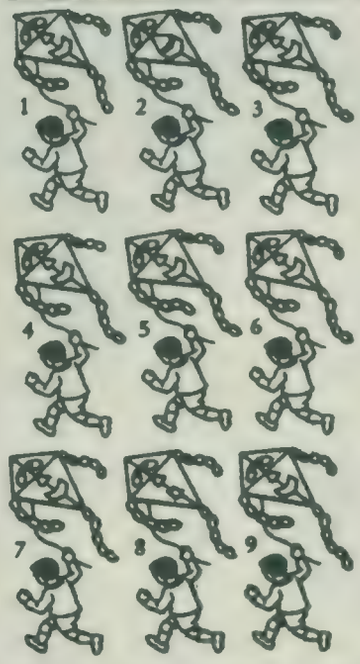

ЗМАЈЕВИ

Која три дечака имају идентичне змајеве?

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ЉУБАВ НА ПРВИ ПОГЛЕД

Ријан ДЈУТИ ФРИ *с очима боје бакра, скоро савршен примерак наранџасте персијске мачке, готово без иједне тиграсте шаре. Подврста створена у Британији. Упркос ватреној боји, мирна, прилагодљива и привржена мачка.*

Чаробна ЦЕЗАБЕЛ, *званично Американка плаво-крем персијанка. Међународна шампионка. Због начина на који се гени преносе ове су мачке готово увек женке. Нарав: тиха и привржена.*

6 НАЈ

Цезабел, Дјути Фри, Фиона, Дора, Фер Плеј и Фици – шампионке света за 1991. годину у луксузним новогодишњим бундама које оне, истина, носе и сваког дана по кући. Ово је и избор озбиљних и учених међународних судија. А за коју бисте ви гласали?

ФИОНА *има тек 8 месеци, а крзно јој је већ раскошно и густо. Чинчила са зеленим очима обрубљеним црнио као и нос. Снежнобела длака с нежним, готово невидљивим црним врховима који јој дају блистав изглед. Мирна и одана*

ФИЦИ, *персијанка с маском: она је цела крем боје, а маска, уши, ноге и реп су топлосмеђи. Очи сафирноплаве, као разрогачене. Мачка је резултат дуготрајног укрштања сијамских и дугодлаких врста. Охоли шампион има тек годину дана.*

ДОРА, *велика међународна звезда, сребрнаста персијанка, варијетет „силвер шејд". Заиста има крзно као у поларне лисице, смарагднозелене очи, плус црвен нос. Мирна и одвна мачка.*

ФЕР ПЛЕЈ, *црна персијанка, једна од најстаријих варијанти, у Европи се први пут појавила у 16. веку и била приказивана на првим изложбама мачака. И данас у моди. Живахна и привржена.*

ЛЕПШИХ

Персијска, најчувенија од свих луксузних мачака, данас изгледа знатно другачије него када се први пут појавила на лондонској сцени крајем прошлог века стигавши из Турске и Персије. Крзно јој је постало дуже, код изложбених примерака нарасте чак и до 15–20 центиметара, фигура здепастија, нос краћи и прћастији и још јасније је усађен између крупних округлих очију, уши мање и чупавије, реп китњастији, а она цела све више налик на праву лепоту од најфинијег крзна. Округла, мекана и – тајанствена.

Дунда лака као пахуљица

Персијске мачке високо се цене у целом свету, али посебно у Сједињеним Америчким Државама где су праве звезде још од 1860. Једна персијанка мраморног крзна победила је на чувеној изложби у Медисон сквер гардену у Њујорку 1895. Увезене америчке лепотице укрштене са европским дале су касније фантастичне резултате за шта највећа заслуга припада, а коме би другом, до британским одгајивачима. Временом су створена строга мерила по којима се мери лепота ових мачака, до најмањих ситница: тако се зна да нос мора да се налази у висини јабучице и никако другачије, да су очи увек у контрастној боји или потпуно исте нијансе као крзно итд. Права свађа избила је око фамозног персијанкиног профила – неки су одгајивачи били за изражени „стоп" (линија између чела и врха носа) и мало повијен нос, други су се енергично залагали да нос остане прав. Данас се обе варијанте прихватају под условом да „чело, нос и брада буду у правој линији." И још нисмо готови са носем: он не сме да буде строг и стиснутих ноздрва већ затупаст с носницама кроз које може слободно да дише!

Захваљујући томе што има испупчено чело, сасвим мале уши, врло размакнуте и постављене ниско на округлој глави, као и велике очи, и одрасла персијска мачка има израз зачуђеног мачета чему свакако доприноси и округло буцмасто лице. При свему том лепа персијска мачка не сме да изгледа као булдог да има намргођен израз или „прасећу њушку". Мачке које видите на страницама „Забавника" то и доказују: љупке су миле и складне, а кажу власници и питоме, јако воле да се мазе. Сликане су пред сам дочек Нове године јер им је крзно, њихов непревазиђени украс, најлепше између новембра и марта. Тада се ваздушасто, лако као облак, раскошно увија око њих.

Што се тела тиче не може се рећи да персијанка има баш манекенску линију, пре личи на љупко мече. Тело јој је здепасто и чврсто, реп бујан али кратак, ноге јаке с великим заобљеним шапама, али све то њу не чини незграпном. Дунда остаје лака као лоптица. Јер, као и све мачке и персијска скаче, вере се и игра, све то у покретима љупким као у балерине. То како покреће врат, балансира китњастим репом, начин како седа и испружи једну шапу напред као све звери из фамилије Felidae, све чини гипко, меко, љупко. Једноставно, нема незграпне мачке.

Забрањено пудерисање и шминкање

Откако су се Американци и Енглези заинтересовали за ову врсту – а то је више од сто година – створене су многе подваријанте. Ако рачунамо само оне најустаљеније има их стотинак, а нека друштва броје и целих 300! У ствари, свака боја посебно је разврстана. Ми ћемо поменути само оне најкласичније, код којих се особине без проблема преносе на потомство.

Фер Плеј, у црној „бунди" и са златанорићим очима, једна је од најстаријих подврста која је приказана на првим изложбама мачака у Лондону, а касније усавршена и извезена у готово цели свет. Плаве и беле персијанке постигле су исти успех и свуда их веома цене. Рији Дјути Фри, бакарноцрвених очију, има крзно које је врло тешко добити без иједне тиграсте штрафте, посебно без оног великог М на челу. Овај генетички проблем готово је немогуће решити – жале се одгајивачи.

Неки љубитељи, међутим дају предност персијанкама с крзном у плаво-крем нијанси другима онима с обојеним врховима длаке на крем основи, чаробно белој чинчили или предивној сребрној (силвер шејд). То су уједно и најомиљенији типови персијанки.

Наравно, да би била права лепотица, персијска мачка мора се неговати за шта такође постоје строга и детаљна упутства. Сваког дана треба јој размрсити праменове, очешљати је и четкати. Ништа не вреди ако је лени власник напудерише уочи изложбе. Уосталом, у САД је пудерисање забрањено исто као и шминкање, чему се такође прибегава уочи великих такмичења, која доносе не само престиж већ и огроман новац пошто се рангирањем утврђује и цена потомства. А цене су и до 50 хиљада динара за расно вакцинисано мače од 3 месеца. О шампионској деци и да не говоримо.

Иако изгледа као принцеза свесна своје лепоте, персијска мачка воли исто што и друге мачке: толао гостољубив дом, а још ако има башту и у башти дрво, нико није срећнији од ње. Луксузна „халина" не смета Фиони да изводи разне неподопштине. Зато јој, кад се врати кући пошто малим рапавим језиком може сама да уреди своју тоалету, укућани помажу да очисти дугачко крзно тако да опет буде беспрекорно снежнобело.

За наших 6 лепотица стручњаци су се одлучили не само зато што испуњавају све услове „њу лук" стандарда што су неговане и мазне, већ и зато што имају још нешто плус – шарм. Погледајте их и признајте – стварно имају „нешто".

Припремила ***В. Милићевић***

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

ЛЕГО иде у Темишвар

У трећем извлачењу добитника игре „Забавников лавиринт" електрични ЛЕГО воз добио је петнаестогодишњи ДРАГАН ВУИЧИН, ученик Српске гимназије „Доситеј Обрадовић" у Темишвару. Недавно му је награда лично уручена. Био је изненађен и срећан.

– У игри „Забавников лавиринт" учествовао сам од почетка и, ето, упорност се исплатила. У Темишвару је „Политика" пре неколико месеци отворила два киоска за продају својих издања, један је испред наше школе. Од џепарца за ужину одвајао сам да бих сваког петка могао да се дружим са „Забавником", али родитељи су то приметили и љуте се. Сада се нас неколико удружимо, сакупимо новац и читамо „Забавник" – каже Драган.

Кад смо најпаметнији?

Желела бих да ми кажете које је време најбоље за учење, односно, када оно што смо учили можемо најбоље да запамтимо.

АНЂЕЛКА
Бачина

Покушаћемо да ти дамо бар приближан „ред вожње" учења и памћења. О нашем биоритму у току 24 сата „Политикин Забавник" је писао у броју 2001. Ту,

између осталог, пише да у 10 сати најбоље делује краткорочна меморија, док она „на дуже стазе" достиже врхунац после подне, око 15 часова.

Школској деци је у 10 сати прочитан један текст, затим су пропитана. Показало се да су га тада боље упамтили него када је исти оглед, са другим текстом, обављен у 3 сата по подне. Али, када су пропитани после недељу дана, ђаци су се боље сећали „поподневног" текста него оног „јутарњег".

Између 11 и 12 часова интелектуално смо у пуној форми, што се нарочито показује у брзини рачунања. У првим поподневним часовима та брзина опада, да би нови врхунац достигла између 16.30 и 18.

Велики сам сањар

Другови ми се помало подсмевају, кажу да сам стално у неким својим сновима. Признајем да волим да сањарим, али сам истовремено забринут јер не знам колико је то нормално.

ПИКСИ
Севојно

Мало сањарења у твојим годинама не може да шкоди и у томе нема ничег лошег. Наравно, уколико ти то не одмаже у испуњавању обавеза у школи. Има разлога да будеш и поносан на ту особину јер су неки од највећих умова света били склони сањарењу и, неретко, баш тада су им падале на ум сјајне идеје које су водиле до великих научних открића.

Мука због „памука"

Недавно је „Забавник" представио тулеарског пса, званог „памук", и од тада само размишљам како да га купим. Помозите ми да сазнам адресу неког одгајивача у нашој земљи, као и цену.

НЕНАД
Горњи Милановац

Не можемо ти помоћи јер у нашој земљи не постоји ни један одгајивач ове расе паса. Иначе, у иностранству је штене „памука" веома скупо, око пет хиљада немачких марака.

Хоћу да купим чивава, али не знам адресу ни једног одгајивача ових паса

МИЛАН Т.
Ниш

Имамо број телефона само једног одгајивача штенади чивава, иначе идеалног пса за држање у стану. Одгајивач је из Београда, а телефон 011/141-692.

Желео бих да купим куче расе чивава. Ако имате адресу неког одгајивача, објавите је.

МАРКО
Лозница

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: тефтер, орати, аулос, иперит, Стак, средина, манастир, ак, Андре Агаси, а, нар, ме, зидар, хијена, Ајант, ре, вир, ф, дока, азарат

ЗМАЈЕВИ: 3, 6 и 7.

Рафаел вредан 30 милиона фунти

Читала сам да је недавно нађена једна слика славног италијанског ренесансног сликара Рафаела за коју се мислило да је давно изгубљена. Која је то слика и колика је њена вредност?

МИЛЕНА КОЈИЋ
Сомбор

У збирци војводе од Нортамберленда у граду Алнвику, Енглеска, нађена је Рафаелова слика „Мадона с каранфилом" којој се давно изгубио траг. Случајно је откривена у овој збирци која потиче још из 1857. године и добро је очувана. Познати енглески стручњак за италијанско ренесансно сликарство Николас Пени рендгенском анализом потврдио је аутентичност овог Рафаеловог ремек-дела величине 28 x 20 cm на којој је Мадона са дететом и каранфилом у рукама, утврђено је такође да се испод уља на дрвеној подлози налази скица, што је код Рафаела било уобичајено.

Рафаел (1483–1520) насликао је „Мадону" 1508. године, а експерти Народне галерије у Лондону проценили су је на 30 милиона фунти.

Ураган рекордер

Који је ураган до сада био најснажнији и нанео највише штете?

ДРАГОМИР ВЛАЈИЋ
Љиг

Ураган који је почео на пучини Атлантика 10. септембра 1988. године, 320 километара источно од острва Барбадоса, сматра се најснажнијим за протеклих сто година. Назван је Жилберт, а кретао се преко Малих Антила, Хаитија, Јамајке, полуострва Јукатана па све до североисточних делова Мексика. Однео је 60 људских живота и причинио штету од 10 милијарди долара, оставивши више од милион људи без крова над главом.

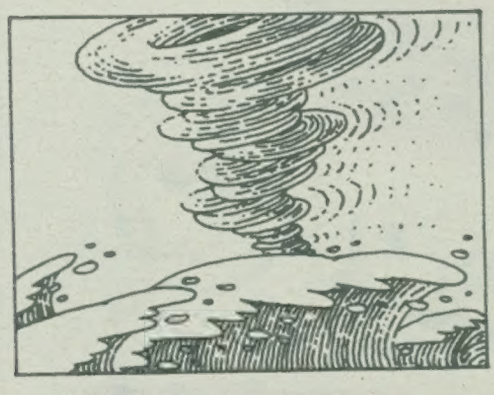

Највише је настрадала Јамајка у коју је овај страшни ураган стигао 12. септембра. У Доминиканској Републици, поред остале огромне штете, без струје је неколико дана остао и главни град Санто Доминго. На полуострву Јукатану, у Мексику, због обилних киша дошло је до великих поплава, а многа насеља остала су без воде за пиће. Снажан ветар и таласи бацили су један брод дугачак сто метара на обалу.

Најснажнији урагани јављају се, иначе, на подручју Карипског мора у Средњој Америци.

Аида Шечић, Мажара Шоше 16, 72270 Травник – 13 година, жели да се дописује са вршњакињама.

Милена Васић, Милетине буне 65, 37000 Крушевац – 13 година, сакупља значке, салвете и листиће из украсних блокчића.

Јасмина Ваш, Моше Пијаде 31, 11320 Велика Плана – 11 година, сакупља украсна писма и постере.

Јелена (13) и Марко (10) Ћирић, 8. мајданпечка чета БЗ-1/27, 19250 Мајданпек – воле спорт, музику и игре, навијају за Црвену звезду.

Ивана Ђованели, Симе Чабраје 37б, 26000 Панчево – 13 година, жели да се дописује са вршњацима.

Анета Бајовић, Ђуре Салаја 2/6, 36000 Краљево – 14 година, одговориће свима.

Елена Пурић, Маршала Тита 42/43, 31000 Ужице – 12 година, воли рап музику и путовања.

Верица Цветковић, Рентгенова 6/5, 18000 Ниш, – 13 година, воли дописивање, сакупља све о групама „Вампири" и „Roxette".

Драгана Костић, Душана Вукасовића 11, 11080 Земун – 13 година, сакупља све о Мадони, бави се екологијом, воли музику и филм.

Адела Варга, Војводе Путника 60, 71000 Сарајево – 14 година, жели да се дописује са вршњацима.

Весна Булић, Генерала Арачића 21, 11060 Београд – 11 година, воли путовања, дружење и дописивање, сакупља марке, слике животиња, постере и украсна писма.

YU ISSN 0032-339X

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2090

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кецић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 258,00 динара, тромесечна 774,00 динара, полугодишња 1.548,00 динара, годишња 3.096,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 516,00 динара, тромесечна 1.548,00 динара, полугодишња 3.096,00 динара, годишња 6.192,00 динара.
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	301.–
СР НЕМАЧКА	DEM	475.–
ШВЕДСКА	SEK	1.742.–
ФРАНЦУСКА	FRF	1.623.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	419.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика" код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА" – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" Београд, Македонска 29
Директор др Живорад Миновић

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампано стварштампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

Kad sa nekim od najdražih podeliš sočni, pravi medenjak Pionir, to je onda ...

Medeni Trenutak

Pionir

РЕКЛИ СУ...

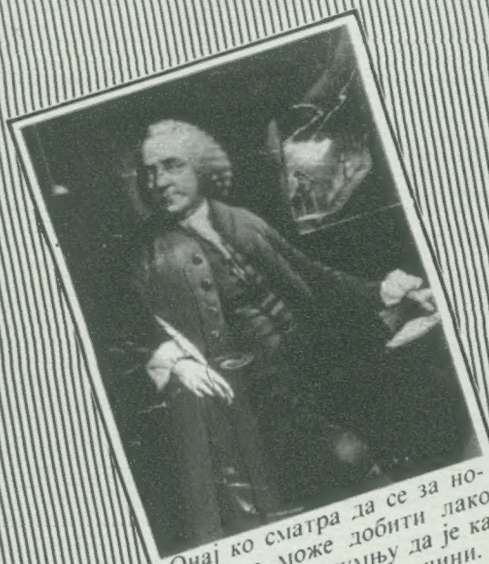

Онај ко сматра да се за новац све може добити лако потпада под сумњу да је дар за новац све да учини.

Бенџамин Франклин
амерички политичар и писац
(1706–1790)

Човек не жели само да буде срећан, него и срећнији од других. А то је тешко постићи, јер нам други изгледају срећнији него што јесу.

Шарл де Монтескије
француски писац и филозоф
(1689–1755)

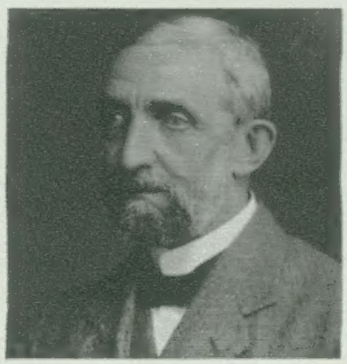

Човеку није потребан споменик. Потребна му је само неколицина пријатеља у чијем ће сећању он и даље живети.

Ернст Удет
немачки пилот
(1896–1941)

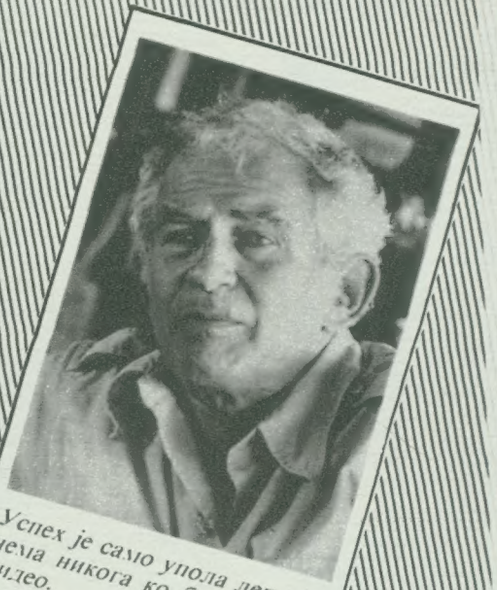

Успех је само упола леп кад нема никога ко би му позавидео.

Норман Мајлер
амерички писац
(рођ. 1923)

Чак се и најмоћнији спотакне кад прекорачи границе које су му постављене.

С. С. Бергинс
немачки писац
(рођ. 1910)

Политика је позорница на којој понекад јасније чујемо суфлера (шаптача) него саме глумце.

Игнацио Силоне
италијански писац
(1900–1978)

Критичар је кокошка која кокодаче док друге носе јаја.

Ђовани Гвареши
италијански писац
(1908–1968)

Судбина је генија да остане несхваћен. Али, није сваки несхваћени човек геније.

Ралф Валдо Емерсон
амерички филозоф и писац
(1803–1882)

Случајност је можда псеудоним Бога кад он не жели испод нечега да се потпише.

Анатол Франс
француски писац
(1844-1924)

Невоља код комплекса мање вредности је у томе што га обично имају погрешни људи.

Алек Гинис
енглески глумац
(рођ. 1914)

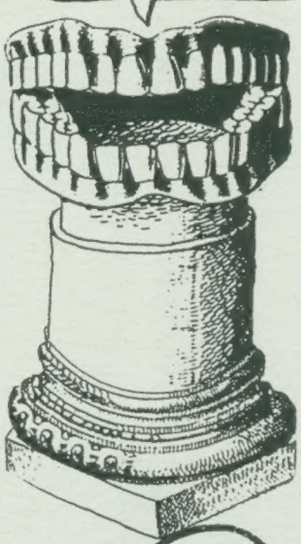

Насиље је последње прибежиште неспособних.

Исак Асимов
амерички писац научне фантастике
(рођ. 1920)

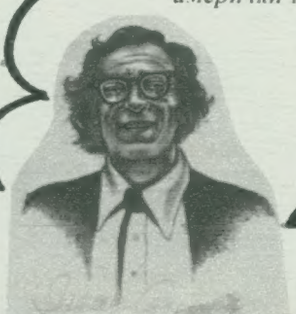

Не верујем да се пливањем скида телесна тежина, јер нисам још видео ниједног витког нилског коња.

Хајнц Шенк
немачки комичар
(рођ. 1924)

Будућност има многа имена. За слабиће она је Недостижно. За страшљивце она је Непознато. За храбре она је Шанса.

Виктор Иго
француски писац
(1802–1885)

Разумност – то је нешто као заразно здравље.

Алберто Моравија
италијански писац
(рођ. 1913)

Предмућство мудрости је у томе што се, захваљујући њој, човек може направити глупим. Обрнута ствар је већ малчице тежа.

Курт Тухолски
немачки писац
(1890–1935)

Човечанство има двоструки [illegible]

али га не примењује, и други, који примењује, али га не проповеда.

Бертранд Расел
енглески математичар и филозоф
(1872–1970)

Срећан је народ чија се историја са досадом чита.

Шарл де Монтескије
француски писац
(1689–1755)

WALT DISNEY
МИКИ
ЧЕК', ЧЕК', ЈЕЛЕНИЧИ-ЋУ...
НАЦИОНАЛНИ ПАРК ЧУВАР
ТА-КО! САД МОЖЕТЕ ДА ПРЕЂЕТЕ!
ПРЕЛАЗ ЗА ЈЕЛЕНЕ
ПРЕЛАЗ ЗА ЈЕЛЕНЕ
ХЕЈ,ТИ! ЧЕКАЈ МАЛО, ДРУШКАНЕ!
ПРЕЛАЗ ЗА ЈЕЛЕНЕ
ВРАЋАЈ СЕ НАЗАД НА СВОЈ ПРЕЛАЗ! ОВО ЈЕ САМО ЗА ЈЕЛЕНЕ!
ГРРР! РРРР!
12·30
У РЕДУ... У РЕДУ... УБЕДИО СИ МЕ!
Distributed by King Features Syndicate